

T.C.
SİNOP ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE PERSONELİNİN REKREASYON
FAALİYETLERİNİ ENGELLEYEN VE KOLAYLAŞTIRAN
FAKTÖRLER: SİNOP ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

SEVDA KELTEK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. ERCAN KARAÇAR

SİNOP- 2024

TEZ KABUL

Sevda KELTEK tarafından hazırlanan “ÜNİVERSİTE PERSONELİNİN REKREASYON FAALİYETLERİNİ ENGELLEYEN VE KOLAYLAŞTIRAN FAKTÖRLER: SİNOP ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ ” başlıklı bu çalışma, 30.05.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan	Doç. Dr. Aydın ÜNAL Sinop Üniversitesi / Turizm Fakültesi	İmza
Üye (Danışman)	Doç. Dr. Ercan KARAÇAR Sinop Üniversitesi / Turizm Fakültesi	İmza
Üye	Doç. Dr. Ersin ARIKAN Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi / Turizm Fakültesi	İmza

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Fadime DİRİK

.....

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Sevda KELTEK

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTE PERSONELİNİN REKREASYON FAALİYETLERİNİ ENGELLEYEN VE KOLAYLAŞTIRAN FAKTÖRLER: SİNOP ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

SEVDA KELTEK

SİNOP ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. ERCAN KARAÇAR

Bu çalışmada üniversite personelinin rekreasyon faaliyetlerini engelleyen ve kolaylaştıran faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Sinop Üniversitesi'nde çalışan akademik ve idari personele ulaşıp görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Anket tekniği uygulanan bu çalışma 3 bölüm 46 sorudan oluşmaktadır. Anket veri toplama sürecinde 3 Kasım 2023- 01 Şubat 2024 tarihleri arasında ulaşılabilen akademik ve idari personelden oluşmaktadır. Çalışmada örneklem dahil edilecek kişilerin belirlenmesinde olasılığa dayalı örneklem yöntemlerinden basit tesadüfi örneklem yönteminden faydalanılmıştır. Araştırmanın evrenini Sinop Üniversitesi'nde çalışan 618 akademik ve 587 idari personel olmak üzere toplam 1205 kişi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise 139 akademik ve 173 idari personelden oluşmaktadır. Hazırlanan çevrimiçi anket evren büyüklüğü için kabul edilebilir örneklem büyüklüğünü (312 katılımcı) sağlamak için Sinop Üniversitesinde çalışan akademik ve idari personele ulaştırılmıştır. Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, serbest zaman kolaylaştırıcıları ölçeği ve boş zaman engelleri ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda Sinop Üniversitesinde çalışan akademik ve idari personelin çoğunluğunun erkek, evli, 26-40 yaş aralığında, ailesi ile yaşayan, çoğunluğun lisansüstü eğitim düzeyine sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca personelin çoğunluğunun 25001 TL ve üzeri aylık gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Akademik ve idari personelin çoğunluğunun refah düzeyini "normal" olarak değerlendirdiği görülmüştür. Araştırmaya katılan personelin çoğunluğunun haftalık serbest zaman süresinin 6-10 saat olduğu, serbest zamanı değerlendirirken "bazen" güçlük çektikleri elde edilen diğer sonuçlardandır. Ayrıca personelin çoğunluğunun rekreasyonel alan yeterliliğini "kısmen" yeterli olduğunu belirtmiştir. Araştırma sonucunda üniversite personelinin rekreasyon etkinliklerine katılımlarını engelleyen temel unsurun "tesis", üniversite personelinin etkinliklere katılımlarını kolaylaştıran temel unsurun ise "kişisel kolaylaştırıcılar" olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca serbest zaman engelleri ve kolaylaştırıcıları arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELE: Rekreasyon; Rekreasyon Etkinlikleri; Boş Zaman Engelleri; Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları; Sinop.

Mayıs 2024, 87 Sayfa

ABSTRACT

MSC THESIS

FACTORS THAT PREVENT AND FACILITATE THE RECREATIONAL ACTIVITIES OF UNIVERSITY STAFF: THE EXAMPLE OF SINOP UNIVERSITY

SEVDA KELTEK

**SINOP UNIVERSITY INSTITUTE OF GRADUATE PROGRAMS
DEPARTMENT OF TOURISM MANAGEMENT**

SUPERVISOR: ASSOCIATE PROF. DR. ERCAN KARAÇAR

In this study, it was aimed to examine the factors that prevent and facilitate the recreational activities of university personnel. In this context, academic and administrative staff working at Sinop University were reached and their opinions were tried to be determined. This study, in which the survey technique was applied, consists of 3 sections and 46 questions. The survey consists of academic and administrative staff who can be reached between November 3, 2023 and February 01, 2024 during the data collection process. In the study, simple random sampling method, which is one of the probability-based sampling methods, was used to determine the people to be included in the sampling. The population of the study consists of a total of 1205 people, including 618 academic and 587 administrative staff working at Sinop University. The sample of the study consists of 139 academic and 173 administrative staff. The prepared online questionnaire was delivered to the academic and administrative staff working at Sinop University in order to provide the acceptable sample size (312 participants) for the universe size. Personal information form, leisure facilitators scale and leisure barriers scale were used as data collection tools. As a result of the analysis of the data obtained in the study, it was seen that the majority of the academic and administrative staff working at Sinop University were male, married, between the ages of 26-40, living with their families, and the majority had a postgraduate education level. In addition, it was determined that the majority of the personnel had a monthly income of 25001 TL or more. It was observed that the majority of academic and administrative staff evaluated the level of welfare as "normal". It is one of the other results obtained that the majority of the personnel participating in the research have a weekly free time period of 6-10 hours and that they have difficulty in evaluating free time "sometimes". It also stated that the majority of staff were "partially" proficient in recreational space. As a result of the research, it has been determined that the main factor that prevents the participation of university staff in recreational activities is "facility", and the main factor that facilitates the participation of university staff in activities is "personal facilitators". In addition, it has been determined that there is a positive relationship between leisure barriers and facilitators.

KEYWORDS: Recreation, Recreational Activities, Leisure Barriers, Leisure Facilitators, Sinop.

May 2024, 87 Page

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasında, bana daima yol gösteren ve kıymetli bilgilerini benimle paylaşan değerli danışmanım Sayın Doç. Dr. Ercan KARAÇAR'a; her zaman desteklerini gösteren Sayın Öğr. Gör. Volkan ÇAVUŞ'a; çalışmamda değerli yardımları ve katkıları için Sayın Öğr. Gör. Yakup İRİM'e; tez savunma jürimde yer alan değerli hocalarıma, veri toplama sürecinde gerekli izinleri sağlayan ve destekleyen Sinop Üniversitesi Rektörlüğüne; ankete katılıp çalışmama katkı sağlayan değerli Sinop Üniversitesi akademik ve idari personeline; her zaman destekleriyle yanımda olan sevgili ailem, eşim ve oğluma teşekkürlerimi sunarım.

Sevda KELTEK

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL	ii
ETİK BEYANI.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. Zaman	5
2.2. Boş Zaman ve Boş Zamanın Temel Fonksiyonları	6
2.3. Serbest Zaman.....	8
2.4. Rekreasyon Kavramı.....	9
2.4.1. Rekreasyonun Özellikleri	10
2.4.2. Rekreasyonun Sınıflandırılması.....	11
2.4.2.1. Bireylerin Etkinliklere Katılma Şekline Göre Rekreasyon.....	12
2.4.2.2. Mekânsal Açıdan Rekreasyon	12
2.4.2.3. Katılımcıların Milliyetlerine Göre Rekreasyon	13
2.4.2.4. Katılımcıların Yaşlarına Göre Rekreasyon.....	13
2.4.2.5. Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon	13
2.4.2.6. Katılımcı Sayısına Göre Rekreasyon	15
2.4.3. Rekreasyon İhtiyacı	15
2.4.4. Rekreasyonun Faydaları	18
2.5. Rekreasyon Etkinliklerine Katılmayı Engelleyen Faktörler	19
2.5.1. Bireysel Engeller.....	20
2.5.2. Bireylerarası Engeller	21
2.5.3. Yapısal Engeller.....	23
2.6. Rekreasyon Etkinliklerine Katılmayı Kolaylaştıran Faktörler	24
2.7. Engeller ve Kolaylaştırıcılar Arasındaki İlişki	26
2.8. İlgili Çalışmalar	28
2.9. Üniversiteler ve Rekreasyon	31
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	35

3.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı.....	35
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	35
3.3. Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi.....	36
3.4. Araştırmanın Veri Toplama Süreci.....	37
3.5. Araştırmanın Analizleri	37
3.6. Araştırmanın Soruları	37
4. BULGULAR.....	39
4.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	39
4.2. Katılımcıların Serbest Zaman Özelliklerine İlişkin Bulgular	39
4.3. Katılımcıların Rekreatif Alan Yeterlilik Özelliklerine İlişkin Bulgular	40
4.4. Ölçek Puanlarının Dağılımı	40
4.5. Güvenirlilik Analizine İlişkin Bulgular	42
4.6. Araştırmanın Analiz Bulguları.....	42
5. SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	57
KAYNAKLAR	66
EKLER	74
ÖZGEÇMİŞ	76

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 1.1 Zaman Tipleri ve Kullanılma Şekilleri.....	5
Tablo 3.1 Örneklem Belirleme Tablosu	35
Tablo 4.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri	39
Tablo 4.2 Katılımcıların Serbest Zaman Özellikleri	40
Tablo 4.3 Katılımcıların Sahip Olduğu Rekreasyonel Alan Yeterlilik Özellikleri	40
Tablo 4.4 Normallik Dağılım Testi Sonuçları	41
Tablo 4.4.1 Ölçek Puanlarının Dağılımı	41
Tablo 4.5 Ankete Katılan Bireyler İçin Güvenilirlik Sonuçları.....	42
Tablo 4.6 Cinsiyete Göre Mann-Whitney-U Testi Sonuçları	43
Tablo 4.7 Görev Durumuna Göre BZEÖ ve SZKÖ Faktörlerinin Mann-Whitney-U Testi Sonuçları	44
Tablo 4.8 Medeni Duruma Göre BZEÖ ve SZKÖ Faktörlerinin Mann-Whitney-U Testi Sonuçları	45
Tablo 4.9 Yaş Aralıklarına Göre BZEÖ ve SZKÖ Faktörlerinin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	46
Tablo 4.10 Eğitim Seviyesine Göre BZEÖ ve SZKÖ Faktörlerinin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	47
Tablo 4.11 Gelir Seviyesine Göre BZEÖ ve SZKÖ Faktörlerinin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	48
Tablo 4.12 Boş Zaman Süreleri Göre BZEÖ ve SZKÖ Faktörlerinin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	49
Tablo 4.13 Refah Düzeyine Göre BZEÖ ve SZKÖ Faktörlerinin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	50
Tablo 4.14 Serbest Zamanı Değerlendirmekte Güçlük Çekme Durumuna Göre BZEÖ ve SZKÖ Faktörlerinin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	52
Tablo 4.15 Serbest Zamanı Değerlendirme Aktivitelerine Göre BZEÖ ve SZKÖ Faktörlerinin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	53
Tablo 4.16 BZEÖ Faktörlerinin Kendi Aralarındaki Korelasyon Tablosu	54
Tablo 4.17 SZKÖ Faktörleri Kendi Aralarındaki Korelasyon Tablosu.....	54
Tablo 4.18 BZEÖ ile SZKÖ Faktörleri Arasındaki Korelasyon Tablosu.....	55

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 2.1 Katılım Üzerindeki Etkileri Anlamak İçin Ekolojik Bir Yaklaşım	27
--	----

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler;

α : Alfa

Kısaltmalar;

BESYO : Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
BZEÖ : Boş Zaman Engelleri Ölçeği
SPSS : Statistical Package for Social Sciences
SS : Standard Sapma
MYO : Meslek Yüksekokulu
Ort. : Ortalama
SZKÖ : Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği
TDK : Türk Dil Kurumu
vb. : ve benzeri
vd. : ve diğerleri

1. GİRİŞ

Çalışmanın Konusu

Bireylerin yaşamlarını devam ettirebilmesi için para kazanması, çalışması gerekmektedir. Değerli bir kaynak olan zaman kavramı bu duruma göre değişmektedir. Bireylerin yoğun çalışması, stresli olması ve hareketsiz yaşam insanların ihtiyaçlarının daha önemli olmasına neden olmuştur. Maslow'a göre kişilerin fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanması gerekir ve bununla birlikte insanın ruhu da yenilenmelidir. Bu durumda kişilerin beden ve ruhsal açıdan dinlenmesini sağlayan rekreasyon aktiviteleri ile gerçekleştirilebilir (Karakan vd., 2021).

Serbest zaman insanların yaşadıkları toplumsal düzene uygun şekilde yaşamlarını idame ettirmek ve geliştirmek için zorunlu hareketler dışında ve özgür iradeleriyle geçirdikleri zaman dilimini ifade eder (Ulutaş,2019). Boş zaman, basit bir tanımıyla kişilerin özgürce istediği gibi harcayabileceği zaman dilimidir diyebiliriz. Rekreasyon, ise bireylerin boş zamanlarında katıldıkları eğitici, eğlenceli, geliştirici aktivitelerdir ve gönüllülük esasına göre yapılır (Karaküçük ve Gürbüz, 2007). Rekreasyon, bireylerin boş zamanlarında özgür iradeleri ile dâhil olduğu, yaptığı bütün aktiviteleri içermektedir (Serçek ve Özaltaş Serçek, 2015).

Rekreasyon bireylerin hayatlarında karşılaştığı zorluklardan sıyrılmasını sağlayan, kişisel olarak gelişimlerini olumlu etkileyen, sosyal ve kültürel uyumu ve ilişkilerini pozitif olarak etkilemektedir (İskender vd., 2015).

Çalışmanın Önemi

Rekreasyon faaliyetleri ile insanlar sosyalleşir, kendinin ve yeteneklerinin farkına varır. Bireyin kendini iyi ifade etmesine ve dışa dönük olmasına olanak sağlar. Çok fazla yararı olan rekreasyon faaliyetleri ayrıca insanların yaratıcılığını geliştirir, ruhsal, fiziksel ve duygusal olarak insanların rahatlamasını sağlar, yorgunluğu azaltır, stresle baş etme ve stresi yönetme yönünü geliştirir, yaşam kalitesinde artış, psikolojik iyileşme, olumsuz durumlarla başa çıkmasını sağlar (Şapçılar vd., 2019).

Sanayileşme, gelişen teknoloji ve çalışma koşulları ile bireylerin kısıtlı boş vakitlerini ne şekilde değerlendirecekleri hayat kaliteleri için önem arz etmektedir (Kızanıklı, 2014). Çalışanların boş zamanlarını etkin ve verimli bir şekilde değerlendirmesiyle birlikte

çalışma hayatı ve buna bağlı olarak iş verimliliği olumlu yönde etkilenmektedir. Çoğu bireyin yaşam telaşı içerisinde boş zamanlarını iyi geçiremediği bilinmektedir. Fakat tüm bireylerin buna ihtiyacı olduğu düşünülmektedir. Çalışan bireyler boş zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirdiği takdirde çalışma yaşamının sebep olduğu yorgunluk ve stresten sıyrılarak bireysel ve sosyal hayatında daha başarılı ve mutlu olmalarını sağlar. Çalışan bireylerin başarılı olması iş hayatında olduğu kadar sosyal yaşamında da başarılı olması, değişik uğraşlar ile ilgilenmesi ve şahsi yaşamına yeterli vakit ayırması da gereklidir (Sabbağ ve Aksoy, 2011).

Teknolojik gelişmelerle beraber bireylerin boş zamanları artmış, boş zaman etkinliklerine katılımı etkileyen faktörlerle ilgili yapılan çalışmalar da artmaya başlamıştır. Bunun en önemli sebeplerinden biri insanların serbest zaman önemine ilişkin farkındalık düzeylerinin artması ve bu zamanlarını kaliteli, güzel ve iyi bir şekilde geçirmek istemeleridir (Köse ve Yerlisu Lapa, 2018). Rekreasyon aktiviteleri ile bireyler fiziken ve ruhen olumlu yönde etkilenmektedir. Bu sebeple bu çalışma ile bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımını engelleyen faktörlerin belirlenmesi ve bu engellerin ortadan kaldırılması ile ilgili yapılabilecek durumlar yani kolaylaştırıcı faktörleri tespit etmek bu araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

Çalışmanın Amacı

Bireylerin aktivitelere katılmasını veya katılmamasını etkileyen faktörlerin başında engeller ve kolaylaştırıcılar gelmektedir (Sarol, 2017). Rekreasyon faaliyetlerine katılım durumunu anlamak için sadece engellerin belirlenmesi yetersiz kaldığı için kolaylaştırıcı faktörlerle bir bütün halinde ele alınması gerekmektedir (Siyahtaş vd., 2018). Ayrıca serbest zaman faaliyetlerine katılımı engelleyen faktörlerin bilinmesi bu engellerin çözümünde ve belirlenecek stratejilerde önemli yer tutmaktadır (Aydın, 2021). Türkiye’de yapılan çalışmalara bakıldığında daha çok engeller üzerine araştırmalar yapıldığı, kolaylaştırıcı faktörlerle ilgili pek fazla araştırma olmadığı görülmektedir. *Bu kapsamda bu çalışmanın amacı Sinop Üniversitesi akademik ve idari personelinin serbest zaman etkinliklerine katılımına engel teşkil eden faktörler ile serbest zaman etkinliklerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin incelenmesidir. Ayrıca üniversite personelinin bu boş zamanlarında hangi etkinliklere katıldıklarının, ne kadar süre harcadıklarını tespit etmektir.*

Çalışmanın Yöntemi

Araştırmanın veri toplama sürecinde online anket tekniği kullanılmış anket formunu 312 personel doldurmuştur. Araştırmaya Sinop Üniversitesinde aktif olarak çalışan 139 akademik ve 173 idari personel katılmıştır. Çalışma verileri üç bölümden oluşan araçlarla elde edilmiştir. Birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerini anlamaya yönelik 12 sorudan oluşan kişisel bilgi formu oluşturmaktadır. İkinci bölümde 18 sorudan ve dörtlü Likert (Dört-Çok Önemli ve Bir-Kesinlikle Önemsiz) Boş Zaman Engelleri ölçeğinden oluşmaktadır. Üçüncü bölümde ise 16 soru ve beşli Likert (Beş-Çok Önemli ve Bir-Hiç Önemli Değil) Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları ölçeğinden oluşmaktadır. Ayrıca veri toplama süreci ve anket için Sinop Üniversitesi Rektörlüğü İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun 08/09/2023 tarihli ve 2023/149 sayılı kararı ile onay alınmıştır.

Çalışmanın Varsayımları

- Araştırmaya katılan akademik ve idari personelin veri toplama araçlarını içtenlikle, gerçek duygu ve düşüncelerini gösterecek şekilde cevapladıkları varsayılmıştır.
- Araştırmaya katılan akademik ve idari personelin soruları anladığı ve doğru şekilde cevapladığı varsayılmıştır.
- Sinop Üniversitesi akademik ve idari personelinden oluşan örneklem grubunun bu araştırmanın evrenini temsil ettiği varsayılmıştır.
- Araştırmanın amacına uygun olarak kullanılan veri toplama araçlarının yeterli olduğu varsayılmıştır.

Çalışmanın Sınırlıkları

- Araştırma Sinop Üniversitesinde çalışan akademik ve idari personeli ile sınırlandırılmıştır.
- Araştırma verileri katılımcıların ankete verdikleri cevaplarla sınırlıdır.
- Araştırma veri toplama süreci 3 Kasım 2023- 01 Şubat 2024 tarihleri arasında anket yolu ile elde edilmiştir.

Çalışmanın Tanımları

Boş Zaman: Kişilerin tüm zorunluluklarından kurtulduğu, hür iradesiyle istediği şekilde harcadığı zamandır (Hacıoğlu vd., 2017).

Serbest Zaman: Bireylerin çalışma dışında özgürce geçirdiği zaman dilimidir (Demir ve Demir, 2006).

Rekreasyon: İnsanların günlük alışkanlıkları dışında, kendi istekleri doğrultusunda serbest zamanlarında gerçekleştirdikleri ve zevk aldıkları aktiviteleri ifade etmektedir. (Türker vd., 2016).

Engel: Bireylerin boş zaman seçimlerini etkileyip katılımlarını sınırlayan, boş zamanlarından elde ettikleri keyif ve memnuniyetini azaltan etmenleri ifade etmektedir (Jun ve Kyle, 2011).

Kolaylaştırıcılar: İnsanların algıladığı veya deneyimlediği, boş zaman tercihlerinin oluşmasını sağlayan ya da teşvik eden, aktivitelere katılımı artıran faktörlerdir (Raymore, 2002).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Zaman

Zaman kelimesi, köken olarak Yunan dilinde zaman içinde yolculuk ettiğine inanılan Yunan tanrıça ‘‘Khronos’’ kelimesine ve Latince de ise ‘‘Tempus’’ kelimesinde karşılık gelmektedir (Kocabıyık Önsöy, 2019).’’ *Türk Dil Kurumuna göre ise zaman ‘‘bir işin bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu hengâm, vakit olarak belirtilmiştir (TDK, 2024)’’*. Bir başka tanıma göre bireylerin hayatının uzun yahut kısa süreli, tekrarlanmayan, saatle ölçölüp başlangıç ve sonu olan kısmına zaman diyebiliriz. (Hacıoğlu vd. 2017).

Jensen zamanı üç farklı şekilde sınıflandırmaktadır;

- Var oluş zamanı; uyku, yeme-içme, bireysel bakım, vb.
- Mecburi olarak yapılması gereken işlere harcanan zaman; bireylerin ücret karşılığı çalışması
- Boş zaman; kalan diğer zaman (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Bu bilgiler ışığında zaman tipleri ve bu zamanların ne şekilde kullanıldıkları Tablo-1.1’de açıklanmaktadır.

Tablo 1.1 Zaman tipleri ve kullanılma şekilleri

Zaman Tipleri	Nasıl Kullanıldığı
Var olma Zamanı (Biyolojik zaman)	Yemek, uyumak, kişisel bakım.
İş Görme Zamanı, Çalışma Zamanı	Çalışarak kullanılır.
Serbest -Boş Zaman	Turizm-Oyun-Dinlenme-Eğlence

Kaynak: Hacıoğlu vd., (2017).

Zaman kavramının bu şekilde sınıflandırılması insanların zamanı nasıl değerlendirdiklerini anlamalarına yardımcı olur. Zamanını daha iyi nasıl kullanacakları arayışında olan insanlara da yardımcı olur (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Zaman geri alınamaz ve durdurulamaması nedeniyle iyi değerlendirilmesi gereken bir olgudur. Yaşamın her alanında başarılı olmak için zamanı iyi bir şekilde değerlendirmemiz gerekmektedir.

Çağımızda yaşanan en önemli sorunlardan biri zaman kısıtlılığı içinde bireysel ihtiyaçlara yeterli zaman ayırmaması bir dengesizliğe yol açmaktadır. Meydana gelen bu

dengeşizliği yenmek ve hayatta mutlu olmak için zamanı dikkatli ve dengeli bir şekilde ayarlamak gereklidir (Ulutaş, 2019). Bireyler sosyal hayat, iş yaşamı, eğlence, fiziki ihtiyaçlar, dinlenme, vb. ihtiyaçlarını gidermek için sahip olduğu zamanı farklı dilimlere böler. Bu dilimlerin az veya fazla kullanılmaması ve aralarında güzel bir denge kurulup kurulmadığı bu zamanını kalitesini hangi seviyede koruyabileceği açısından önem arz etmektedir (Akburak, 2021).

Bireylerin alışma hayatına, temel ihtiyaçlarına, dinlenme ve eğlenmeye ayırdığı zamanlar arasındaki dengeyi kurmasıyla zamanı verimli ve etkili bir şekilde kullanması mümkündür (Sevinç, 2019). Bireyler zamanı iyi kullandığı, yönettiği zaman sosyal hayatında dinlenme, iş, eğlence ve ihtiyaçlarını karşılarken dengeyi sağlayabilmektedir. Yaşamın denge üzerine kurulması sebebiyle bireylerin iş ve boş zamanlarına dengeli zaman ayırması önemlidir (Ayar, 2021). Ayrıca gün içinde zamanı verimli ve etkili kullanan bireylerin iş yükü fazla olsa da kendileri için ayıracak zaman dilimleri mevcuttur (Işıkgöz vd., 2021).

2.2 Boş Zaman ve Boş Zamanın Temel Fonksiyonları

Kelime anlamı olarak baktığımızda, Fransızcada Loisir kelimesi “zgr Zaman” anlamında kullanılırken, İngilizce de ise Leisure kelimesi ile “zgrlk ve İzin” anlamlarında kullanılmaktadır. Boş zaman, bireylerin zorunlu olarak yaptıkları işlerden sonra kalan zaman olarak değerlendirilmektedir (Karaçar ve Paslı, 2014).

Bireylerin tasarrufunda olan, gönüllü olarak katıldığı, finansal beklenti veya getirisi olmayan, haz veren, mutlu eden aktivitelerin yapıldığı zamandır (Ulutaş, 2019). Bireylerin kendi hür iradeleriyle seçtiği, istedikleri şekilde değerlendirdiği, çalışma hayatı dışarısında kalan zaman dilimi olarak da belirtilmektedir. (Kocabıyık Önsoy, 2019). Boş zamanı iyi değerlendiren bireyler sosyalleşir, eğlenir, dinlenir ve kendini geliştirerek ruhsal ve psikolojik açıdan olumlu olarak etkilenir (Ayar, 2021). Boş zaman bireyler açısından anlamlı aktivitelerin gerçekleşmesi için tek kaynak olmasa da çoğu zaman boş zaman ile bireye gelen özgürlük hissi nedeniyle, kişinin kendi gerçek benliği olabileceği, yaptıklarının kişisel olarak anlamlı olduğunu hissedeceği en önemli ve tek kaynak olabilir (Caldwell, 2005).

Boş zamanın eğlenme, dinlenme ve gelişim olmak üzere üç fonksiyonu bulunmaktadır.

Dinlenme Fonksiyonu: Dinlenme fonksiyonu bireylerin çalışma sonrası yorgunluktan kurtulma, stres atma, ruhsal gerginliklerden kurtulma görevini üstlenmiştir (Altunay ve

Balcı, 2018). Sanayi devriminin ilk zamanlarında fazla çalışma saatleri nedeniyle dinlenme vücudun fiziksel olarak yenilenmesi, dinlendirilmesi olarak tanımlanmaktaydı ve çalışan bireyler için boş zaman ertesi iş gününe fiziksel olarak hazır olma anlamına gelmekteydi. Günümüzde iş saatlerinin düzenlenmesi, modernleşmeyle beraber bireyler boş zamanlarını dinlenmek, rahatlamak, stres atmak amacıyla kullanmışlardır (Gökmen ve Şentürk, 2022). Dinlenmeye ayrılan zaman çalışmaya ayrılan zaman kadar önemli olup, iki zaman dilimi arasına kurulan dengeyle daha iyi, verimli, canlı, dinamik bir şekilde zamanı değerlendirmek mümkündür. Özellikle işe sıkılmadan gitmek, verimli olmak dinlenmeyi gerçekleştirdiğimiz sürece etkili olacaktır (Ayhan, 2017).

- **Eğlenme Fonksiyonu:** Günümüzde bireyler boş zaman etkinliklerine katıldıkça daha başarılı değerlendirilmekte ve eğlenceye verilen değer gündelik yaşamda da görülmektedir. Bununla beraber eğlenme faktörü bireylerin içinden gelen bir duygu olup boş zamanlarda bireyleri mutlu edecek anlara ihtiyaç duyulmaktadır (Güler, 2017).

Güzel ve hoş vakit geçirmek anlamında olan eğlenme insanların sıkıntısını ortadan kaldıran, bireyleri rahatlatan aktivitelere aktif veya pasif olarak katılımı ifade eder (Ortaç, 2019). Can sıkıntısını geçiren veya sıkıntılı durumdan sonra rahatlamayı içeren eğlenme fonksiyonu, spor içeren faaliyetler ve diğer aktiviteleri de içermekte ve bireylerin bu aktivitelerden keyif almaları da önem arz etmektedir (Altunay ve Balcı, 2018). İnsanların iş yoğunluğu, sıradanlaşmış hayatlarında ve stresli durumlarda eğlenmeye ihtiyaçları vardır. Eğlenme fonksiyonu bireylerin güzel, hoş bir zaman geçirmelerine ve dertlerinden kurtulmalarına yardımcı olur (Çorlak, 2023).

- **Gelişim Fonksiyonu:** Bireylerin tekdüze iş hayatı düşüncesinden sıyrıp sosyal ortamlara dâhil olması açısından alt yapı oluşturan, insanların kişiliklerini iyileştirmesine yardım eden aktiviteleri barındırmaktadır (Altunay ve Balcı, 2018). Bireylerin boş zamanlarında kendisini geliştirmesini ifade eder. Bireyler müzik, resim, vb. çeşitli aktivitelerle kendilerini geliştirirler (Hacıoğlu vd., 2017). İnsanlar katıldıkları ve yaptıkları aktivitelerle hayatlarında farklı bakış açıları, farklı düşünme gibi davranışlarını geliştirebilirler. Bu davranışlarla fiziksel ve ruhsal açıdan bireylere ve kişisel gelişimlerine olumlu katkı sağlar (Bozdağ, 2019).

2.3 Serbest Zaman

İnsanların uyku, yemek yeme, iş, vb. zorunlu etkinliklerinin dışında kalan yani iş ve gerekli diğer faaliyetlerinden dışında kalan zamandır (Kalkay, 2019). Özellikle farklı sınıflardan insanların da hayatına yerleşmeye başlayan serbest zaman kavramı önemini giderek artırmaktadır. Günümüzde bireylerin maddi imkanlarının artmasıyla yaşam şartlarının daha iyi düzeye gelmesi serbest zaman dilimlerini artırmaktadır (Kaçay vd., 2023). Serbest zaman eğitiminde hedef kişisel ve toplumsal gelişmeye yardımcı olmak ve serbest zamanı kişisel ve toplumsal gelişmişlik amacına yönelik bir araç olarak kullanılmasıdır (Kocabıyık Önsoy, 2019).

Serbest zamanın kişilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik harcadığı zaman dışındaki zaman olup, kişilerin özgürce seçtiği ve iyi olma sürecini sürdürüp geliştirmek gibi özellikleri bulunmaktadır (Ulutaş, 2019).

Kişilerin eğlenmeleri ve dinlenmeleri de bir ihtiyaç olarak görülmeli, serbest zamanlarını etkili kullanmaları mutlu olmalarında etkilidir. Serbest zamanlarını etkili bir şekilde geçiren bireyler güzel bir kişilik oluşturabilmektedir. Serbest zamanların etkili bir şekilde geçirilmesiyle bireylerde dostluk, başarı dürtüsü, yaratma zevki, dinlenme, duygusal his, heyecan ve keşif arzusu gibi doyumlara sebep olmaktadır (Kocabıyık Önsoy, 2019).

Bireylerin serbest zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirmesiyle ruhsal, fiziki ve sosyal açıdan bireylere toplumsal hayatta değer katan edinimler sağlar. Özellikle katıldığı aktivitelerle mutluluğu artarken, yaşam enerji ve kalitesini artırır, bireyin kendini geliştirmesini sağlar ve sıradanlıktan kurtarır (Altunbay, 2020). Yaşamın yoğun olması, stresli geçmesi serbest zaman aktivitelerini sağladığı rahatlama ve yenilenme nedeniyle kavramı değerli kılmaktadır. Özellikle zihinsel sağlık açısından etkinliklerin düzenli yapılması önemlidir. Bireylerin sosyal ve ruhsal ihtiyaçlarına cevap vererek kişisel açıdan gelişmelerine de yardımcı olur (Çorlak, 2023).

Bireylerin dinlenmeleri, gezmeleri, gösterilere gitmeleri, sohbet etmeleri, müzik dinlemeleri gibi katıldıkları aktiviteler keyif aldıkları sıradan serbest zaman aktiviteleridir. Düzenli olarak katıldığı serbest zaman aktivitelerinde bireyler faaliyetlerin fayda sağlayan yönünden yararlanmak isterler ve kendilerini iyi bir şekilde geliştirmelerine olanak sağlar (Kocabıyık Önsoy, 2019).

Boş zamanı da içine alarak daha geniş bir zamanı ifade etmesi sebebiyle serbest zaman kavramı boş zaman kavramından farklıdır. Serbest zaman zorunlu ihtiyaçlarımızı

giderdiğimiz zamanın haricindeki dilimken, boş zaman ise bireylerin hür iradeleri ile harcadığı zaman dilimidir (Çavdar, 2019). Bireyler serbest zamanlarında istedikleri gibi vakit geçirebiliyor, bu aktiviteleri gerçekleştirirken mutlu oluyorsa, memnun kalıyorsa gerçekleştirdikleri bu aktiviteler boş zaman faaliyeti olur (Demir ve Demir, 2006).

2.4 Rekreasyon Kavramı

Teknolojinin bu denli gelişmesiyle iş ve çalışma saatlerinin de azalması, insan gücünden robot sistemine geçilmesi ile bireylerin hareketsiz hayata mecbur kalmalarıyla boş zamanlarını planlarken daha dikkatli ve seçici davranmalarına neden olmuştur. Bununla beraber yorgunluktan arınmak ve daha sağlıklı olmak için bireyler kendilerine göre rekreasyon aktivitelerine odaklanmıştır (Serçek ve Özaltaş Serçek, 2015).

Rekreasyon kelimesi dilimize İngilizce “recreation” kelimesinden girmiş olup yenilenme, tazelenme veya yeniden yapılanma anlamında olan Latince “recreatio” kelimesinden gelmektedir (Kocabıyık Önsoy, 2019). Türk Dil Kurumuna göre “*İnsanların boş zamanlarında, eğlence ve spor amacı ile gönüllü olarak katıldıkları etkinlikler*” anlamına gelmektedir (TDK, 2024).

Rekreasyon, insanların boş zamanlarında eğlence, kendini geliştirme, sosyalleşme, dinlenme sağlayan, fiziksel ve ruhsal açıdan olumlu etkileri olan, bireylerin kendi iradeleriyle katıldıkları etkinliklerdir (Hacıoğlu vd., 2017).

Bir başka tanıma göre rekreasyon, bireylerin boş zamanlarında katıldıkları eğlenceli, eğitici, geliştirici aktivitelerdir ve gönüllülük esasına göre yapılır (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Kişilerin boş zamanlarında kendi istekleri doğrultusunda katılım gösterdikleri eğlence ve spor amaçlı aktiviteler olarak da tanımlanan rekreasyon kavramı genel manada ise boş vakitlerde gerçekleştirilen, eğlence amaçlı yaşamı çeşitlendirilen faaliyetlerdir (Akyol ve Akkaşoğlu, 2020).

Lovell’e göre ise rekreasyon sağlıktan eğitimde başarıya kadar uzanan, olumlu sonuçlarla bağlantılı olan, olumlu tecrübe ve fırsatların sağlıklı bir karışımıdır (Lovell, 2011).

Rekreasyon bireylere fayda sağlayan bir araç olarak görülmekte ve bireylerin rutin düzenini değiştirerek aktivitelerle katılımlarını sağlar. Teknolojinin gelişmesi, kentleşme, stres, doğal yaşamdan uzaklaşma gibi ve bunun sonucunda hareketsiz yaşam sonucu insanların rekreasyon aktivitelerine ihtiyaç duyduğu görülmektedir (Karakan vd., 2021).

Bireyler ağır veya daha hafif işlerden sonra kendilerini tazelenmeye ihtiyaç duyarlar. Her alanda ihtiyaç duyulan rekreasyona her yaş grubundan bireyler başvurmaktadır. Sadece çalışan bireyler değil öğrenciler, çocuklar, yaşlılar, engelli bireyler, gençler de rekreasyon aktivitelerine ihtiyaç duyarlar (Serçek ve Özaltaş Serçek, 2015).

Son zamanlarda nüfus artışı, serbest zamanın artması, gelir düzeylerinin yükselmesi, kişilerin tercihlerinin değişmesi, rekreasyon bilincinin oluşması, teknolojik gelişim ve değişim, kültür düzeyinin atması, kentleşmenin artmaya başlaması, eğitim seviyesinin artması, değer yargısının değişmeye başlaması, sağlık bilincinin gelişmeye başlaması, reklamların etkisi, çevre bilinci oluşması gibi nedenlerle rekreasyon etkinliklerine olan talep artmaktadır (Özel, 2019).

Rekreasyonun yalnızca kişiler açısından değil toplum, sağlık, çevresel, finansal yararları gün geçtikçe daha iyi anlaşılmaktadır. Rekreasyon aktiviteleri toplumların ekonomik durumu, yaş, sosyal sınıf gibi değişik seviyelerine ait kişileri bir araya getirirken bireyler arasında dayanışmayı ve iletişimi artırmaktadır (Deniz vd., 2019). İnsanların toplu veya bireysel şekilde yaptığı aktivitelerden oluşan rekreasyon, bireylere özgürlük hissi sağlarken ayrıca sosyal, fiziki, duygusal gelişimine de katkı sağlar (Serçek ve Özaltaş Serçek, 2015).

2.4.1 Rekreasyonun Özellikleri

Rekreasyon faaliyetleri bireyler arasındaki ilişkileri düzenler ve geliştirir. Bu aktivitelerle insanlar mutluluk, özgürlük ve sosyal aitlik hisseder, bireylere yenilenme, kendini tanıma fırsatı sunar. (Arslan, 2019). Ayrıca rekreasyon faaliyetleriyle dinlenme, eğlenme, kendisini geliştirme, canlanma sağlar ve bireylerin sıkıntılarından kurtulmasına da yardımcı olur (Güncan, 2021).

Bu açılardan bakıldığında rekreasyon faaliyetlerinin özelliklerini aşağıdaki gibi sayabiliriz.

- Rekreasyon insanların etkinliklere katılımı sonucunda ortaya çıkan bir tecrübedir.
- Bireyler rekreasyon faaliyetlerine gönüllülük çerçevesinde katılır.
- İnsanlar serbest zamanlarında katılım gerçekleştirirler.
- Kişiler önceden belirledikleri, sevdikleri faaliyetlere katılırlar.
- Rekreasyonun kapsama alanı geniş olmakla beraber bünyesinde çok çeşitli aktiviteler barındırır (Hacıoğlu vd., 2017).
- Rekreasyon faaliyetleri her ortamda yapılabilen (açık veya kapalı alanlar), mekân,

zaman sınırlaması olmayan faaliyetlerdir.

- Toplumsal, zihinsel veya duygusal etkinlikler gerektirir (Tayfun, 2019).
- Rekreasyon faaliyetleri maddi kazanç sağlamamalı ve iş amacı taşımamalıdır.
- Rekreasyon faaliyetleri bireylerin kendilerini geliştirmesine, hayal gücünü geliştirmesine katkı sağlayacak çeşitlilikte olmalıdır.
- Rekreasyon faaliyetleri evrensel olarak yapılmakta ve bireyler açısından ortak bir dil oluşturur (Yağcı, 2015).
- Rekreasyon insanlara mutluluk veren, neşe sağlayan, ruhsal veya bedenen olumlu etkileyen faaliyetlerdir.
- Rekreasyon faaliyetleri toplumların geleneklerine ahlaki ve sosyal değerlerine uygun olmalıdır.
- Rekreasyon faaliyetlerine devam etme zorunluluğu yoktur (Hacıoğlu vd., 2017).
- Bireyler zorunlu işlerini tamamladıktan sonra serbest zamanlarında aktivitelere katılabilir, istediği şekilde bu zamanı değerlendirebilir ve böylelikle rekreasyon insanlara özgürlük hissi vermektedir.
- Bireylerin rutininin değişmesini sağlar.
- Genelde aktiviteler gruplar ile de yapılırsa da işi kendisi için katılır, yani bireyseldir (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).
- Rekreasyon faaliyetleri kültür ve toplumlara göre değişkenlik gösterir.
- Ayrım olmaksızın her yaştaki bireyin katılımı mümkündür ve bireylerin bir amacı bulunmaktadır (Özdemir Akgül ve Güneş, 2019).
- Bireylerin çevresine karşı olan farkındalığının artırarak doğa koruma bilinci geliştirir (Beşikçi, 2020).
- Rekreasyon faaliyetleri planlı veya plansız, yeteneği olan veya olmayan bireylerle, anlık kararlarla da gerçekleştirilebilir (Uluöz, 2019).
- Bireylerin her birine göre değişik bir amacı olan rekreasyonun, etkinliklerin belirlenmesinde bireylerin ihtiyaçları dikkate alınmalıdır.
- Bir faaliyeti gerektiren rekreasyon için bireyler etkinliklerin çeşidini ve yerini kendisi seçer, bir etkinliği yaparken başka etkinliklere de ilgi duyup gerçekleştirme olanağı sağlar (Öztürk, 2018).

2.4.2 Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyonun sınıflandırılmasında birçok sebep vardır. Bireylerin amaçları, tercihleri farklı farklı olması sebebiyle çeşitli rekreasyon aktiviteleri ortaya çıkmıştır. Bu duruma

rekreasyonun çok yönlü olması da etkili olmuştur (Akbulut, 2020). Rekreasyonun kişilerin etkinliklere farklı amaçlarla katılması, ekonomik, kültürel, çevresel, vb. nedenlerle farklı tanımları yapılmıştır. Bu nedenle rekreasyon değişik durumlara göre sınıflandırılmıştır (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

2.4.2.1 Bireylerin Etkinliklere Katılma Şekline Göre Rekreyasyon

Kişilerin etkinliklerine katılımlarına göre üçe ayrılır.

- **Aktif (Etken) Rekreyasyon:** Bireylerin aktif olarak katıldıkları etkinliklerdir (Hacıoğlu vd. 2017). Örneğin sporla ilgilenmek, para kazanmadan futbol oynamak, müzik enstrüman aleti çalmak, tiyatrodan rol almak, vb. (Demirdağ, 2019). Aktif rekreasyonun ekonomik gelişme, ruhsal, sosyal ve fiziki gelişim ile finansal ve sosyal yararları vardır. Bu faaliyetler özellikle bir yere yapılacak yatırımlarla ekonomiyi canlandırır, bireylerin sağlığını korur, kentlerin ilgi odağı olmasına yardımcı olur, turizme katkı sağlar (Güzel, 2021).
- **Pasif (Edilgen) Rekreyasyon:** Bireylerin aktif olarak katılmadıkları fakat izleyici olarak katıldıkları etkinliklerdir. Örneğin; TV karşısında futbol maçı izlemek (Yılgin, 2021). Bireyler, enerji ve çaba sarf etmeden seyirci olarak katıldıkları bu aktivitelerden zihinsel ve ruhsal olarak haz alırlar (Şahbaz ve Gül, 2016).
- **Ettirgen Katılımlı (Causative) Rekreyasyon:** Bireylerin aktivitelere katıldığı fakat bir başkasından yardım aldığı rekreasyondur (Yağcı, 2015). Bireyler etkinliklere pasif ya da aktif olarak katılım sağlarken, bu etkinliklerin gerçekleştirilmesi için başka birinden yardım alınması gerekmektedir. Bu aktiviteler öğretici, eğitici ve terapötik amaçla yapılır. Engelli bireyler veya bebekler için yapılan etkinlikleri örnek olarak verebiliriz (Şahbaz ve Gül, 2016).

2.4.2.2 Mekânsal Açısından Rekreyasyon

Mekâna bağlı olarak incelendiğinde açık alan ve kapalı alan olmak üzere ikiye ayrılır.

- **Açık Alan Rekreyasyonu:** Kapalı olmayan alanlarda gerçekleştirilen rekreasyon aktiviteleridir. Dağcılık, futbol oynama, açık hava konserleri, çevre gezilerini örnek olarak verebiliriz (Çapak, 2019). Açık alan aktiviteleri su hava veya karada gerçekleştirilen aktiviteleri içermektedir. Bireylerin karşılıklı iletişimleri, doğal

çevrede olan etkileşimlerini içeren doğada gerçekleştirilen aktivitelerdir (Dirlik ve Köroğlu, 2021). Bu faaliyetler ile bireyler natürel ortamın sağladığı fırsatlar ile fiziki ve ruhsal bir yenilene ve canlanma yaşarlar. Bu rekreasyon çeşidi sanat, spor gibi geniş bir alanı içeren faaliyetleri içerir (Güzel, 2021).

- **Kapalı Alan Rekreasyonu:** Kapalı alanlarda yapılan rekreasyon etkinlikleridir. Sergi, defile, müze gezileri, kitap okumak, kongre, kursları örnek olarak verebiliriz (Çavdar, 2019). Kapalı alan rekreasyonunda bireylerin istedikleri kapalı yerde ve istedikleri saat diliminde katılabilmeleri sebebiyle, açık alan rekreasyon aktiviteleri gibi hava durumlarından etkilenmez (Şahbaz ve Gül, 2016). Kapalı alan etkinlikleri istenilen zamanda, dönemde yapılabilir ve çeşitli yaş grupları için uyumlu etkinlikler sağlar (Önen, 2023).

2.4.2.3 Katılımcıların Milliyetlerine Göre Rekreasyon

Bireylerin milliyet durumlarına göre ulusal-uluslararası rekreasyon diye ikiye ayrılır.

- **Ulusal Rekreasyon:** Ülke sınırları içerisinde birey veya kuruluşların katılmış oldukları aktivitelerdir (Kalkay, 2019). Ulusal kongreler, sergiler, festivalleri örnek olarak verebiliriz (Bayrak, 2021).
- **Uluslararası Rekreasyon:** Rekreasyon ve boş zamanın, hükümetler ve bireyler açısından öneminin anlaşılması, bu aktivitelerin yapılması için yıllık izin, acenteler, turistik hareketliliğin sağlanması, vb. düzenlemeler ile boş zaman etkinlikleri ülke sınırlarını aşmaya başlamıştır (Bedir, 2020). Ülke sınırları içerisinde ve sınır dışındaki birey veya kuruluşların katılmış oldukları aktivitelerdir (Kalkay, 2019).

2.4.2.4 Katılımcıların Yaşlarına Göre Rekreasyon

Bireylerin yaş durumlarına göre; 3-15 yaş arasına çocuk rekreasyon, 16-24 yaş arasına yetişkin rekreasyon, 26-55 yaş arasına üretken yaş rekreasyonu, yaşlılar ve emekliler ile 56 yaş üzeri ise üçüncü kuşak rekreasyonu olarak sınıflandırılır (Hacıoğlu vd., 2017).

2.4.2.5 Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon

Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon aşağıdaki gibi sınıflandırılmaktadır.

- **Kültürel Rekreasyon:** Bireylerin bilgi ve yeteneklerini artırmaya yönelik aktivitelerdir (Hacıoğlu vd., 2017). Turistik geziler, kütüphaneye gitme, akraba ziyaretleri, sergi, bale, tiyatro, kutlama partilerini örnek olarak verebiliriz (Akbulut, 2020).
- **Ticari Rekreasyon:** Bireylerin belli bir ücret üzerinden katıldıkları rekreasyon aktiviteleridir (Çavdar, 2019). Tiyatro, karnaval, golf, konser, vb. örneklerini verebiliriz. Aktivitelerin kalitesi, içeriği, bireylerin talebine göre etkinliklerin mali değeri farklılık gösterebilmektedir (Bayrak, 2021). Bu rekreasyon çeşidinde kâr amacıyla rekreasyon faaliyetleri gerçekleştiren işletme veya birimlerin sunmuş oldukları aktiviteleri kapsamaktadır (Kandemir Altunel, 2021).
- **Sağlık Rekreasyonu:** Tedavileri desteklemek, sağlığı korumak amacıyla gerçekleştirilen etkinliklerdir. Sağlık rekreasyonu, sağlık durumlarını olumlu etkileyerek, sağlık açısından iyileştirmeler sağlayıp bireylere katkı sağlar (Çetiner, 2019).
- **Sosyal Rekreasyon:** Bireylerin sosyal ilişkilerinin kurulması, bu ilişkileri geliştirip kuvvetlendirmeye yönelik yapılan aktivitelerdir. Arkadaş-akraba ziyaretleri, yemekler, davetleri örnek olarak verebiliriz (Yağcı, 2015). Bireylerin kültür düzeyi, eğitim seviyesi, gelir düzeyi, görüşleri bu etkinliklerin gerçekleştirilmesi açısından belirleyici olabilmektedir (Kandemir Altunel, 2021).
- **Fiziksel Rekreasyon:** Kapalı veya açık alanda yapılan sportif aktivitelerdir. Yüzme, havuz oyunları, tırmanma, yamaç paraşütçülüğü, futbol, jimnastik, sualtı dalış, yürüyüş, vb. örnek verebiliriz (Hacıoğlu vd., 2017).
- **Estetik Rekreasyon:** Gelir düzeyi yüksek olan bireylerin katıldığı aktivitelerdir. Örneğin; sanat etkinliklerini izlemek (Akbulut, 2020). Genel olarak kültür ve eğitim seviyeleri yüksek olan kişilerin katılım gerçekleştirdiği bu aktiviteler ile bireyler yaratıcılıklarını ve yeteneklerini de artırır (Güzel, 2021).
- **Turistik Rekreasyon:** Kişilerin serbest zamanlarında turizm amaçlı olarak gerçekleştirdiği faaliyetlerdir (Özkan, 2018). Örneğin; turla yolculuk, otel etkinlikleri.
- **Sanatsal Rekreasyon:** Kişilerin sanatsal becerilerini geliştiren aktivitelerdir.

Örneğin; dans, konser, seramik, festivaller (Akbulut, 2020). İnsanlar bir yandan hem üretkenliklerini ortaya çıkarırken diğer yandan da kendilerini geliştirme fırsatı yakalar (Çorlak, 2023).

- **Orman Rekreasyonu:** İnsanlar alan yetersizliği, yeni yerler keşfetme isteği gibi nedenlerden dolayı kırsal alanlarda rekreasyon aktivitelerine katılmak istemektedir. Kültürel, natürel ve görsel güzellikleri gibi sebeplerle ormanlık alanlar fazla tercih edilmektedir (Akyüz vd., 2014). Orman alanlarında, kentlerde yer alan parklarda, kırsal kesimlerde, mesire alanlarında gerçekleştirilen etkinliklerdir. Piknik yapmak, doğa yürüyüşü yapmayı örnek olarak verebilir (Dalkılıç, 2017).

2.4.2.6 Katılımcı Sayısına Göre Rekreasyon

Bireylerin katılım sayısı bakımından bireysel- grup rekreasyonu diye ikiye ayrılır.

- **Bireysel Rekreasyon:** Kişilerin tek başına boş zamanlarını değerlendirdikleri aktivitelerdir. Örneğin yalnız müzik dinlemek. Bireysel olarak bir şeyler yapmak grupla yapmaya göre daha kolay olması, birtakım hazırlıklar olmadan kolayca yapılması, bir başka bireye bağlı kalmadan yapılması ve özgür bir şekilde istediğini yapma gibi nedenlerinden dolayı daha çok tercih edilmektedir (Arısoy, 2022).
- **Grup Rekreasyonu:** Bireylerin boş zamanlarını bir grupla değerlendirmesidir. Bireyler vakit geçirdikleri topluluğun üyesi olmakla beraber özelliklerini de taşıyabilmektedir (Denkel, 2019). Grup halinde yapılan aktiviteleri örnek olarak verebiliriz. Grup ile sinemaya veya pikniğe gitmek, maç izlemek, grup ile enstrüman aleti çalmak, vb. (Demirdağ, 2019).

2.4.3 Rekreasyon İhtiyacı

İhtiyaçlar bireyler için aynı olmasına rağmen çeşitlilik açısından farklıdır ve bireylerin neden rekreasyona ihtiyaç duyduğunun bilinmesi önem arz etmektedir. Bireyler ihtiyaçlarını giderirken önem sırası kişiden kişiye değişmektedir. Bazı bireylere göre beslenme öncelikliken başka bireylere göre uyku olabilmektedir (Ortaç, 2019).

Rekreasyona duyulan ihtiyaç günümüzde daha belirgin hale gelmiştir. Geçmişte çok fazla bir şekilde ihtiyaç olarak görülmeyen rekreasyon, günümüzde yaşanan yoğun çalışma,

kirli hava, kalabalık ve gürültülü şehirler, düzensiz şehirleşme, iklim değişimleri gibi nedenlerden dolayı ihtiyaç olarak hissedilmektedir (Gökçen, 2022).

Rekreasyon aktiviteleri bireylerde özgürlük duygusu oluşturmaları, stresten uzaklaştırması insanları sıradanlıktan kurtarması, sosyalleşmeye yardım etmesi, zihinsel olarak rahatlatması gibi nedenlerden dolayı tercih edilmekte ve rekreasyon bir gereklilik ve ihtiyaca dönüşmektedir (Aksu, 2020).

Maslow bireylerin farklı ihtiyaçlarını bir sıralar ve üst kademedeki ihtiyacın giderilme isteğinin ortaya çıkması için öncelikle daha alt kademedeki ihtiyacın giderilmesi gerektiğini belirtmektedir. Maslow ihtiyaçları beşe ayırmaktadır. Bunlar;

- *Fizyolojik İhtiyaçlar,*
- *Güvenlik İhtiyacı,*
- *Ait Olma ve Sosyal İhtiyaç,*
- *Saygınlık İhtiyacı,*
- *Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı* (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenleri fiziksel, sosyal, psikolojik, kişisel becerilerin geliştirilmesi, duygusal ve toplumsal yönden açıklanmıştır (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Fiziksel açıdan; yaşanan teknolojik gelişmelerle bireylerin hareketleri azalmıştır ve bu nedenle birçok fiziksel sorun meydana gelmektedir ve rekreasyon aktiviteleri hareketli yaşam tarzını engellemektedir (Genç, 2023). Kişiler uygun fiziksel aktiviteler yaptıklarında sağlık açısından olumlu yönleri görülmektedir. Mesela düzenli yapılan spor ve aktivitelerle kemikler gelişir, kalp sağlığı olumlu etkilenir, kan basıncı düşer. Ayrıca fiziksel aktivite yapan bireyler spor alışkanlığı kazanır ve hayatlarının diğer dönemlerinde de sağlık sorunlarından kurtulacağı araştırmacılar tarafından ifade edilmiştir (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Sosyal açıdan; İnsanlar diğer insanlarla bir şeyler paylaşan, iletişim kuran, birlikte yaşarken temel ihtiyaçları karşılayan ve bununla birlikte saygınlık ihtiyacını da gideren sosyal bir varlıktır. Bireylerde yeni bir gruba veya topluma katıldığında o grubun kural, beklenti ve değer yapılarını öğrenme durumu sosyalleşme olarak tanımlanır ve rekreasyon da bu duruma önemli katkılar sağlar (Karaküçük ve Gürbüz, 2007). Bireyler aktivitelerle sosyal açıdan rahatlar ve yaşam kalitesi artar. İnsanlar sosyalleşirler, yeni arkadaşlıklar edinirler, kendilerini daha iyi ifade ederler ve sosyal uyum sağlarlar. (Özkan, 2018). Özellikle ekip halinde yapılan rekreasyon etkinlikleri bireylerin sosyal

ilişki oluşturup bunu geliştirmesinde, toplumsal yaşama adapte olmasında etkilidir (Biol, 2021).

Psikolojik açıdan; bireyler günlük yaşantıda bazı durumlardan dolayı stres yapmakta ve olumsuz etkilenebilmektedir (Karaküçük ve Gürbüz, 2007). Karaküçük ve Gürbüz (2007)' e göre rekreasyon aktivitelerinin psikolojik yararlarını ortaya koymak zor olsa da grup ile yapılan aktiviteler sosyalleşmeyi olumlu etkiler ve iyi ilişkiler kurulmasını sağlar. Fakat bazı görüşlere göre insanların adaletli, hoşgörülü, anlayışlı olmalarına yardımcı olur, insanların gerginliklerinin giderilmesine katkı sağlar, yalnızlık ihtiyaçlarını giderir, kişi kendisini geliştirir (Özkan, 2018). Rekreasyona katılmak için ihtiyaç duyulan diğer psikolojik nedenleri ise motivasyonu artırmak, kendini tanıma isteği, mutlu olmak, ruhsal gerginliklerden kurtulmak, statüye sahip olmak, vb. olarak sayabiliriz (Özel, 2019). Rekreasyon faaliyetleri kötü ruhsal hali yenme, olumlu ruh haline kavuşma ve stresi aşmak için önemli yol haritasının bir çeşididir (Bedir, 2020).

Kişisel beceri geliştirilmesi açısından; Bazı durumlarda bireylerin yeteneklerinin farkında olmayabilir. Rekreasyon etkinlikleri sayesinde ise bu yetenekler ortaya çıkabilmektedir (Genç, 2023). Bireylerin bir işi severek isteyerek yapması yeteneklerini keşfetmesine olanak sağlar. Rekreasyon faaliyetleri de bu keşfe yardımcı olur (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Duygusal açıdan; insanlar bazı duygusal sebeplerden dolayı rekreasyon faaliyetlerine katılma ihtiyacı hissederler. O duygusunu farklı şekillerde gerçekleştirebilirler ve gerçekleştirebileceği durumlardan biri de rekreasyon aktiviteleridir (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Toplumsal açıdan; rekreasyon ihtiyacı doğmasının nedeni insanların birbirini tanıyıp dostluk kurması ve ortak amaçlar için çalışmalarınıdır. İnsanlar belirli kurallara içinde yaşarlar, bu kurallara uymak ve başkalarına saygılı olmak gibi durumlara rekreasyon katkı sağlar (Karaküçük ve Gürbüz, 2007). Ayrıca toplumda dayanışmayı artırır ve demokratik toplumlar oluşmasına yardımcı olur (Ortaç, 2019). Özellikle rekreasyon aktiviteleriyle bireylerin belirli kurallar dahilinde yaşaması, bu kurallara uyması, diğer insanlara saygılı davranması gibi özellikler kazanmasıyla daha medeni bir toplum oluşmasına da yardımcı olur (Kocaer, 2018).

2.4.4 Rekreasyonun Faydaları

Rekreasyon insanların yaşam kalitesini artıran faaliyetler olmakla beraber insanlara fiziksel, ruhsal, sosyal, toplumsal faydalar sağlamaktadır. Ayrıca hem olumsuzlukların önlenmesinde hem de oluştuktan sonra giderilmesi itibarıyla çift yönlü yarar sağlar (Arslan, 2013).

Bireyler yaşamlarında stres, yorgunluk, endişe gibi olumsuz durumlar yaşayabilmektedir. Rekreasyon ise insanların yaşamlarında bu olumsuz durum ve düşüncelerin engellenmesi açısından kıymetli bir araçtır. Özellikle günlük yaşamda stres ve problemlerden kurtulmak için rekreasyon faaliyetlerinin önemi büyüktür ve bireyler bu aktivitelere katılmaktadır. Bu katılımlarda fiziki, ruhsal, duygusal açıdan olumlu etkiler elde etmek amaçlanmaktadır (Kocamaz, 2023).

- Rekreasyon insanlara yenilenme fırsatı sunarken ruhen ve bedenen dinlenmesini, yenilenmesini sağlar.
- Rekreasyon aktiviteleri kişilere zevk ve huzur verir. Ayrıca insanları eğlenmesine yardımcı olur (Gökçen, 2022).
- Kişilerin günlük yaşamlarında çevreleriyle etkileşime girmesi ve sosyalleşmelerine katkı sağlar. Ayrıca toplu halde yapılan rekreasyon aktiviteleri ile kişilerin yalnızlığını giderir.
- Sosyalleşmeye katkı sağlamasıyla kişilerin kendini tanımasına yardım eder.
- Fiziksel olarak yapılan aktiviteler ve egzersizler kişilerin sağlığını olumlu etkiler.
- Rekreasyon etkinliklerine katılım sağlayan bireyler yeni bir kimlik oluşturma sürecine girer ve sosyal statülerinin yükselmesine yardımcı olur (Arslan, 2019).
- Bireylere yeni deneyimler kazandırır, üretkenliğini artırır.
- Bireylere kendini ifade etme imkânı sağlar, başarı duygusunu artırır.
- Bireylerin mutlu, sağlıklı olmasına ve topluma kazandırılmasına yardımcı olur (Kocabıyık Önsöy, 2019).
- Düzenli yapılan aktivitelerle kişilerin uzun ve sağlıklı bir yaşam sürdürmelerine

olanak sağlar.

- Depresyonu azaltmaya, stresi aza indirmeye, yaşam kalitesini iyileştirmeye olanak sağlar.
- Aileleri birbirine bağlayarak, kültürel devamlılığı sağlar. Aile bireyleri rekreasyon etkinliklerine katılarak birlikte zaman geçirir ve aralarındaki ilişki güçlenir (Arslan, 2013).
- Bireylerin ortam değiştirmesiyle birlikte psikolojik rahatlama sağlar ve gerginliklerini azaltır.
- Farklı kültürde olan insanları bir araya getirdiğinde bağları güçlendirir, böylece toplumda bireyler arasında dayanışma artar, birlik ve beraberlik de gelişir (Bayrak, 2021).
- Rekreasyon etkinlikleri bireylerin kendisiyle iletişim kurmasını geliştirmesine yardımcı olurken, diğer yandan katıldığı gruplarla sosyal ilişki kurup bunu geliştirmesine yardımcı olmaktadır (Kara, 2022).

2.5 Rekreasyon Etkinliklerine Katılmayı Engelleyen Faktörler

Engel kavramı davranışın oluşmasını önleyen durumların sonucunda oluşan soyut ya da somut yapıdır. Literatüre bakınca boş zaman rekreasyon aktivitelerine katılıma engel olan, kişilerin karşılaştığı kısıtlayıcılardır (Akyol ve Akkaşoğlu, 2020). Ayrıca kişilerin rekreasyon aktivitelerine katılmasını, serbest zaman hizmetlerini kullanmalarını ve aktivitelerden zevk almalarını sınırlandıran, engelleyen etkenlerdir (Çetinkaya vd., 2016).

Rekreasyon etkinliklerine her zaman kolay bir şekilde erişilemeyebilir ve katılımlarda toplumsal, bireysel, ekonomik veya çevre ile ilgili bazı kısıtlar veya engeller ile karşılaşılabilir (Beşikçi, 2023).

Kısıtlamalardaki çeşitlilik bireylerin boş zaman aktivitelerine katılmamasına, fazla zaman ayırmamasına, bireylerin memnun olmamasına ve bu aktivitelerine katılmamasına neden olabilmektedir (Jackson, 1988). Bir ya da birden fazla aşılabilir kısıtlayıcı faktörlerle karşılaşılacağı beklentisi olması durumunda bireylerin o faaliyete katılma isteğini azaltabilir veya baskılayabilir (Jackson, 1997).

Rekreasyon etkinliklerine katılmayı engelleyen faktörlerle ilgili oluşturulan modele göre engeller; bireysel, bireylerarası ve yapısal engeller diye üçe ayrılmaktadır (Crawford ve Godbey, 1987).

Rekreasyon faaliyetlerine katılımda görülen zorluklar, engeller kişilerin kendisinden veya kendi dışında oluşan nedenlerden kaynaklanabilmektedir (Beşikçi, 2020). Rekreasyon etkinliklerine katılmayı engelleyen faktörleri tanımlamak, serbest zamanı daha etkili planlamak, daha iyi organizasyon yapmak açısından önem arz etmektedir (Köse ve Yerlisu Lapa, 2018). Rekreasyon faaliyetlerine katılımı engelleyen faktörler aşağıdaki gibi sınıflandırılmaktadır.

2.5.1 Bireysel Engeller

Bireylerin kişilik özellikleri etkileyen bir sürü faktör bulunmaktadır. Kişilerin çevreleri, arkadaş grupları, coğrafi durumlar, iletişim araçları, istekleri, toplum, alışkanlıklar etkili olmaktadır (Çavdar, 2019). Boş zaman aktivitelerine katılımında bireysel engeller, bireylerin harekete geçme isteğini veya aktivitelere katılım isteğini, motivasyonunu etkileyen güçlü faktör olarak düşünülmektedir. Yani bireylerin boş zaman aktivitelerine katılmaya yönelik motivasyon veya isteğini belirleyen en etkili engel bireysel engellerdir (Crawford vd., 1991).

Bireysel faktörler aşağıda belirtildiği şekilde beşe ayrılmaktadır.

- **Kültürel Faktörler:** Kültür insanlar arasında oluşup nesilden nesile aktarılan değer, inanç, davranış kalıplarından, vb. oluşan yaşam biçimidir. İnsanlar birbirleriyle etkileşim içindedirler ve birbirlerinden etkilenirler. Rekreasyon etkinlikleri de kültürel bir içeriğe sahiptir (Doğan, 2021). Kültürel engeller, boş zamanlardaki hareketleri eğitim, psikolojik, sosyolojik, ekonomik ve başka kültürel faktörler etkilemektedir (Çiftçiöğlu, 2022).
- **Eğitimsel Faktörler:** Eğitim durumu ile rekreasyon etkinlikleri arasında ilişki bulunmaktadır. Araştırmalara göre eğitim seviyesi artan kadınların aktivitelere katılım engellerinin azaldığı görülmüştür. Eğitim düzeyi yükseldikçe aktivitelere katılım arttığı azaldığında ise düştüğü gözlemlenmiştir (Çavdar, 2019). Yine yapılan bir araştırmaya göre Amerika’da vahşi yaşam parkına gidenlerin büyük kısmının üniversite mezunu olduğu gözlemlenmiştir. Eğitim seviyesi düşük olan

katılımcıların ziyaret için yeterli beceri ve bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür (Beşikçi, 2020).

- **Ekonomik Faktörler:** Değişen ekonomik durumlar ile plansız şehirleşme, gecekondulaşma, yeşil alanların azalması gibi durumlardan dolayı rekreasyon faaliyetlerinin yapılacağı alanlar azalmış ve bireylerin aktiviteleri yapacakları yerler daha çok maddi şartlara bağlı olmaya başlamıştır (Çavdar, 2019). İnsanların gelir düzeyi arttıkça ve aktivitelere katıldıklarında psikolojik olarak rahatlamaktadırlar. Ekonomik durum bireylerin hangi oranda hangi faaliyetlere katılacağını etkiler (Gökçen, 2022). Rekreasyonu engelleyen en belirgin etken ekonomik nedenlerdir. Kısaca, kişilerin rekreasyon aktivitelerine katılımındaki en önemli faktör finansal durumlarıdır (Çavdar, 2019).
- **Sosyal Faktörler:** Günümüz yaşamında sosyalleşme oldukça önemlidir. Kişilerin içinde bulundukları sosyal ortam ve arkadaşlık eksikliği etkinliklere katılma önündeki engellerden bir diğeridir. Araştırmalara göre “sosyal ortam eksikliği” boş zaman etkinliklerine katılmayı engellediği görülmüştür. Sosyal etkenlerin kısıtlayıcılarına bakacak olursak az gelişmişlik, inanç baskısı, eğitimsiz olma, sosyal ilişkilerin zayıf olması, kültürel etkinliklerin sayısının az olmasını söyleyebilir (Doğan, 2021).
- **Demografik Faktörler:** Rekreasyon faaliyetlerine katılım engellerinde kadınların kişisel engeller açısından erkek bireyler bakımından çok etkilenmektedir. Eğitim düzeyleri yükseldikçe engelleri algılama seviyesinin yükseldiğini, medeni duruma ve yaş aralıklarına göre kişiler arasında algılama farklılıklarının olduğu görülmektedir (Çavdar, 2019). Mesela yaşlı kişilerde fiziksel kısıtlardan dolayı serbest zaman aktivitelerine az katılıma sebep olmaktadır (Beşikçi,2020). Ayrıca kültürün önemli unsurlarından olan sosyo-ekonomik durum sosyo-demografik faktörlerle etkileşime girdiğinden dolayı önemlidir. Çünkü sosyo-demografik faktörler boş zamanları sınırlandıran diğer önemli faktörlerden birisidir (Doğan, 2021).

2.5.2 Bireylerarası Engeller

Bireylerin çevreleriyle olan anlaşmazlıkları ve çatışmalarını kapsayan faktörlerdir. Bireyler çeşitli toplum ve gruplarla birlikte yaşamaktadır ve bu ilişkilerde çeşitli

anlaşmazlıklar, sorunlar ortaya çıkabilir ve bu durum bireylerin rekreasyon tercihlerini etkileyebilmektedir (Kocamaz, 2023).

Kişiler eğitim, yetenek ve fiziki bakımdan birbirlerinden ayrılmaktadır. Rekreasyon faaliyetleri toplumda yapıldığından bu etkinliklerle insanlar bireysel farklılıklarını gösterecektir. Eğer kişi kendisini beceri bakımından eksik görürse tekrar aktivitelere katılmak istemeyebilir. Kişilerarası farklılıklar bu tarz sorunların ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir (Çiftçioğlu, 2022).

- **Aile:** Ailelerin boş zaman engelleri üzerinde yapılan çalışmaya göre aile kavramı sadece rekreasyon aktivitelerine katılımda değil, insanların yaşamlarının diğer alanlarında da etkili olduğunu belirtmişlerdir (Beşikçi, 2020). Bireylerin serbest zamanlarını değerlendirme rolünü ilk paylaştığı ve öğrendiği olgu ailedir. Ayrıca serbest zaman tutumlarının oluşmasını sağlayan ve bu tutumları yol gösteren en önemli faktör ailedir (Genç, 2023). Zamanla aile yapısı değişmeye başlamıştır. Kişilerin serbest zamanlarını değerlendirme tutumları aile yapısından etkilenmektedir. Çocukken yapılan aktiviteler yetişkinlikte de devam edebilmekte veya benzerlik göstermektedir (Doğan, 2021). İnsanlar ve aile yapıları birbirlerinden bakış açıları, kültürel yaşantı, eğitim açısından ayrılmaktadır. Ailelerin boş zaman aktivitelerine bakış açılarının olumsuz olması bireylerin aktivitelere katılmasını engelleyebilir (Çiftçioğlu, 2022).

İnsanların boş zaman tercihlerine etki eden faktörlerin başında aile yaşam çemberi evresi gelmektedir. Bireyler aileleri ile akraba ziyaretleri, film ve televizyon izleme, değişik oyunlar oynama gibi rekreasyon etkinliklerine katılırlar. Aile bireylerinin yaşı ve bireylerin çalışıp çalışmama durumu da etkileyen değişkenlerdendir. Özellikle ailelerin çalışması nedeniyle daha az boş zamanları kalmaktadır ve bu zamanları da çocukların dersleri ile ilgilenmekte ve bu zamanlarını daha iyi geçirmektedirler (Şahin, 2023).

- **Çevre:** Çevre sosyal ve doğal çevre olarak iki alanda incelenmektedir. Bireyler diğer bireylerle, sosyal çevresiyle doğa ile var olmuştur, etkilenmiştir. Özellikle rekreasyon etkinliklerinde aile, arkadaş, okul ve anlık ortam kişileri etkileyen çevresel unsurlar olarak bahsedebiliriz (Doğan, 2021). Serbest zamanı ekonomik seviyesi düşük olan bireyleri de kapsayan, kişilerin stres atması, güzel ve sağlıklı

zaman geçirmesi, çeşitli faaliyetlerin yapılabilceğı düzenlenmiş bir çevreye ihtiyaç vardır.

Rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirmek için korunmuş bir çevreye ihtiyaç duyulmaktadır (Kalkay, 2019). Özellikle büyük şehirlerde ve sanayileşmiş olan toplumlarda insanlar çevrelerinin natürelliğini yitirmesi ile yalnız ve yabancılaşmış bir ortamda yaşamasına neden olmuştur. Ayrıca olumsuz bir diğer etken olan endüstrileşme de bireylerin yaşamlarında değışikliklere sebep olmuştur.

İnsanlar rekreasyon aktiviteleri ile rahatlamakta ve fiziki, ruhsal olarak dinlenmektedir (Genç, 2023). Ulaşılabilirlik, altyapı, doğal tehlikeler (yabani hayat, vb.), vb. çevresel faktörler rekreasyon faaliyetlerine katılımı engelleyebilmektedir.

- **Zaman:** Rekreasyon aktivitelerine katılımı zaman önemli kısıtlardan biridir. Serbest zamanının uygun olmaması, çalışma sürelerinin uzunluğu, boş zamanın yetersiz olması, programın uygun olmaması bu durumu etkiler (Çiftçioğlu, 2022). Şehir yaşamının hızlı olması, kalabalık ortamlar ve teknoloji ile ilgili yaşanan gelişmeler nedeniyle bireylerin zamanlarının yetersiz olmasına neden olmakta ve gezi, spor, vb. rekreasyon etkinliklerine katılmayı engellemektedir (Çavdar, 2019). Bireyler boş zamanlarını iyi değerlendirmeleri ve rekreasyon aktivitelerine vakit ayırmaları sonucunda daha mutlu olurlar diyebiliriz. (Doğan, 2021).

2.5.3 Yapısal Engeller

Yapısal faktörler ulaşım, tesislerin yetersizliği ve kalitesi olarak bireylerin karşılaşabileceğı engellerdir.

- **Ulaşım:** Rekreasyon etkinliklerinin iyi ve sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için etkinliklere ulaşılabilirlik önemli olan noktalardan biridir (Şahin, 2023). Şehir yaşamının temel problemlerinden biri de ulaşımıdır. İnsanlar rekreasyon aktivitelerine katılırken maddi imkânların da etkisiyle ulaşmanın kolay olduğu, eve yakın yerleri tercih etmektedir (Doğan, 2021). Mesela birçok insan ulaşım imkanlarının iyi, masrafsız, kolay, zamanlaması kolay ve hızlı olması gibi sebeplerle rekreasyon aktivitelerinde su kenarlarını tercih etmektedir (Güleryüz

ve Uzun, 2015). Ulaşımın zaman alması, az maddi gelir, kişisel araç olmaması, yaşam alanlarında yakın yerde ulaşım imkanların bulunmaması ulaşımı problemlerinin diğer faktörleridir (Şahin, 2023).

- **Tesis Yetersizliği:** Rekreasyon etkinlikleri için tesislerin kalitesi iyi olmalıdır. Düşük kaliteli olması bir engel olarak görülebilmektedir. Tesislerdeki imkânlarda insanları etkileyebilecek nitelikte ve insanların görecekleri, yakın yerlerde olmalıdır (Doğan, 2021). Tesislere ulaşımın kolay olması ve tesislerin bireylerin dikkatlerini çekecek yerlerde bulunması gerekmektedir. Tesislerde bireylere sunulacak olan hizmetlerin ne olduğu belirtilmelidir (Şahin, 2023).

2.6 Rekreasyon Etkinliklerine Katılmayı Kolaylaştıran Faktörler

Bireylerin boş zaman aktivitelerine katılma durumlarını açıklarken sadece engellerin bilinmesi yeterli olmazken bununla birlikte aktivitelere katılımı kolaylaştıran etkenlerin de bilinmesi önemlidir. Boş zaman aktivitelerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin de bilinmesi bireyleri aktivitelere katılmaya teşvik ederken bu katılımın devamlı olmasını da sağlar (Beşikçi, 2023).

Rekreasyon faaliyetlerine katılım aşamasında ne kadar fazla engel ile karşılaşılırsa bunları aşmak için daha fazla kolaylaştırıcı unsura ihtiyaç duyulmaktadır. Boş zaman kolaylaştırıcıları boş zamanı daha etkili ve verimli bir şekilde kullanmak için bir strateji aracı olarak kullanılabilir. Kolaylaştırıcı faktörler ile rekreasyon engelleri azalarak rekreasyon faaliyetlerine katılım artarken, bireyler sosyal, fiziki, psikolojik açıdan fayda elde eder ve daha fazla deneyim yaşamalarına imkân sağlar (Kaçay vd., 2023).

Son dönemlerde yaşanan gelişmeler ışığında boş zaman aktivitelerine katılımı engelleyen faktörlerin aşılmasıyla birlikte kolaylık sağlanmıştır. Teknolojik gelişmeler, maddi durumunu iyileşmesi, ulaşımında kolaylık ve yenilikler, vb. nedenlerle beraber boş zaman aktivitelerinin önündeki engeller aşılmaya başlanmış ve kolaylıklar sağlanmıştır. Rekreasyon faaliyetlerine katılımı kolaylaştıran faktörlerin belirlenmesi, kişileri bu aktivitelere katılmaya teşvik eder (Beşikçi, 2020).

- **Zaman:** Bireylerin rekreasyon aktivitelerine katılması için aktivitelere ayıracak zamanının olması gerekir. Zamanı iyi bir şekilde planlaması gerekmektedir ve zaman etkinliklere katılımı önemli bir yere sahiptir (Özkan, 2018).

- **Cinsiyet:** Rekreasyon aktivitelerine katılmada cinsiyet etkileyici rol oynamaktadır (Şahin, 2023). Kadınların çalışmaları sebebiyle iş dışında temel ihtiyaçlarının yanı sıra ev işleri, çocuk bakımı, vb. nedenler boş zamanlarını sınırlamaktadır. Bu nedenle kadınlar erkeklere göre rekreasyon faaliyetlerine daha az katılım sağlamaktadır (Akbulut, 2020). Erkeklerin kadınlara göre aktivitelere katılma zamanı ve imkanının daha fazladır. Ayrıca erkeklerin fazla aktivite seçmelerinin sebebi fiziksel özelliklerinin kadınlara göre daha güçlü olmasıdır. Yani kadınların bedensel yapıları da aktivitelere katılımlarını etkilemektedir (Kara, 2022).
- **Gelir Düzeyi:** Gelir düzeyi yüksek olan bireyler daha iyi şartlarda yaşamaları, eğitimleri sonucunda oluşan farkındalık ve ihtiyaçlara daha fazla bütçe ayırmaları rekreasyon aktivitelerine katılmayı artırmaktadır. Gelir düzeyi düşük olan bireyler ise imkanlara sınırlı ölçüde ulaşması sebebiyle rekreasyon aktivitelerine katılımda kısıtlayıcı rol oynamaktadır. Aynı şekilde yapılan araştırmalar gösteriyor ki gelir düzeyi yüksek olan bireyler aktif etkinliklere daha fazla katılırken gelir düzeyi düşük olan bireyler ise daha fazla pasif etkinliklere katılmaktadır (Özkan, 2018).
- **Mevsimsel Etkiler:** Açık havalarda yapılan aktiviteler katılımı etkilemektedir. Havanın güneşli olması, sıcak olması, günün uzun olması gibi nedenler yoğunluğu etkilemektedir. Kış mevsiminde açık hava etkinlikleri çeşitliliği az olmakta, kapalı alanlardaki aktivitelerin mevsimsel koşullardan etkilenmediği görülmektedir (Akbulut, 2020).
- **İnanç ve Toplumsal Değer Yargıları:** Bu faktörler toplumlarda sosyal baskı oluşturduğunda aktivitelere katılımı etkilemektedir (Özkan, 2018). Toplumun sosyal ve fiziksel kurumları veya inanç sistemleri bireylerin tercihlerinde fırsat sunmalı ve aktivitelere katılımları desteklemesi kolaylaştırıcı unsurların temelini oluşturmaktadır (Beşikçi, 2020). Değerlerdeki değişime sosyal açıdan bakacak olursak kadının toplumsal hayattaki yerinin değişmesiyle beraber rekreasyon etkinliklerine katılımlarının arttığını görüyoruz (Karaküçük, 2014).

- **Moda ve Popülerlik:** Gündemde ve popüler olan rekreasyon aktiviteleri insanların ilgisini çekebilmekte ve uzak mesafede de olsa bireylerin aktif katılımını olumlu olarak etkilemektedir (Akbulut, 2020).
- **Nüfus Artışı ve Kentleşme:** Sanayi Devrimiyle kentleşme olgusu artmaya başlamış, bireylerin yaşam biçimleri değişmeye başlamış ve köyden şehire göçen insanlar değişik sosyal fırsatlarla karşılaşmışlardır (Özkan, 2018). Nüfusun artması, hayat şartlarının zorluğu ve kişilerin bu durumlardan kaçmak istemesiyle rekreasyon etkinliklerine katılım istekleri artmaya başlamıştır (Dalkılıç, 2017). Kent hayatı bireylere daha fazla seçenek sunmaktadır. Kentleşmeyle birlikte bilinçlenme düzeyleri artan bireyler rekreasyon etkinliklerine daha fazla ilgi göstermiştir (Özkan, 2018). Nüfusta oluşan bir hareketlilik rekreasyon potansiyeli oluşturmaktadır. Kültürel farklılıkların yaşandığı, yaşlı, emekli veya öğrencilerin yoğun olduğu yerlerde organizasyonların dikkatini çekebilmektedir (Karaküçük, 2014).
- **İstek, İhtiyaç ve Beklentiler:** Değişim ve gelişimle beraber insanlar yeni şeyler talep etmekte ve bununla beraber ihtiyaçları değişmektedir. Sosyal, ekonomik, kültürel, ekonomik, vb. değişimler bireylerin istek ve ihtiyaçlarını etkilemekte ve değişmesine neden olmaktadır. Bu gelişmeleri rekreasyon alanlarında da görmekteyiz (Akbulut, 2020).

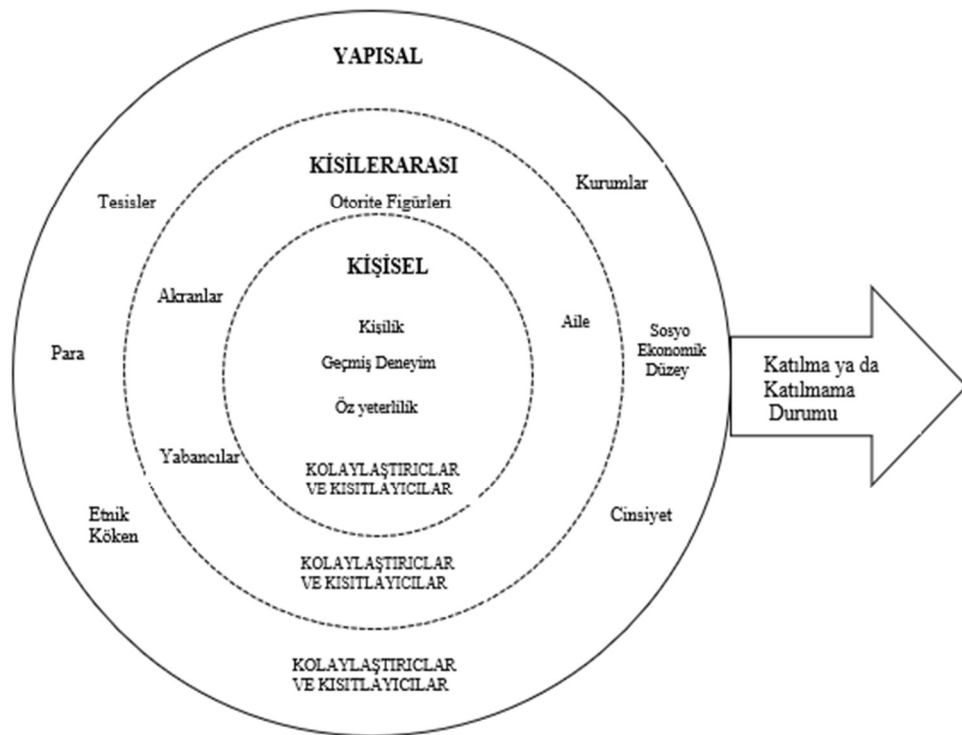
2.7 Engeller ve Kolaylaştırıcılar Arasındaki İlişki

Serbest zaman ile ilgili Crawford ve arkadaşlarının geliştirdiği kişisel, kişilerarası ve yapısal olmak üzere üç tür kısıtlama bulunmaktadır. Crawford ve arkadaşlarının (1991) bu kısıtlamaları bireylerin serbest zamanlarını engelleyen bir model ile açıklamıştır. Bu model ile boş zaman etkinliklerine katılımı etkileyen faktörleri anlamana yardımcı olabilir.

Yerleşik model kişisel kolaylaştırıcıların ve kısıtlamaları anlamının bu faktörleri kişilerarası ve yapısal kolaylaştırıcılar ve kısıtlamalar ile düşünerek anlamaktan geçmektedir. Crawford ve arkadaşlarının modelini kullanarak, kişisel, kişilerarası ve yapısal kolaylaştırıcılar olarak belirlenmiştir. Bu şekil etkinliklere katılımı kolaylaştırabilecek veya kısıtlayabilecek çevresel özelliklerin sınırlı bir sayısını

göstermek amacıyla oluşturulmuştur. Ayrıca kısıtlayıcılar ve kolaylaştırıcılar etkinlikler ve bireyden bireye göre de değişmektedir (Raymore, 2002).

Yani Raymore (2002) faaliyetlere katılma veya katılmama durumunu belirlemek için bir tek engellerin bilinmesinin sınırlı bir anlatım olduğunu, faaliyetlere katılma durumunda hem engellerin hem de kolaylaştırıcıların etkili olduğunu savunmaktadır (Siyahtaş vd., 2018). Engelleyicilerin ve kolaylaştırıcıların katılım üzerine etkilerini içeren yaklaşım Şekil 2.1.'de gösterilmiştir.

Şekil 2.1 Katılım üzerindeki etkileri anlamak için ekolojik bir yaklaşım (Kaynak: Leslie A. Raymore (2002) Facilitators to Leisure)

Engeller yaklaşımını anlayabilmek için bireylerin faaliyetlere katılma ya da katılmama nedenleri altında yer alan faktörlerin bilinmesi gerekmektedir. Çünkü bireyler bir etkinliğe katılamıyorsa onu engelleyen bir faktör ya da katılabiliyorsa kolaylaştıran bir faktör vardır. Engeller yaklaşımı baz alınarak geliştirilen kolaylaştırıcılar kişilerin faaliyetlere katılma ya da katılmama durumu arkasındaki nedenleri belirlemeye çalışmaktadır (Emir vd., 2022).

Engeller ve kolaylaştırıcı faktörlerle ilgili yapılan araştırmaların amacı aktivitelere katılım ile ilgili engel, kısıt oluşturan durumlarla beraber katılmayı destekleyen faktörlerin araştırmacılar tarafından da kabul edilen unsurlarla birlikte incelenmesidir. Yani bireyler kolaylaştırıcı faktörlerle ilgili veya engeller ile baş edebilme stratejileri ile aktivitelere katılım sağlar ya da bunu devam ettirir.

Boş zaman dilimlerinde aktivitelere katılımı engelleyen fazla unsur varken belirli motivasyon unsurları, kolaylaştırıcılar ve baş etme stratejileri ile aktivitelere katılım gösterilmektedir. Yani katılımı engelleyen faktörler kolaylaştırıcı faktörler ile aşılabılır (Beşikçi, 2020).

2.8 İlgili Çalışmalar

Karaçar ve Pashı tarafından yapılan çalışmada (2014); Çankırı Karatekin Üniversitesinde Turizm Otel işletmeciliği ön lisans programındaki eğitim alan 184 adet öğrenciden araştırmaya gönüllü olarak katılan 135 öğrenciye anket uygulanmış olup, sonucunda rekreasyon faaliyetlerine katılımında tesislerin yetersizliği, aile ile zaman geçirme zorunluluğu ve plan-program zamanlamasının yapılamaması rekreatif aktivitelere katılımı engelleyen en önemli faktörler olduğu görülmüştür.

Sarol tarafından yapılan çalışmada (2017); Ankara ilindeki farklı ilçelerde yaşayan 691 kişiye anket uygulanmış ve çalışma sonucunda kadınların fiziksel aktivitelere katılımında yapısal kolaylaştırıcıların en önemli faktör olduğu ve bekâr katılımcıların fiziksel aktivitelere katılımını engellemede etkisinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bireylerin gelir düzeylerinin artmasının engel algısını azalttığı gözlemlenmiştir. Kişilerin fiziksel faaliyetlere katılımını engelleyen en önemli faktör yapısal engellerken, kolaylaştıran en önemli etken ise bireysel kolaylaştırıcılar olduğu görülmüştür.

Arslan, Namlı ve Doğaner tarafından yapılan (2018); Ankara Üniversitesinde 5 fakültenin dahil olduğu ve öğrenim gören 538 öğrenci ile çalışma sonucunda birey psikolojisinin kadınlarda engeller açısından önemli bir unsur olduğu, fakülteler açısından ise spor fakültesi öğrencilerinin tesis yetersizliği, hukuk fakültesi öğrencilerinin veya gelir seviyesi iyi olan öğrencilerin zamanı yönetim açısından engeller ile karşı karşıya kaldıkları görülmüştür.

Spor ilgi seviyesinde ise birey psikolojisinin ilgi eksikliği ve tesislerin yetersiz olmasının öğrenciler açısından engel oluşturduğu görülmüştür.

Siyahtaş, Tükenmez, Hocaoglu ve Donuk tarafından yapılan çalışmada (2018); İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 220 öğrenciye anket uygulanmış olup, sonucunda öğrencilerin boş zaman süreleri arttıkça boş zaman katılımının da kolaylaştığı görülmüştür. Bireylerin demografik bilgilerine bağlı olarak boş zaman engel düzeyi ile boş zaman kolaylaştırıcı unsurlarının değiştiği, engel düzeyi artmasıyla kolaylaştırıcıların da arttığı görülmüştür.

Şapçılar, Kalkan ve Büyükşalvarcı tarafından yapılan çalışmada (2019); Necmettin Erbakan Üniversitesi Turizm Fakültesi'nden (26) ve Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesi (17) toplam 43 akademisyenden görüşme formuyla elde edilen bilgiler ışığında akademisyenlerin rekreasyon aktivitelerine katılımlarını engelleyen faktörler zaman azlığı, ailevi sorumluluklar, ekonomik durum, ulaşımın zor olması, tesis eksikliği, enerji azlığı, motivasyon eksikliği olduğu görülmüştür.

Akyol ve Akkaşoğlu tarafından yapılan çalışmada (2020); Arhavi Meslek Yüksekokulunda (MYO) öğrenim gören 158 öğrenciye anket uygulanmış ve çalışma sonucunda üniversite öğrencilerinin boş zamanlarında rekreasyon aktivitelerine katılmalarını engelleyen faktörler; tesis yetersizliği, zaman, finansal durum, ulaşım olarak görülmüştür. Demografik özelliklere göre aktivitelere katılımı engel olarak görülen durumları algılamada farklılıklar olduğu görülmüştür.

Aydın tarafından yapılan çalışmada (2021); fiziksel aktivitenin olmadığı hayat tarzı olan ya da fiziksel aktivitelere düzensiz katılan, Ankara'da yaşayan 332 kişiye uygulanan anket sonuçlarına göre; medeni durum ve cinsiyet engellere doğrudan negatif etki ederken, kolaylaştırıcı unsurlar üzerinde ise doğrudan pozitif etki etmiştir. Fiziksel aktivitenin az olduğu veya hiç olmadığı yaşam tarzına sahip kişilerin aktivitelere katılma veya katılmama düzeylerine medeni durum ve cinsiyetin etki ettiği görülmektedir.

Abay Beşikçi, Esentaş Deveci ve Güzel Gürbüz tarafından yapılan çalışmada (2021) 24 kadın katılımcıya yapılan çalışma sonucunda; kadınların yenilenme, fiziki sağlık, ruhsal iyileşme, keyif alma, eğlenme, sosyal olma gibi kazanımlar elde ettiği görülmüştür. Finansal durum, eksik özgüven, iş yaşamı, aile, kültür, tembellik, zaman gibi engellerle karşılaştıkları görülmüştür. Ayrıca kadınların hayat kalitelerinin seviyesinin artması için

aktivitelere düzenli bir şekilde katılım göstermesi ve engellerin mümkün olduğunca azaltılması gerektiği sonucuna da varılmıştır.

Karakan, Ertaş, Çolak ve Yurtman tarafından yapılan çalışmada (2021); Gaziantep’te yaşayan 18yaş ve üzerinde 428 kişiye (yerel halk) uygulanan çevrimiçi anket sonucunda yerel halkın rekreasyon aktivitelerine katılımını etkileyen faktörler, fiziki ve ruhsal kazanımlar, bireysel olanaklar rekreasyon alanlarının uygunluğu olarak görülmüştür.

Emir, Küçük Kılıç, Gürbüz ve Öncü tarafından yapılan çalışmada (2022); 18-55 yaş arasında 196 kadına uygulanan anket sonuçlarına göre boş zaman etkinliklerine katılımı engellerle karşılaşan kadınların boş zamanlarını değerlendirirken engellerle başa çıkmada kendi stratejilerini kullandıkları, yapısal engellerin katılım önünde önemli bir engel olduğu görülmüştür. Ayrıca engel algısı arttıkça kolaylaştırıcı algısının da arttığı ve bu durumda stratejiler belirlenerek engellerin aşılmaya çalışıldığı sonucuna varılmıştır.

Kaçay, Soyer ve Ayhan tarafından yapılan çalışmada (2023); 1066 kişiye uygulanan e yüz yüze anket sonuçlarına göre; engeller ve kolaylaştırıcıların farklı değişkenlere göre değişiklik gösterdiği ve aralarında pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öğrencilerin faaliyetlere katılımı esnasında karşılarına çıkan engel düzeyi arttıkça kolaylaştırıcıların da arttığı görülmüştür.

Akbulut ve Başkan’ın; Giresun, Trabzon ve Rize’deki Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü personeliyle yaptığı çalışmada (2023); cinsiyetin iş yerindeki rekreasyon farkındalığında etkili fakat öğrenim, medeni durum, ev içi faaliyetlerin etkili olmadığı görülmüştür. Farkındalıkları yüksek olduğu görülen katılımcıların aktivitelere sıkça katıldığı görülmüştür. Ayrıca araştırmaya dahil olan kişilerin iş yeri rekreasyon farkındalıkları arttığı zaman kolaylaştırıcı algı düzeylerinin de arttığı görülmüştür.

2.9 Üniversiteler ve Rekreasyon

Üniversiteler bilimsel araştırmalar yapan ve üst seviyede eğitim veren kurumlardır. Araştırmalar ve eğitim-öğretim faaliyetleri bilgi toplumu olarak bilinen çağımızda toplulukların gelişme seviyelerinin temel ölçütü arasında sayılmakta ve üniversiteler toplumla ilgili gelişmelere öncülük eden kurumlardandır (Çağlar ve Yılmaz, 2007).

Üniversiteler bireylere toplum ve finansal destekli araştırmalar ile bilgi oluşturmayı, toplumların eğitim ve kültürel seviyelerine destek olmayı, sorumluluk ve görev aşılayarak toplumsal yaşama hazır hale gelmesine yardımcı olmayı, verdiği eğitimler ile mesleki yetenek kazandırmayı amaçlar (Gül, 2016). Üniversitelere değişik bölgelerden, farklı ekonomik seviyelere sahip bireyler bir araya gelip uluslararası değerlere katkı sağlamaya yardımcı olur (Kaba, 2009). Çoğu birey üniversite senelerinde hem eğitim açısından hem de sosyal, akademik, kültürel açılardan kendilerini geliştirmekte ve ilerlemektedir (Atasever ve Çolak, 2019). Özellikle üniversite dönemlerinde yapılan ve kazanılan rekreasyon aktivitelerine katılım gösterme alışkanlığı bireylerde devam edebilmekte ve bu durum da sağlıklı bir toplumsal yapı oluşmasında önemli bir şekilde rol oynamaktadır (Gül, 2016).

Yerleşke, üniversitelerin eğitim ve öğretim, araştırma bazlı faaliyetlerini yerine getiren, öğrenci, personel, misafirler için rekreasyon, sosyal, kültürel, barınma, yeme ve içme, spor faaliyetleri, vb. şartları oluşturan yeşil alanları içine de alan açık ya da kapalı yerleşim alanıdır. Yerleşkede yapılan rekreasyon aktiviteleri öğrencilerin, akademik ve idari personelin katılım sağladığı, toplulukların, kulüplerin, üniversitenin sağladığı aktiviteleri kapsar ve bu aktiviteler planlı olarak yapılmaktadır (Tutal, 2015). Bu doğrultuda yerleşkeler personel, öğrenci, öğrenci velileri gibi kişiler için fiziki, kültürel, ruhsal gelişimlerin sağlanması bakımından önemli alanlardır. Bu açılardan rekreasyon personeli ve öğrenci ve için akademik eğitim sürecinin bir unsuru ve ihtiyaç olarak görölmektedir (Gül vd., 2016).

Üniversiteler teknik ve mesleki eğitimin yanı sıra sosyal ve kültürel ilerlemenin de yaşandığı kurumlardır. Öğrenciler eğitim alırken eğlenceli zaman geçirme, yenilenme, yorgunluktan kurtulma, trafik sıkıntısı gibi sebeplerle rekreasyona ihtiyaç duyarlar. Üniversiteler üst seviye eğitim vermektedir. Öğrencilere normal ve mesleki eğitim vermekle birlikte kişilerin ve sosyal toplumun şekillenmesine yardımcı olmaktadır.

Bireyleri, toplumları geliştirerek değişimlerine yardımcı olması sebebiyle de yararlıdır (Keskin vd., 2015).

Üniversitelerin geleceğin liderlerini yetiştirmesi, boş zaman sahip bireylerin sayısının artması, boş zamanın iyi veya kötü kullanılmasının ciddi sonuçlar doğurabilmesi üniversitelerde serbest zamanla ilgili eğitimlere önem verilmesinin sebepleri olarak açıklanmaktadır (Kızanlıklı, 2014). Özellikle genç bireylerin stresi aşmalarına, kişiliklerinin gelişmesine, topluma uyum sağlamalarına, fazla enerjilerini atmalarına, diğer insanlar ile iyi iletişim kurmalarına yardımcı olur. Ayrıca kampüs rekreasyonu öğrencilerin ruhsal, fiziki, zihinsel sağlığına olumlu etki eder ve gelişmesine yardımcı olur (Kaba, 2009). Kampüs faaliyetleri; liderlik vasıflarının gelişmesi, boş zamanları yararlı bir şekilde değerlendirme, birlikte faaliyetlere katılma, bireyler arasında ilişkileri güçlendirme gibi imkânlar sağlamaktadır (Beşikçi, 2020).

Kampüs rekreasyonunun bu olumlu etkilerinin devamının gelmesi ve geliştirilmesi önem arz etmektedir. Değişim gösteren, yaratıcı ve değişim gösteren üniversitelerde rekreasyon hedefiyle yapılacak yatırımlar ile öğrencilerin dikkatini çekerek kampüsteki uygulamalar açısından devamlılık elde edilebilir. Böylelikle kampüs rekreasyonu kurum kültürü içerisinde kendine yer bulur ve üniversitenin farklı birimleri tarafından da kabul edilerek kampüste yer alan tüm fertlerinde katılım göstermelerine zemin hazırlayabilir (Beşikçi, 2020).

Üniversite öğrencilerinin rekreasyon etkinliklerine katılması, boş zaman kullanımları, üniversite eğitimi süresince kurumun sağladığı fırsatlar ile bir organizasyon içinde yürütmektedir. Bu açıdan üniversiteler öğrencilerin boş zamanlarını kullanmaları açısından yol göstermektedir. Öğrencilerin ruhsal, kültürel ve sosyal ilerlemelerini desteklemesi açısından üniversitelerdeki rekreasyon etkinlikleri ve eğitimin ayrı düşünülmemesi gerekmektedir (Yayla, 2022).

Rekreasyon ve eğitim kavramlarının birbirini desteklemesi ve tamamlaması nedeniyle üniversitelerde rekreasyon kavramı önemlidir (Kaba, 2009). Bireylerin bilinç düzeylerinin artması, sağlıklı yaşama yönelimleri, engelli bireylerin yaşam standartlarının yükseltilmesine dair gayretler rekreasyona olan ilgiyi artırmış ve rekreasyon alanında yetişmiş vasıflı iş gücü talep ve ilgisi artmıştır. Bu nedenle ülkemizde rekreasyon eğitimi ile ilgili bölümler açılmaya başlanmıştır (Yağcı, 2015).

Ülkemizde rekreasyon ile ilgili eğitim lisans programı Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında, daha sonra Spor Bilimleri Fakültelerinde başlamıştır. Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulları Turizm Fakültelerine geçmesiyle birlikte bu kurumlarda da rekreasyon programları açılmaya başlamıştır (Tütüncü, 2021). Kişilerin tercihlerine bağlı olarak boş zamanlarını değerlendirme şekilleri farklıdır ve bu sebeple rekreasyon farklı disiplinlerle ilişkilidir. Rekreasyon eğitimi bu kapsamda Spor Bilimleri Fakülteleri'nde rekreasyon adı altında öğretilmekte iken Turizm Fakülteleri'nde ise Rekreasyon Yönetimi adı altında öğretilmektedir (Tokgöz ve Gülcan, 2022).

Sever ve Buzlu'nun (2015) yaptığı çalışmada; Turizm fakülte veya yüksekokullarındaki rekreasyon yönetimi bölümleri müfredatları yapılırken ruhsal, sosyoloji, ekonomi, sosyal psikoloji, finans gibi derslerin yanında, rekreasyon politikası, liderlik, rekreasyon pazarlaması, rekreasyonla ilgili politika, hukuki düzenleme, alan bilgileri ve yönetimi, genel yapısı, park tesis yönetimi, vb. derslerinde ele alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Spor ve beden eğitimi ile ilgili fakülte veya yüksekokullardaki rekreasyon bölümlerinin müfredatları yapılırken yaralanmalar, ilk yardım, sağlık, bireysel ve toplu sporlar, spor psikolojisi, rekreasyon ile ilgili liderlik, fiziki aktivite, rekreasyonu programlama, vb. konulara yoğunlaşabileceğini belirtmişlerdir.

Tokgöz ve Gülcan (2022) tarafından Türkiye'de ye alan lisans eğitimi veren 49 tane Rekreasyon Yönetimi ve Rekreasyon bölümlerine ait dokümanlar incelenmiş olup yapılan çalışma sonucunda, Spor Bilimleri Fakültesinde verilen Rekreasyon ile ilgili programlarda spor derslerine ağırlık verildiği, Turizm Fakültelerinde ye alan Rekreasyon yönetimi ile ilgili bölümde rekreasyon uzmanlık alanı ile ilgili derslere ağırlık verildiği görülmüştür.

Kızanlıklılı ve Birinci'nin (2018) yaptığı çalışma sonucunda rekreasyon eğitimini veren birim sayısının artmasıyla birlikte bu alana olan ilgi ve talep de arttığı, ayrıca lisansüstü tez sayısının da arttığı ve bu sebeple rekreasyon kavramının disiplinler arası bir yaklaşım olduğu saptanmıştır.

Korkutata'nın (2017) Amerika ve Türkiye'de Rekreasyon Öğretim Programlarının Karşılaştırılması ile ilgili yaptığı çalışma sonucunda; Rekreasyonun Türkiye'de daha fazla Spor Fakülteleri ve BESYO'da yer alırken Amerika'da ise sağlık alanıyla alakalı bölümlerde yer aldığı, ayrıca rekreasyon bölümlerinde ülkemizde alan bilgisi ile

uygulama ağırlıklı spor dersleri kendine yer bulurken, Amerika’da uygulama ağırlıklı spor ve genel kültür dersleri olduğu tespit edilmiş. Ayrıca ülkemizde sağlık ve staj dersleri Amerika’da uygulamalı alan dersleri olduğu tespit edilmiş. Türkiye’de staj uygulamalarına Amerika’dan daha çok yer verdiği gözlemlenmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmada üniversite personelinin rekreasyon etkinliklerine katılımını engelleyen ve kolaylaştıran faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda hazırlanan anket ile Sinop Üniversitesinde çalışan akademik ve idari personele ulaşılmaya ve görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

3.2 Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Sinop Üniversitesinde görev yapan 618 akademik ve 587 idari personel olmak üzere toplam 1205 kişi oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise 139 akademik ve 173 idari personelden oluşmaktadır.

Ural ve Kılıç'ın (2006:49) Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi kitabında belirtmiş oldukları evren büyüklüklerine karşı örneklem büyüklüğü tablosu temel alınarak personel sayısına göre asgari örneklem sayısı 312 olarak belirlenmiş olup örneklem belirleme tablosu Tablo 3.1'de gösterilmiştir. Ayrıca basit tesadüfî örneklem belirleme yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 3.1 Örneklem belirleme tablosu

N-n	N-n	N-n	N-n	N-n
10-10	100-80	280-162	800-260	2800-338
15-14	110-86	290-165	850-265	3000-341
20-19	120-92	300-169	900-269	3500-346
25-24	130-97	320-175	950-274	4000-351
30-28	140-103	340-181	1000-278	4500-354
35-32	150-108	360-186	1100-285	5000-357
40-36	160-113	380-191	1200-291	6000-361
45-40	170-118	400-196	1300-297	7000-364
50-44	180-123	420-201	1400-302	8000-367
55-48	190-127	440-205	1500-306	9000-368
60-52	200-132	460-210	1600-310	10000-370
65-56	210-136	480-241	1700-313	15000-375
70-59	220-140	500-217	1800-317	20000-377
75-63	230-144	550-226	1900-320	30000-379
80-66	240-148	600-234	2000-322	40000-380
85-70	250-152	650-242	2200-327	50000-381
90-73	260-155	700-248	2400-331	75000-382
95-76	270-159	750-254	2600-335	100000-384

Kaynak: Ural ve Kılıç, (2006: 49).

3.3 Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada verilerin toplanması için anket yönteminden yararlanılmış olup anket üç bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümü katılımcıların demografik özelliklerini tanımlamaya yönelik 12 sorudan oluşmaktadır. İkinci bölümünde katılımcıların rekreasyon aktivitelerine katılımını engelleyen faktörleri belirlemeye yönelik 18 sorudan ve dördümlü Likert (Dört-Çok Önemli ve Bir-Kesinlikle Önemsiz) oluşan, Alexandris ve Carroll tarafından (1997) geliştirip Karaküçük ve Gürbüz tarafından (2006) Türkçe uyarlaması yapılan ve Gürbüz, Öncü ve Emir tarafından (2020) ise yapı geçerliliği tekrar test edilen “Boş Zaman Engelleri Ölçeği (Kısa Form) kullanılmıştır (Gürbüz vd., 2020).

Üçüncü bölümde ise bireylerin rekreasyon aktivitelerine katılımını kolaylaştıran faktörleri belirlemeye yönelik 16 soru ve beşli Likert (Beş-Çok Önemli ve Bir-Hiç Önemli Değil) oluşan Kim ve ark. (2011) tarafından geliştirilip, Gürbüz, Öncü ve Emir (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan “Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği” kullanılmıştır (Gürbüz vd., 2015). Ayrıca veri toplama süreci ve anket için Sinop Üniversitesi Rektörlüğü İnsan Araştırmaları Etik Kurulunun 08/09/2023 tarihli ve 2023/149 sayılı kararı ile onay alınmıştır. Ayrıca araştırma anketi tezin ekler kısmında tam haliyle sunulmuştur.

Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımı çalışanların performansını, motivasyonunu, verimliliğini, sağlık durumunu etkilemektedir. Çalışanların rekreasyon etkinliklerine katılımını etkileyen faktörleri bilmek hem akademik işleyişin daha verimli ve sağlıklı olması hem de çalışanların iş verimliliği ve mutluluğu açısından önem arz etmektedir. Alan yazında kamuda çalışan personelin rekreasyon etkinliklerine katılımını engelleyen unsurlar ile kolaylaştıran unsurların incelenmesiyle ilgili az sayıda çalışma yapıldığı, ilgili alan yazına olumlu katkıları olabileceği düşünülerek bu çalışma yapılmıştır. Sinop’ta yapılan bu çalışma ile şartların ve ihtiyaçların daha iyi anlaşılması, buna göre çözüm ve stratejiler geliştirerek daha büyük örneklem ile yapılacak çalışmalara katkıda bulunabilir.

3.4 Araştırmanın Veri Toplama Süreci

Araştırmanın evrenini Sinop Üniversitesinde aktif çalışmakta olan akademik ve idari personelin bütünü oluşturmaktadır. Araştırmanın veri toplama sürecinin başlangıcı olan 3 Kasım 2023 tarihi itibarıyla araştırma evreni 1205 akademik ve idari personel olarak belirlenmiştir (Sinop Üniversitesi, 2023). Araştırma örneklemini ise veri toplama süreci içerisinde (3 Kasım 2023 -01 Şubat 2024) ulaşılabilen, aktif olarak çalışan 312 akademik ve idari personelden oluşmaktadır. Örnekleme dâhil edilecek kişilerin belirlenmesinde ise olasılığa dayalı örnekleme yöntemlerinden basit tesadüfi örneklem yönteminden yararlanılmıştır. Tüm birimlerin eşit seçim şansına sahip olduğu basit tesadüfi örneklem yönteminde tüm birimler listelenir ve rastgele birimler seçilir (Kılıç, 2013: 45).

3.5 Araştırmanın Analizleri

Elde edilen bulguların istatistik analizleri için SPSS 22 programında analiz edilmiştir. Sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile incelendi. Parametrik test varsayımlarının sağlanmadığı durumlarda parametrik olmayan “Kruskal-Wallis H” testi kullanıldı. İki bağımsız değişken içeren hipotezler için normal dağılım varsayımı sağlanmadığı için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Analizlerde farklılıkların belirlenmesi için %95 anlamlılık düzeyi (ya da $\alpha=0.05$ hata payı) kullanıldı. Ölçeklerin güvenilirliğinin tespiti için *Cronbach Alpha* modelinden yararlanılarak analiz edilmiştir.

3.6 Araştırmanın Soruları

Üniversite personelinin,

- Serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları hangi seviyededir?
- Serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “cinsiyet” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “medeni durum” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “yaş” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “eğitim düzeyi” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “görev”

değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

- Serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “gelir” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “boş zaman süresi” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “serbest zamanı değerlendirme aktivite” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “refah düzeyi” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “serbest zamanı değerlendirmekte güçlük çekme durumu” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

4. BULGULAR

4.1 Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan personelin %66,03'ü erkek, %53,53'ü evli, %51,92'si 26-40 yaş arası, %52,56'sı lisansüstü eğitim, %55,45'i ise idari personel ve %57,05'inin aylık geliri 25001 TL ve üzeri olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılanların %48,40'ı normal, refah düzeyine sahip ve %61,86'sı ailesi ile ikamet etmektedir (Tablo 4.1).

Tablo 4.1 Katılımcıların demografik özellikleri (n=312)

Demografik Özellikler		Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	106	33,97
	Erkek	206	66,03
Medeni Durum	Bekar	145	46,47
	Evli	167	53,53
Yaş	18-25 Yaş Arası	41	13,14
	26-40 Yaş Arası	162	51,92
	41-54 Yaş Arası	103	33,01
	55 Yaş ve Üzeri	6	1,92
Eğitim Düzeyi	Lise ve altı	35	11,22
	Önlisans	22	7,05
	Lisans	91	29,17
	Lisansüstü	164	52,56
Görev Türü	Akademik Personel	139	44,55
	İdari Personel	173	55,45
Aylık Gelir	15000 TL ve Altı	4	1,28
	15001 TL ve 25.000 TL	130	41,67
	25001 TL ve Üzeri	178	57,05
Refah Düzeyi	Çok Kötü	23	7,37
	Kötü	71	22,76
	Normal	151	48,40
	İyi	49	15,71
	Çok İyi	18	5,77
İkamet Durumu	Aile	193	61,86
	Arkadaş	26	8,33
	Yalnız	93	29,81
Toplam		312	100

4.2 Katılımcıların Serbest Zaman Özelliklerine İlişkin Bulgular

Katılımcıların %41,67'si 6-10 saat serbest zamana sahip ve %46,47'si bazen serbest zamanlarını değerlendirirken güçlük çekmektedir. Ayrıca araştırmaya katılanların %66,99'u ev içi etkinliklere katılarak serbest zamanlarını değerlendirdikleri görülmüştür (Tablo 4.2).

Tablo 4.2 Katılımcıların serbest zaman özellikleri (n=312)

Katılımcıların Serbest Zaman Özellikleri		Sayı (n)	Yüzde (%)
Serbest Zaman Süresi (Haftalık)	1-5 saat	68	21,79
	6-10 saat	130	41,67
	11-15 saat	60	19,23
	16 saat ve üzeri	54	17,31
Serbest Zaman Değerlendirmede Güçlük Durumu	Her Zaman	42	13,46
	Sık Sık	80	25,64
	Bazen	145	46,47
	Hiçbir Zaman	45	14,42
Serbest Zamanı Değerlendirme Durumları*	Ev İçi Aktivitelere Katılmak	209	66,99
	Fiziksel Etkinliklere Katılmak	124	39,74
	Açık alan etkinliklere Katılmak	153	49,04
	Turistik etkinliklere Katılmak	69	22,12
	Kültürel-Sanatsal-Sosyal Etkinliklere Katılmak	94	30,13
Toplam		312	100

*Katılımcılar birden fazla işaretleme yapmışlardır, n sayısı örneklem hacmini geçmektedir.

4.3 Katılımcıların Rekreasyonel Alan Yeterlilik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Rekreasyonel alan yeterliliğini katılımcıların %38,14'ü kısmen yeterli olarak değerlendirmiştir (Tablo 4.3).

Tablo 4.3 Katılımcıların sahip olduğu rekreasyonel alan yeterlilik özellikleri (n=312)

Rekreasyonel Alan Yeterlilik Özellikleri		Sayı (n)	Yüzde (%)
Rekreasyonel Alan Yeterliliği	Kesinlikle Yetersiz	62	19,87
	Yetersiz	98	31,41
	Kısmen	119	38,14
	Yeterli	28	8,97
	Kesinlikle Yeterli	5	1,60
Toplam		312	100

4.4 Ölçek Puanlarının Dağılımı

Ankete katılan bireylerin verdikleri yanıtlar incelendiği zaman, Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği (SZKÖ)'nden aldıkları puanların standart sapması 0.73 ve aritmetik ortalaması 3.78'dir. Ölçek puanları faktör bazında incelendiğinde en düşük ortalamanın "Kişilerarası Kolaylaştırıcılar" (3.56), en yüksek ortalamanın ise "Kişisel Kolaylaştırıcılar" (3.94) alt boyutunda olduğu görülmektedir. Katılımcıların SZKÖ'den aldıkları en düşük puan 1.00 iken en yüksek puan ise 5.00'tir.

Ankete katılan bireylerin verdikleri yanıtlar incelendiği zaman, Boş Zaman Engelleri Ölçeği-18 (BZEÖ-18)'den aldıkları puanların aritmetik ortalaması 2.80 ve standart sapması 0.69'dur. BZEÖ-18'den alınan puanlar faktör bazında incelendiğinde en düşük ortalamanın "İlgi Eksikliği" (2.59), en yüksek ortalamanın ise "Tesis" (3.10) alt

boyutunda olduğu görülmektedir. Çalışma kapsamında BZEÖ-18’den alınan en düşük puan 1.00 iken en yüksek puan ise 4.00’tür. Kolmogorov-Smirnova ve Shapiro-Wilk normallik dağılım testlerine göre BZEÖ ve SZKÖ faktörleri incelendiğinde normal dağılım gözlenmemiştir. Normallik dağılım testleri sonucunda faktörlere ait elde edilen p değerlerinin tamamı alfa ($\alpha=0.05$) hata katsayısından küçük çıktığı için istatistiksel analizlerin tamamı parametrik olmayan testlerle gerçekleştirilmiştir. Normallik dağılım testlerinin sonuçları Tablo 4.4’te verilmiştir.

Tablo 4.4. Normallik dağılım testi sonuçları

Tests of Normality						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	p değeri	Statistic	df	p değeri
Bireysel Psikoloji	0,155	312	0,000	0,947	312	0,000
Bilgi Eksikliği	0,144	312	0,000	0,955	312	0,000
Tesis	0,161	312	0,000	0,929	312	0,000
Arkadaş Eksikliği	0,143	312	0,000	0,953	312	0,000
Zaman	0,155	312	0,000	0,946	312	0,000
İlgi Eksikliği	0,128	312	0,000	0,960	312	0,000
Kişisel	0,136	312	0,000	0,949	312	0,000
Kişilerarası	0,111	312	0,000	0,967	312	0,000
Yapısal	0,094	312	0,000	0,971	312	0,000
a. Lilliefors Significance Correction						

Ölçek puanlarının ve faktörlere ait istatistiksel değerler Tablo 4.4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.4.1 Ölçek puanlarının dağılımı

FAKTÖR	Ort.	SS	Min.	Max.
Bireysel Psikoloji	2,851	0,647	1,00	4,00
Bilgi Eksikliği	2,684	0,734	1,00	4,00
Tesis	3,101	0,667	1,00	4,00
Arkadaş Eksikliği	2,661	0,747	1,00	4,00
Zaman	2,909	0,617	1,00	4,00
İlgi Eksikliği	2,593	0,759	1,00	4,00
TOPLAM BZEÖ	2,800	0,695	1,00	4,00
Kişisel	3,940	0,724	1,40	5,00
Kişilerarası	3,560	0,795	1,00	5,00
Yapısal	3,866	0,694	1,86	5,00
TOPLAM SZKÖ	3,788	0,737	1,419	5,00

4.5 Güvenirlik Analizine İlişkin Bulgular

Herhangi bir konuda örnekleme oluşturan birim üzerinden veri toplamak için geliştirilen ifadelerin aralarında tutarlılık gösterip göstermediğini test etmek amacı ile yapılmaktadır. İfadelerin birbiriyle tutarlılık gösterme durumu aralarındaki ilişkinin ölçülmesiyle belirlenir. Güvenirlik katsayısı 0-1 arasında değer almakta ve bu değer 1'e yaklaştıkça güvenirliliği artmaktadır (Ural ve Kılıç, 2006: 286). Güvenirlik analizinde yaygın olarak kullanılmakta olan Cronbach Alpha modelinde olası tüm ikiye ayırma katsayılarının ortalamasını vermektedir. Bu katsayı 0-1 arasında değer alır ve kabul edilebilen değer en az 0,70'tir. Bazı araştırmalarda 0,50'ye kadar da makul kabul edilebileceği öngörülmektedir (Altunışık vd. 2007: 116). Tez çalışması için gerçekleştirilen ankete katılan bireylerin verdikleri yanıtlardan oluşan örneklem veri seti için güvenirliliğin test edilmesi için Cronbach Alpha değeri hesaplanmıştır. Rekreatif engeller ölçeği ve serbest zaman kolaylaştırıcı ölçekleri için ayrı ayrı hesaplanan Cronbach Alpha değerleri sırasıyla 0,88 ve 0,90 olarak gözlenmiştir. Cronbach Alpha değerleri dikkate alınarak veri toplama aracının örneklem grubu için güvenilir olduğu düşünülmektedir. Cronbach Alpha değerleri Tablo 4.5'te verilmiştir.

Tablo 4.5 Ankete katılan bireyler için güvenirlilik sonuçları

Boş Zaman Engelleri Ölçeği		Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeği	
Cronbach's Alpha	N of Items (İfade Sayısı)	Cronbach's Alpha	N of Items (İfade Sayısı)
0.88	18	0.90	16

4.6 Araştırmanın Analiz Bulguları

Analizler toplam SZKÖ değerlerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. SZKÖ puanları faktörler açısından değerlendirildiği zaman “Yapısal” faktörünün istatistiksel olarak anlamlı farklılık değerine yakın olduğu ancak $\alpha=0.05$ hata değerini geçemediği gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete katılan kadın katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,793 olarak ve erkek katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,755 olarak gözlenmiştir.

Analizler toplam BZEÖ değerlerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. BZEÖ puanları faktörler açısından değerlendirildiği zaman “İlgi Eksikliği” istatistiksel olarak anlamlı farklılık değerine yakın olduğu ancak $\alpha=0.05$ hata değerini geçemediği gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete katılan kadın

katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,731 ve erkek katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,727 olarak gözlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre “*üniversite personelinin serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “cinsiyet” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?”* sorusu anlamlı bir farklılık göstermemektedir şeklinde cevaplanmıştır. Cinsiyete göre parametrik olmayan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.6 Cinsiyete göre Mann-Whitney-U testi sonuçları

	Kadın		Erkek		p-değeri
	Ort.	SS	Ort.	SS	
Bireysel Psikoloji	2,822	0,662	2,787	0,679	,844
Bilgi Eksikliği	2,612	0,737	2,644	0,717	,458
Tesis	3,006	0,708	3,034	0,722	,203
Arkadaş Eksikliği	2,583	0,748	2,568	0,750	,398
Zaman	2,915	0,668	2,864	0,690	,525
İlgi Eksikliği	2,450	0,728	2,464	0,750	,078
TOPLAM BZEÖ	2,731	0,708	2,727	0,718	
Kişisel	3,970	0,768	3,916	0,802	,177
Kişilerarası	3,469	0,848	3,500	0,841	,468
Yapısal	3,940	0,740	3,850	0,754	,056
TOPLAM SZKÖ	3,793	0,785	3,755	0,799	

Analizler toplam SZKÖ ve BZEÖ değerlerinin idari görev değişkenine göre Mann-Whitney-U testi kullanılarak istatistiksel olarak anlam farklılık test edilmiştir. SZKÖ faktörleri incelendiği zaman “Kişilerarası” faktörü ($p=0.001<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir. SZKÖ’nün diğer faktörleri hata değerini geçemediği ve “Kişisel” ($p=0.432>0.05$) ve “Yapısal” ($p=0.244>0.05$) şeklinde p değerinin hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete katılan akademik görev yapan katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,707 ve idari görev yapan katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,854 olarak gözlenmiştir.

BZEÖ faktörleri incelendiği zaman “Bireysel Psikoloji” ($p=0.025<0.05$), “Bilgi Eksikliği” ($p=0.002<0.05$), “Arkadaş Eksikliği” ($p=0.004<0.05$), “Zaman” ($p=0.026<0.05$) ve “İlgi Eksikliği” ($p=0.000<0.05$) faktörlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği gözlenmiştir. BZEÖ’nün diğer faktörü hata değerini geçemediği ve “Tesis” ($p=0.118>0.05$) şeklinde p değerinin hesaplandığı gözlenmiştir.

Gerçekleştirilen ankete katılan akademik görev yapan katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,682 ve idari görev yapan katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,895 olarak gözlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre “üniversite personelinin serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “görev” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusu anlamlı bir farklılık göstermektedir şeklinde cevaplanmıştır. İdari göreve göre parametrik olmayan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7 Görev durumuna göre BZEÖ ve SZKÖ faktörlerinin Mann-Whitney-U testi sonuçları

	Akademik Personel		İdari Personel		p-değeri
	Ort.	SS	Ort.	SS	
Bireysel Psikoloji	2,753	0,694	2,931	0,596	,025
Bilgi Eksikliği	2,540	0,802	2,800	0,652	,002
Tesis	3,036	0,696	3,154	0,638	,118
Arkadaş Eksikliği	2,530	0,758	2,767	0,720	,004
Zaman	2,818	0,585	2,983	0,632	,026
İlgi Eksikliği	2,417	0,793	2,734	0,700	,000
TOPLAM BZEÖ	2,682	0,721	2,895	0,656	
Kişisel	3,909	0,725	3,964	0,723	,432
Kişilerarası	3,387	0,813	3,699	0,751	,001
Yapısal	3,826	0,662	3,898	0,717	,244
TOPLAM SZKÖ	3,707	0,733	3,854	0,731	

Analizler toplam SZKÖ ve BZEÖ değerlerinin medeni durum değişkenine göre Mann-Whitney-U testi kullanılarak istatistiksel olarak anlam farklılık test edilmiştir. SZKÖ faktörleri incelendiği zaman “Kişilerarası” faktörü ($p=0.008<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir. SZKÖ’nün diğer faktörleri hata değerini geçemediği ve “Kişisel” ($p=0.889>0.05$), “Yapısal” ($p=0.594>0.05$) şeklinde p-değerinin hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete katılan bekâr katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,836 ve evli katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,747 olarak gözlenmiştir.

BZEÖ faktörleri incelendiği zaman “Bireysel Psikoloji” ($p=0.002<0.05$), “Bilgi Eksikliği” ($p=0.000<0.05$), “Arkadaş Eksikliği” ($p=0.014<0.05$), ve “İlgi Eksikliği” ($p=0.000<0.05$) faktörlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği gözlenmiştir. BZEÖ’nün diğer faktörlerinin hata değerini geçemediği ve “Tesis” ($p=0.830>0.05$) ve “Zaman” ($p=0.149>0.05$) şeklinde p değeri hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete katılan bekâr katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,910 ve evli katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,705 olarak gözlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre “*üniversite personelinin serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “medeni durum” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?*” sorusu anlamlı bir farklılık göstermektedir şeklinde cevaplanmıştır. Medeni duruma göre parametrik olmayan Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8 Medeni duruma göre BZEÖ ve SZKÖ faktörlerinin Mann-Whitney-U testi sonuçları

	Bekâr		Evli		p-değeri
	Ort.	SS	Ort.	SS	
Bireysel Psikoloji	2,959	0,672	2,758	0,610	,002
Bilgi Eksikliği	2,883	0,702	2,511	0,717	,000
Tesis	3,099	0,666	3,104	0,668	,830
Arkadaş Eksikliği	2,759	0,791	2,577	0,694	,014
Zaman	2,961	0,631	2,864	0,602	,149
İlgi Eksikliği	2,800	0,764	2,413	0,708	,000
TOPLAM BZEÖ	2,910	0,704	2,705	0,667	
Kişisel	3,941	0,746	3,939	0,705	,889
Kişilerarası	3,683	0,791	3,454	0,782	,008
Yapısal	3,885	0,720	3,849	0,671	,594
TOPLAM SZKÖ	3,836	0,752	3,747	0,720	

Analizler toplam SZKÖ ve BZEÖ değerlerinin yaş aralığına göre Kruskal-Wallis H testi kullanılarak istatistiksel olarak anlam farklılık test edilmiştir. SZKÖ faktörleri incelendiği zaman faktörlerde istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlenmemiştir. SZKÖ’nün faktörleri hata değerini geçemediği ve “Kişisel” ($p=0.242>0.05$), “Kişilerarası” ($p=0.232>0.05$) ve “Yapısal” ($p=0.937>0.05$) şeklinde p-değerinin hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete katılan 18-25 yaş arası katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,802, 26-40 yaş arası katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,841, 41-54 yaş arası katılımcıların ortalama 3,703 ve 55+ yaş grubu katılımcıları için ortalama 3,761 olarak gözlenmiştir.

BZEÖ faktörleri incelendiği zaman “Bireysel Psikoloji” ($p=0.013<0.05$) faktörünün istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği gözlenmiştir. BZEÖ’nün diğer faktörlerinin hata değerini geçemediği “Bilgi Eksikliği” ($p=0.468>0.05$), “Arkadaş Eksikliği” ($p=0.360>0.05$), “İlgi Eksikliği” ($p=0.079>0.05$), “Tesis” ($p=0.893>0.05$) ve “Zaman” ($p=0.834>0.05$) şeklinde p değeri hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete katılan 18-25 yaş arası katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,911, 26-40 yaş arası katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,819, 41-54 yaş arası

katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,725 ve 55+ yaş grubu katılımcıları için ortalama BZEÖ değeri 2,852 olarak gözlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre “üniversite *personelinin serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları* “yaş” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusu boş zaman engelleri açısından anlamlı olarak farklılık göstermektedir şeklinde cevaplanmıştır. Yaş aralıklarına göre parametrik olmayan Kruskal Wallis H testi sonuçları Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9 Yaş aralıklarına göre BZEÖ ve SZKÖ faktörlerinin Kruskal Wallis H testi sonuçları

	18-25 Yaş		26-40 Yaş		41-54 Yaş		55+ Yaş		p-değeri
	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	
Bireysel Psikoloji	3,073	0,677	2,869	0,604	2,722	0,675	3,056	0,524	,013
Bilgi Eksikliği	2,789	0,750	2,726	0,677	2,573	0,800	2,778	0,657	,468
Tesis	3,073	0,822	3,129	0,597	3,058	0,694	3,222	0,711	,893
Arkadaş Eksikliği	2,772	0,834	2,683	0,721	2,583	0,751	2,722	0,448	,360
Zaman	2,870	0,775	2,943	0,593	2,883	0,585	2,722	0,448	,834
İlgi Eksikliği	2,886	0,753	2,562	0,744	2,534	0,765	2,611	0,756	,079
TOPLAM BZEÖ	2,911	0,768	2,819	0,656	2,725	0,712	2,852	0,591	
Kişisel	3,976	0,845	3,994	0,710	3,852	0,682	3,700	0,681	,242
Kişilerarası	3,598	0,749	3,635	0,775	3,420	0,838	3,750	0,354	,232
Yapısal	3,833	0,822	3,894	0,694	3,838	0,631	3,833	0,702	,937
TOPLAM SZKÖ	3,802	0,805	3,841	0,726	3,703	0,717	3,761	0,579	

Analizler toplam SZKÖ ve BZEÖ değerlerinin eğitim seviyelerine göre Kruskal-Wallis H testi kullanılarak istatistiksel olarak anlam farklılık test edilmiştir. SZKÖ faktörleri incelendiği zaman faktörlerde istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlenmemiştir. SZKÖ’nün faktörleri hata değerini geçemediği “Kişisel” ($p=0.718>0.05$), “Kişilerarası” ($p=0.203>0.05$) ve “Yapısal” ($p=0.653>0.05$) şeklinde p-değerinin hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete katılan lise ve altı eğitim seviyesindeki katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,717, ön lisans eğitim seviyesindeki katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,848 lisans eğitim seviyesindeki katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,848 lisansüstü eğitim seviyesindeki katılımcıları için ortalama SZKÖ değeri 3,763 olarak gözlenmiştir.

BZEÖ faktörleri incelendiği zaman “Bilgi Eksikliği” ($p=0.047<0.05$), “Zaman” ($p=0.016<0.05$) ve “İlgi Eksikliği” ($p=0.047<0.05$) faktörlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği gözlenmiştir. BZEÖ’nün diğer faktörlerinin hata değerini

geçemediği ve “Bireysel Psikoloji” ($p=0.337>0.05$), “Arkadaş Eksikliği” ($p=0.432>0.05$) ve “Tesis” ($p=0.773>0.05$) şeklinde p değerinin hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete katılan lise ve altı eğitim seviyesindeki katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,924, ön lisans eğitim seviyesindeki katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,937, lisans eğitim seviyesindeki katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,820, lisansüstü eğitim seviyesindeki katılımcıları için ortalama BZEÖ değeri 2,744 olarak gözlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre “üniversite personelinin serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “eğitim düzeyi” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusu boş zaman engelleri açısından anlamlı olarak farklılık göstermektedir şeklinde cevaplanmıştır. Eğitim seviyelerine göre parametrik olmayan Kruskal Wallis H testi sonuçları Tablo 4.10’da verilmiştir.

Tablo 4.10 Eğitim seviyesine göre BZEÖ ve SZKÖ faktörlerinin Kruskal Wallis H testi sonuçları

	Lise ve Altı		Ön lisans		Lisans		Lisansüstü		p değeri
	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	
Bireysel Psikoloji	2,886	0,569	2,955	0,638	2,912	0,623	2,797	0,672	,337
Bilgi Eksikliği	2,981	0,671	2,758	0,579	2,692	0,704	2,606	0,764	,047
Tesis	3,152	0,710	3,061	0,625	3,059	0,651	3,120	0,670	,773
Arkadaş Eksikliği	2,800	0,821	2,788	0,686	2,626	0,699	2,634	0,758	,432
Zaman	3,019	0,694	3,227	0,598	2,945	0,570	2,823	0,608	,016
İlgi Eksikliği	2,705	0,755	2,833	0,575	2,685	0,685	2,486	0,803	,047
TOPLAM BZEÖ	2,924	0,703	2,937	0,617	2,820	0,655	2,744	0,712	
Kişisel	3,817	0,763	4,009	0,656	3,927	0,732	3,963	0,717	,718
Kişilerarası	3,514	0,697	3,750	0,653	3,676	0,770	3,480	0,832	,203
Yapısal	3,820	0,755	3,786	0,835	3,940	0,694	3,845	0,655	,653
TOPLAM SZKÖ	3,717	0,738	3,848	0,715	3,848	0,732	3,763	0,735	

Analizler toplam SZKÖ ve BZEÖ değerlerinin aylık gelir seviyelerine göre Kruskal-Wallis H testi kullanılarak istatistiksel olarak anlam farklılık test edilmiştir. SZKÖ faktörleri incelendiği zaman faktörlerde istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlenmemiştir. SZKÖ’nün faktörleri hata değerini geçemediği ve “Kişisel” ($p=0.852>0.05$), “Kişilerarası” ($p=0.240>0.05$) ve “Yapısal” ($p=0.961>0.05$) şeklinde p-değerinin hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete katılan 15.000 ve altında aylık gelir seviyesine sahip katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,569, 15.001-25.000 arası aylık gelir seviyesine sahip katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,813, 25.001 ve üzeri aylık gelir seviyesine sahip katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,776 olarak gözlenmiştir.

BZEÖ faktörleri incelendiği zaman “Bilgi Eksikliği” ($p=0.034<0.05$) ve “Bireysel Psikoloji” ($p=0.041<0.05$) faktörlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği gözlenmiştir. BZEÖ’nün diğer faktörlerinin hata değerini geçemediği ve “Tesis” ($p=0.630>0.05$), “Arkadaş Eksikliği” ($p=0.120>0.05$), “Zaman” ($p=0.230>0.05$) ve “İlgi Eksikliği” ($p=0.073>0.05$) şeklinde p değerinin hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete katılan 15.000 ve altında aylık gelir seviyesine sahip katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 3,278, 15.001-25.000 arası aylık gelir seviyesine sahip katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,859, 25.001 ve üzeri aylık gelir seviyesine sahip katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,747 olarak gözlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre “üniversite personelinin serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “gelir” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusu boş zaman engelleri açısından anlamlı olarak farklılık göstermektedir şeklinde cevaplanmıştır. Gelir seviyelerine göre parametrik olmayan Kruskal Wallis H testi sonuçları Tablo 4.11’de verilmiştir.

Tablo 4.11 Gelir seviyesine göre BZEÖ ve SZKÖ faktörlerinin Kruskal Wallis H testi sonuçları

	15.000 Altı		15.001 - 25.000		25.001 Üzeri		p değeri
	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	
Bireysel Psikoloji	3,333	0,527	2,936	0,599	2,779	0,671	,041
Bilgi Eksikliği	3,167	0,500	2,792	0,668	2,594	0,769	,034
Tesis	3,417	0,433	3,110	0,666	3,088	0,670	,630
Arkadaş Eksikliği	3,333	0,408	2,687	0,747	2,627	0,744	,120
Zaman	3,167	0,601	2,972	0,637	2,858	0,597	,230
İlgi Eksikliği	3,250	0,493	2,654	0,709	2,534	0,789	,073
TOPLAM BZEÖ	3,278	0,494	2,859	0,671	2,747	0,707	
Kişisel	3,600	1,077	3,915	0,758	3,965	0,686	,852
Kişilerarası	3,500	1,118	3,663	0,753	3,486	0,807	,240
Yapısal	3,607	1,180	3,860	0,764	3,876	0,621	,961
TOPLAM SZKÖ	3,569	1,125	3,813	0,758	3,776	0,705	

Analizler toplam SZKÖ ve BZEÖ değerlerinin boş zaman sürelerine göre Kruskal-Wallis H testi kullanılarak istatistiksel olarak anlam farklılık test edilmiştir. SZKÖ faktörleri incelendiği zaman “Kişisel” ($p=0.046<0.05$) faktöründe istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlenmiştir. SZKÖ’nün diğer faktörleri hata değerini geçemediği ve “Kişilerarası” ($p=0.189>0.05$) ve “Yapısal” ($p=0.373>0.05$) şeklinde p-değerinin hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete katılan 1-5 saat arası boş zamana sahip katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,700, 6-10 saat arası boş zamana sahip

katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,737, 11-15 saat arası boş zamana sahip katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,920,16 ve üzeri saat arası boş zamana sahip katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,879 olarak gözlenmiştir.

BZEÖ faktörleri incelendiği zaman “Bireysel Psikoloji” ($p=0.039<0.05$) faktörünün istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği gözlenmiştir. BZEÖ’nün diğer faktörlerinin hata değerini geçemediği ve “Bilgi Eksikliği” ($p=0.056>0.05$), “Tesis” ($p=0.319>0.05$), “Arkadaş Eksikliği” ($p=0.430>0.05$), “Zaman” ($p=0.615>0.05$) ve “İlgi Eksikliği” ($p=0.463>0.05$) şeklinde p değerinin hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete katılan 1-5 saat arası boş zamana sahip katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,777, 6-10 saat arası boş zamana sahip katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,742, 11-15 saat arası boş zamana sahip katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,911, 16 ve üzeri saat arası boş zamana sahip katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,845 olarak gözlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre “üniversite personelinin serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “boş zaman süresi” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusu anlamlı bir farklılık göstermektedir şeklinde cevaplanmıştır. Boş zaman sürelerine göre parametrik olmayan Kruskal Wallis H testi sonuçları Tablo 4.12.’de verilmiştir.

Tablo 4.12 Boş zaman süreleri göre BZEÖ ve SZKÖ faktörlerinin Kruskal Wallis H testi sonuçları

	1-5 Arası		6-10 Arası		11-15 Arası		16 ve Üzeri		p değeri
	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	
Bireysel Psikoloji	2,877	0,636	2,808	0,603	3,033	0,652	2,722	0,711	,039
Bilgi Eksikliği	2,632	0,759	2,579	0,708	2,789	0,723	2,883	0,721	,056
Tesis	3,020	0,707	3,064	0,669	3,200	0,594	3,185	0,663	,319
Arkadaş Eksikliği	2,637	0,749	2,590	0,739	2,767	0,761	2,747	0,723	,430
Zaman	2,922	0,647	2,882	0,605	3,006	0,572	2,852	0,644	,615
İlgi Eksikliği	2,574	0,796	2,531	0,762	2,672	0,744	2,679	0,706	,463
TOPLAM BZEÖ	2,777	0,716	2,742	0,681	2,911	0,674	2,845	0,694	
Kişisel	3,779	0,774	3,903	0,709	4,100	0,722	4,052	0,642	,046
Kişilerarası	3,511	0,876	3,492	0,735	3,679	0,712	3,653	0,884	,189
Yapısal	3,811	0,655	3,814	0,706	3,981	0,647	3,931	0,743	,373
TOPLAM SZKÖ	3,700	0,768	3,737	0,717	3,920	0,693	3,879	0,756	

Analizler toplam SZKÖ ve BZEÖ değerlerinin refah düzeyine göre Kruskal-Wallis H testi kullanılarak istatistiksel olarak anlam farklılık test edilmiştir. SZKÖ faktörleri incelendiği zaman “Kişilerarası” ($p=0.033<0.05$) faktöründe istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlenmiştir. SZKÖ’nün diğer faktörleri hata değerini geçemediği ve “Kişisel” ($p=0.846>0.05$) ve “Yapısal” ($p=0.655>0.05$) şeklinde p-değerinin hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete katılan çok kötü yanıtı veren katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 4,079, kötü yanıtı veren katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,777, normal yanıtı veren katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,773, iyi yanıtı veren katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,726, çok iyi yanıtı veren katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,766 olarak gözlenmiştir.

BZEÖ faktörleri incelendiği zaman “Bireysel Psikoloji” ($p=0.011<0.05$) “Bilgi Eksikliği” ($p=0.000<0.05$), “Tesis” ($p=0.004<0.05$), “Arkadaş Eksikliği” ($p=0.001<0.05$), “Zaman” ($p=0.000<0.05$) ve “İlgi Eksikliği” ($p=0.001<0.05$) faktörlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete katılan çok kötü yanıtı veren katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 3,365, kötü yanıtı veren katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,833, normal yanıtı veren katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,766, iyi yanıtı veren katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,612, çok iyi yanıtı veren katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,747 olarak gözlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre *“üniversite personelinin serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “refah düzeyi” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?”* sorusu anlamlı bir farklılık göstermektedir şeklinde cevaplanmıştır. Refah düzeyine göre parametrik olmayan Kruskal Wallis H testi sonuçları Tablo 4.13’te verilmiştir.

Tablo 4.13 Refah düzeyine göre BZEÖ ve SZKÖ faktörlerinin Kruskal Wallis H testi sonuçları

	Çok Kötü		Kötü		Normal		İyi		Çok İyi		p değeri
	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	
Bireysel Psikoloji	3,232	0,617	2,892	0,570	2,790	0,643	2,721	0,654	3,074	0,742	,011
Bilgi Eksikliği	3,435	0,577	2,742	0,683	2,636	0,713	2,429	0,677	2,593	0,790	,000
Tesis	3,565	0,533	3,099	0,646	3,099	0,622	2,946	0,730	2,963	0,800	,004
Arkadaş Eksikliği	3,261	0,688	2,709	0,723	2,636	0,742	2,449	0,655	2,500	0,764	,001
Zaman	3,522	0,403	2,854	0,687	2,929	0,563	2,755	0,503	2,593	0,725	,000

Tablo 4.13'ün devamı

	Çok Kötü		Kötü		Normal		İyi		Çok İyi		p değeri
	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	
İlgi Eksikliği	3,174	0,621	2,704	0,677	2,503	0,747	2,374	0,724	2,759	0,942	,001
TOPLAM BZEÖ	3,365	0,573	2,833	0,664	2,766	0,672	2,612	0,657	2,747	0,794	
Kişisel	4,130	0,650	3,901	0,776	3,931	0,701	3,947	0,635	3,900	0,953	,846
Kişilerarası	4,033	0,605	3,585	0,846	3,522	0,761	3,449	0,797	3,486	0,856	,033
Yapısal	4,075	0,648	3,845	0,773	3,866	0,661	3,781	0,690	3,913	0,643	,655
TOPLAM SZKÖ	4,079	0,635	3,777	0,799	3,773	0,708	3,726	0,707	3,766	0,817	

Analizler toplam SZKÖ ve BZEÖ değerlerinin serbest zamanı değerlendirmekte güçlük çekme göre Kruskal-Wallis H testi kullanılarak istatistiksel olarak anlam farklılık test edilmiştir. SZKÖ faktörleri incelendiği zaman “Kişilerarası” ($p=0.030<0.05$) faktöründe istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlenmiştir. SZKÖ’nün diğer faktörleri hata değerini geçemediği ve “Kişisel” ($p=0.767>0.05$) ve “Yapısal” ($p=0.214>0.05$) şeklinde p-değerinin hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete hiçbir zaman yanıtı veren katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,656, bazen yanıtı veren katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,757, sık sık yanıtı veren katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,847, her zaman yanıtı veren katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,929 olarak gözlenmiştir.

BZEÖ faktörleri incelendiği zaman “Bireysel Psikoloji” ($p=0.034<0.05$), “Arkadaş Eksikliği” ($p=0.004<0.05$), “Zaman” ($p=0.000<0.05$) faktörünün istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği gözlenmiştir. BZEÖ’nün diğer faktörlerinin hata değerini geçemediği ve “Bilgi Eksikliği” ($p=0.117>0.05$), “Tesis” ($p=0.532>0.05$), ve “İlgi Eksikliği” ($p=0.078>0.05$) şeklinde p değeri hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete hiçbir zaman yanıtı veren katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,573, bazen yanıtı veren katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,766, sık sık yanıtı veren katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,898, her zaman yanıtı veren katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,974 olarak gözlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre “üniversite personelinin serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “serbest zamanı değerlendirmekte güçlük çekme durumu” değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturmakta mıdır?” sorusu anlamlı bir farklılık göstermektedir şeklinde cevaplanmıştır. Serbest zamanı değerlendirmekte güçlük çekme durumuna göre parametrik olmayan Kruskal Wallis H testi sonuçları Tablo 4.14’te verilmiştir.

Tablo 4.14 Serbest zamanı değerlendirmekte güçlük çekme durumuna göre BZEÖ ve SZKÖ faktörlerinin Kruskal Wallis H testi sonuçları

	Hiçbir Zaman		Bazen		Sık Sık		Her Zaman		p değeri
	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	
Bireysel Psikoloji	2,556	0,776	2,876	0,586	2,925	0,654	2,944	0,595	,034
Bilgi Eksikliği	2,541	0,844	2,628	0,681	2,788	0,657	2,833	0,861	,117
Tesis	2,919	0,820	3,115	0,616	3,146	0,668	3,167	0,614	,532
Arkadaş Eksikliği	2,348	0,858	2,614	0,621	2,779	0,760	2,937	0,840	,004
Zaman	2,637	0,763	2,828	0,527	3,083	0,618	3,151	0,550	,000
İlgi Eksikliği	2,437	0,798	2,538	0,768	2,667	0,662	2,810	0,797	,078
TOPLAM BZEÖ	2,573	0,810	2,766	0,633	2,898	0,670	2,974	0,710	
Kişisel	3,853	0,825	3,932	0,695	4,023	0,669	3,900	0,792	,767
Kişilerarası	3,406	0,924	3,505	0,760	3,591	0,747	3,857	0,770	,030
Yapısal	3,708	0,783	3,833	0,682	3,929	0,678	4,031	0,615	,214
TOPLAM SZKÖ	3,656	0,844	3,757	0,712	3,847	0,698	3,929	0,726	

Analizler toplam SZKÖ ve BZEÖ değerlerinin Serbest zamanı değerlendirme aktivitelerine göre Kruskal-Wallis H testi kullanılarak istatistiksel olarak anlam farklılık test edilmiştir. SZKÖ faktörleri incelendiği zaman “Kişisel” ($p=0.033<0.05$) ve “Yapısal” ($p=0.047<0.05$) faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık gözlenmiştir. SZKÖ’nün diğer faktörleri hata değerini geçemediği ve “Kişilerarası” ($p=0.407>0.05$) şeklinde p-değerinin hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete açık alan aktivitesi yanıtı veren katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,754, ev içi aktivitesi yanıtı veren katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,810, fiziksel aktivite yanıtı veren katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,799, kültürel aktivite yanıtı veren katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,860, turistik aktivite yanıtı veren katılımcıların ortalama SZKÖ değeri 3,046 olarak gözlenmiştir.

BZEÖ faktörleri incelendiği zaman “Tesis” ($p=0.004<0.05$) faktörünün istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği gözlenmiştir. BZEÖ’nün diğer faktörlerinin hata değerini geçemediği ve “Bilgi Eksikliği” ($p=0.690>0.05$), “Arkadaş Eksikliği” ($p=0.287>0.05$), “Zaman” ($p=0.261>0.05$), “Bireysel Psikoloji” ($p=0.363>0.05$), ve “İlgi Eksikliği” ($p=0.483>0.05$) şeklinde p değeri hesaplandığı gözlenmiştir. Gerçekleştirilen ankete açık alan aktivitesi yanıtı veren katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,780, ev içi aktivitesi yanıtı veren katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,817, fiziksel aktivite yanıtı veren katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,796, kültürel aktivite yanıtı veren katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,802, turistik aktivite yanıtı veren katılımcıların ortalama BZEÖ değeri 2,357 olarak gözlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre “üniversite personelinin serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları “serbest zamanı değerlendirme aktivite” değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturmakta mıdır?” sorusu anlamlı bir farklılık göstermektedir şeklinde cevaplanmıştır. Serbest zamanı değerlendirme aktivitelerine göre parametrik olmayan Kruskal Wallis H testi sonuçları Tablo 4.15’te verilmiştir.

Tablo 4.15 Serbest zamanı değerlendirme aktivitelerine göre BZEÖ ve SZKÖ faktörlerinin Kruskal Wallis H testi sonuçları

	Açık alan		Ev içi		Fiziksel		Kültürel		Turistik		p değeri
	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	Ort.	SS	
Bireysel Psikoloji	2,885	0,610	2,880	0,646	2,797	0,650	2,714	0,665	2,429	0,555	,363
Bilgi Eksikliği	2,615	0,584	2,675	0,741	2,703	0,826	2,881	0,638	2,429	0,555	,690
Tesis	2,854	0,623	3,144	0,664	3,203	0,646	3,143	0,651	2,381	0,330	,004
Arkadaş Eksikliği	2,708	0,720	2,689	0,776	2,601	0,680	2,524	0,573	2,190	0,499	,287
Zaman	2,885	0,593	2,952	0,601	2,855	0,605	2,762	0,750	2,429	0,660	,261
İlgi Eksikliği	2,729	0,679	2,561	0,733	2,616	0,831	2,786	0,878	2,286	0,602	,483
TOPLAM BZEÖ	2,780	0,635	2,817	0,694	2,796	0,706	2,802	0,693	2,357	0,534	
Kişisel	3,844	0,651	3,974	0,731	3,926	0,706	4,143	0,630	3,229	0,433	,033
Kişilerarası	3,656	0,615	3,551	0,793	3,587	0,803	3,589	1,003	2,929	0,842	,407
Yapısal	3,763	0,716	3,903	0,702	3,885	0,546	3,847	0,705	2,980	0,608	,047
TOPLAM SZKÖ	3,754	0,661	3,810	0,742	3,799	0,685	3,860	0,779	3,046	0,628	

BZEÖ faktörlerinin kendi aralarındaki korelasyon davranışlarının incelenmesi için Spearman Korelasyon testi kullanılmıştır. Spearman korelasyon testi sonuçları incelendiği zaman tüm faktörlerin birbirleri ile korelasyon içerisinde olduğu ($p < 0.01$) gözlenmiştir. Ayrıca tüm r değerlerinin pozitif değerde olması faktörlerin birbirleri ile pozitif yönlü olarak körele olduklarını göstermektedir. Test sonuçlarına göre “Bireysel Psikoloji” ile “Bilgi Eksikliği”, “Tesis”, “Arkadaş Eksikliği” ve “Zaman” arasında zayıf bir ilişki ($0.2 < r < 0.39$) olduğu ancak “İlgi Eksikliği” ile orta düzeyde bir ilişki ($0.40 < r < 0.59$) olduğu gözlenmiştir. “Bilgi Eksikliği” ile “Tesis” arasında zayıf bir ilişki, “Arkadaş Eksikliği”, “Zaman” ve “İlgi Eksikliği” ile orta düzeyde bir ilişki olduğu gözlenmiştir. “Tesis” ile “Arkadaş Eksikliği” ve “İlgi Eksikliği” ile zayıf bir ilişki, “Zaman” ile orta bir ilişki olduğu gözlenmiştir. “Arkadaş Eksikliği” ile “Zaman” ve “İlgi Eksikliği” orta düzeyli bir ilişki olduğu gözlenmiştir. “Zaman” ile “İlgi Eksikliği” arasında zayıf bir ilişki gözlenmiştir. BZEÖ faktörlerinin birbirleri arasındaki korelasyon (r) ve p değerleri Tablo 4.16’da verilmiştir.

Tablo 4.16 BZEÖ faktörlerinin kendi aralarındaki korelasyon tablosu

		Bireysel Psikoloji	Bilgi Eksikliği	Tesis	Arkadaş Eksikliği	Zaman	İlgi Eksikliği
Bireysel Psikoloji	r	1,000	,291**	,314**	,308**	,325**	,438**
	p		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	312	312	312	312	312	312
Bilgi Eksikliği	r		1,000	,367**	,434**	,469**	,500**
	p			0,000	0,000	0,000	0,000
	N		312	312	312	312	312
Tesis	r			1,000	,340**	,463**	,236**
	p				0,000	0,000	0,000
	N			312	312	312	312
Arkadaş Eksikliği	r				1,000	,500**	,457**
	p					0,000	0,000
	N				312	312	312
Zaman	r					1,000	,341**
	p						0,000
	N					312	312
İlgi Eksikliği	r						1,000
	p						
	N						312

SZKÖ faktörlerinin kendi aralarındaki korelasyon davranışlarının incelenmesi için Spearman Korelasyon testi kullanılmıştır. Spearman korelasyon testi sonuçları incelendiği zaman tüm faktörlerin birbirleri ile korelasyon içerisinde olduğu ($p < 0.01$) gözlenmiştir. Ayrıca tüm r değerlerinin pozitif değerde olması faktörlerin birbirleri ile pozitif yönlü korelasyonun var olduğunu göstermektedir. “Kişisel” faktör ile “Kişilerarası” faktörü arasında orta düzeyde ilişki olduğu ve “Yapısal” faktörler yüksek düzeyde ilişki olduğu gözlenmiştir. “Kişilerarası” ile “Yapısal” faktörleri arasında yüksek düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. SZKÖ faktörlerinin kendi aralarındaki korelasyon (r) ve p değerleri Tablo 4.17’de gösterilmiştir.

Tablo 4.17 SZKÖ faktörleri kendi aralarındaki korelasyon tablosu

		Kişisel	Kişilerarası	Yapısal
Kişisel	r	1,000	,495**	,688**
	p		0,000	0,000
	N	312	312	312
Kişilerarası	r		1,000	,631**
	p			0,000
	N		312	312

Tablo 4.17'nin devamı

		Kişisel	Kişilerarası	Yapısal
Yapısal	r			1,000
	p			
	N			312

BZEÖ ile SZKÖ faktörlerinin kendi aralarındaki korelasyon davranışlarının incelenmesi için Spearman Korelasyon testi kullanılmıştır. Spearman korelasyon testi sonuçları incelendiği zaman tüm faktörlerin birbirleri ile korelasyon içerisinde olduğu ($p<0.01$) gözlenmiştir. Ayrıca tüm r değerlerinin pozitif değerde olması faktörlerin birbirleri ile pozitif yönlü olarak körele olduklarını göstermektedir. “Bireysel Psikoloji”, “Arkadaş Eksikliği” ve “Bilgi Eksikliği” faktörleri ile “Kişisel”, “Kişilerarası” ve “Yapısal” faktörlerinin birbirleri ile zayıf bir ilişkisi olduğu gözlenmiştir. “Tesis” ile “Kişilerarası” faktörlerinin birbirleri ile zayıf bir ilişkide olduğu ve “Kişisel” ve “Yapısal” faktörleri ile orta düzeyde bir ilişkide olduğu gözlenmiştir. “Zaman” ile “Kişisel” faktörü arasında zayıf bir ilişki, “Kişilerarası” ve “Yapısal” faktörleri ile orta düzeyde bir ilişkide olduğu gözlenmiştir. “İlgi Eksikliği” ile “Kişisel” faktörleri arasında çok zayıf bir ilişki ($r<0.20$, $p=0.002$), “Kişilerarası” ve “Yapısal” faktörleri ile zayıf bir ilişkisi olduğu gözlenmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre “üniversite personelinin serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusu pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir korelasyon olduğu görülmektedir şeklinde cevaplanmıştır. BZEÖ ve SZKÖ faktörlerinin birbirleri ile korelasyon ve p değerleri Tablo 4.18’de verilmiştir.

Tablo 4.18 BZEÖ ile SZKÖ faktörleri arasındaki korelasyon tablosu

		Kişisel	Kişilerarası	Yapısal
Bireysel Psikoloji	r	,269**	,282**	,239**
	p	0,000	0,000	0,000
	N	312	312	312
Bilgi Eksikliği	r	,247**	,397**	,303**
	p	0,000	0,000	0,000
	N	312	312	312
Tesis	r	,459**	,258**	,425**
	p	0,000	0,000	0,000
	N	312	312	312

Tablo 4.18'in devamı

		Kişisel	Kişilerarası	Yapısal
Arkadaş Eksikliği	r	,258**	,383**	,315**
	p	0,000	0,000	0,000
	N	312	312	312
Zaman	r	,356**	,407**	,405**
	p	0,000	0,000	0,000
	N	312	312	312
İlgi Eksikliği	r	,178**	,356**	,272**
	p	0,002	0,000	0,000
	N	312	312	312

5. SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sinop Üniversitesi’nde aktif görev yapmakta olan akademik ve idari personeli üzerinde rekreasyon faaliyetlerini engelleyen ve kolaylaştıran faktörleri anket yoluyla araştırılması ve incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın amaçlarının değerlendirilmesini sağlayacak şekilde Sinop Üniversitesinde aktif olarak görev yapmakta olan akademik ve idari personelden anket sorularını yanıtladıklarını sağlanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucunda Sinop Üniversitesinde çalışan akademik ve idari personelin çoğunluğunun erkek, evli, 26-40 yaş aralığında, ailesi ile yaşayan, idari personel, lisansüstü eğitime, 25001 TL ve üzeri aylık gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca veri elde edilen akademik ve idari personelin çoğunluğunun refah düzeyini “*normal*” olarak değerlendirdiği görülmüştür. Araştırmaya katılan personelin çoğunluğunun haftalık serbest zaman süresinin 6-10 saat olduğu, serbest zamanı değerlendirirken “*bazen*” güçlük çektikleri elde edilen diğer sonuçlardandır. Ayrıca personelin çoğunluğunun rekreasyonel alan yeterliliğini “*kısmen*” yeterli olduğunu belirtmiştir.

Personelin serbest zaman kolaylaştırıcıları ve engellerine yönelik algılarının *cinsiyet* değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Personelin *cinsiyet* değişkenine göre kolaylaştırıcıları ve engelleri algılama konusunda benzerlik gösterdikleri söylenebilir. Cinsiyete bağlı olarak kolaylaştırıcı ve engelleyici unsurlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmemesinin sebebi erkek ve kadın katılımcıların aynı aktivitelere katılıyor olmalarından kaynaklanabilir. Beşikçi’nin (2023) çalışan ebeveynlerin etkinliklere katılım ve engelleri üzerine yaptığı çalışma sonucunda da *cinsiyet*ye bağlı olarak istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ve bu yönüyle çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Özşaker’in (2012) gençlerin serbest zaman etkinliklerine katılımları engelleri ile ilgili yaptığı araştırmada ise *cinsiyet* ile alt boyutlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Personelin serbest zaman kolaylaştırıcıları ve engellerine yönelik algılarının bazı alt boyutlarında *görev durumuna* (akademik ve idari) göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. *Bireysel psikoloji, bilgi eksikliği, arkadaş eksikliği, zaman, ilgi eksikliği* alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. İdari personelin akademik personele göre ilgili alt boyutlarda daha fazla engel hissettiği görülmüştür. İdari personelin mali kaygılar, çalışma şartları, stres, sosyalleşme gibi nedenler akademik ve

idari personel arasında tespit edilen farklılıklarda etkili olabileceği düşünülmektedir. Serbest zaman kolaylaştırıcıları *kişilerarası* alt boyutunda göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Buna göre kişilerarası alt boyutta idari personel akademik personele göre ortalama puanları daha yüksek bulunmuştur, aktivitelere katılımı daha kolaydır. İdari personelin çalışma saatleri belli olduğundan iş dışında rekreasyon faaliyetlerine daha kolay katılım gösterebilmesinden kaynaklanabilir. Ayrıca akademik personelin ders verme, akademik yayın, proje, vb. iş yükü nedeniyle iş dışında rekreasyon etkinliklerine idari personele göre daha az katılım göstermesinden kaynaklanabilir. Bu da idari personel açısından kolaylaştırıcı olurken akademik personel açısından engel olabilmektedir.

Personelin serbest zaman kolaylaştırıcıları ve engellerine yönelik algılarının bazı alt boyutlarında *medeni duruma* (evli ve bekâr) göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Personelin *bireysel psikoloji, bilgi eksikliği, arkadaş eksikliği, ilgi eksikliği* alt boyutlarında bekâr personelin evli personele göre daha fazla engel hissettiği ve algıladığı görülmüştür. Bekâr kişilerin biraz daha yalnızlık hissetmesi, tek yaşayanların maddi sıkıntıları, eğitim veya işe zaman ayırmaları gibi sebeplerden kaynaklanabilir. Serbest zaman kolaylaştırıcılarında ise *kişilerarası* alt boyutunda göre bekâr personelin evli personele göre ortalama puanı yüksektir. Bekâr personelin aktivitelere katılım algılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bekâr personelin evli personele göre sosyal hayatının daha aktif olmasından kaynaklanabilir. Özkan'ın (2018) kamu personelinin serbest zaman engelleri ve kolaylaştırıcıları üzerine yaptığı araştırma sonucu da medeni durum değişkenine göre farklılık gösterdiği sonucuna varmıştır ve çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Akbulut ve Başkan'ın (2023) Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Çalışanlarının rekreasyon etkinliklere katılımını kolaylaştıran faktörlerin ve iş yeri rekreasyon farkındalıklarının incelenmesiyle ilgili yaptıkları çalışma sonucunda medeni durum değişkenine göre farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır.

Personelin boş zaman engellerine yönelik algılarının boyutlarında *yaş değişkenine* göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. *Bireysel psikoloji* alt boyutunda 18-25 yaş arası personelin diğer yaş aralıklarına göre daha fazla engel hissettiği görülmüştür. Katılımcıların gelecek kaygısı ve maddi sıkıntılar sebebiyle aktivitelere daha az katılım sağlamalarından kaynaklanabilir. Personelin serbest zaman kolaylaştırıcıları ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Erdoğan'ın (2022) beden

eğitimi ğretmenlerinin boş zaman yönetimleri ile boş zaman engelleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışma sonucunda yaş değişkenine göre farklılık olduğu tespit edilmiştir. Uzun'un (2016) yaptığı çalışmada yaş değişkenine göre niversite ğrencilerinin serbest zaman engelleri ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Personelin boş zaman engellerine yönelik algılarının bazı alt boyutlarında *eğitim seviyesine* göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. *Bilgi eksikliği* alt boyutunda lise ve altı eğitim seviyesine sahip olan personelin ön lisans, lisans ve lisansüstü personele göre daha fazla engel hissettiği tespit edilmiştir. Personelin etkinlik veya aktivite faydaları hakkında bilgi sahibi olmamasından kaynaklanabilir. *Zaman* ve *ilgi eksikliği* alt boyutlarında ise ön lisans eğitim seviyesine sahip olan personelin lise ve altı, lisans ve lisansüstü personel göre daha fazla engel hissettiği tespit edilmiştir. Personelin serbest zaman kolaylaştırıcıları ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Temir ve Gürbüz (2012) rekreasyonel aktivitelere katılımın önündeki engellerin incelenmesi üzerine yaptığı çalışma sonucunda da eğitim seviyesi değişkenine göre bazı alt boyutlarda anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Akbulut ve Başkan'ın (2023) Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü alışanlarının rekreasyon etkinliklere katılımını kolaylaştıran faktörlerin ve iş yeri rekreasyon farkındalıklarının incelenmesiyle ilgili yaptıkları çalışma sonucunda ise öğrenim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Personelin boş zaman engellerine yönelik algılarının bazı alt boyutlarında *gelir seviyesine* göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. *Bireysel psikoloji* ve *bilgi eksikliği* alt boyutlarında 15000 TL altı gelir seviyesine sahip olan katılımcıların 15001-25000 ve 25001 üzeri gelir seviyesine sahip katılımcılara göre daha fazla engel hissettiği tespit edilmiştir. Yeterli maddi durumu olmayan katılımcılar rekreasyon aktivitelerini ikincil plana atması veya pasif rekreasyon aktivitelerine katılmasından kaynaklanıyor olabilir. Personelin serbest zaman kolaylaştırıcıları ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Doğan'ın (2021) lise ğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve rekreasyonel faaliyetlere katılımlarına engel olan faktörler ile ilgili yaptığı çalışma sonucunda da çalışmamızla benzer olarak gelir seviyesine göre farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Personelin serbest zaman kolaylaştırıcıları ve engellerine yönelik algılarının bazı alt boyutlarında *boş zaman sürelerine* göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. *Bireysel psikoloji* alt boyutunda serbest zaman süresi haftalık 11-15 saat arası olan katılımcılar diğer saat aralıklarına göre daha fazla engel hissettiği tespit edilmiştir. Personelin bu sürede diğer işlerini yapması veya bu zaman diliminde dinlenmesinden, kendilerini yorgun hissetmelerinden kaynaklanabilir. Doğan'ın (2021) lise öğrencilerinin rekreasyonel faaliyetlere eğilimleri ve rekreasyonel faaliyetlere katılımlarına engel olan faktörler ile ilgili yaptığı çalışma sonucunda da haftalık boş zaman süreleri bazı alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ustalar ve arkadaşlarının (2021) antrenörlerin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörlerin belirlenmesi ile ilgili yapmış oldukları çalışma sonucunda haftalık boş zaman sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Serbest zaman kolaylaştırıcıları *kişisel* alt boyutta istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Buna göre kişisel boyutta boş zaman süresi 11-15 saat olan personelin ortalama puanları daha yüksek bulunmuştur, aktivitelere katılımı daha kolaydır. 11-15 saat aralığında boş zamanı olan ve daha fazla engel hisseden personelin bu durum aşmak için daha fazla kolaylaştırıcı faktörden yararlanmaya çalışmasından kaynaklanabilir.

Personelin serbest zaman kolaylaştırıcıları ve engellerine yönelik algılarının bazı alt boyutlarında *refah düzeyine* göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. *Bireysel psikoloji, bilgi eksikliği, tesis, arkadaş eksikliği, zaman, ilgi eksikliği* alt boyutlarında refah düzeyi çok kötü olanlar refah düzeyi kötü, normal, iyi, çok iyi olan personele göre daha fazla engel hissettiği tespit edilmiştir. Refah düzeyini çok kötü olarak değerlendiren bireylerin maddi, sosyal kaygıları ve zaman yönetimi sıkıntıları gibi nedenlerden kaynaklanıyor olabilir. Serbest zaman kolaylaştırıcıları *kişilerarası* alt boyutta istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. *Kişilerarası* alt boyutunda ise refah düzeyi çok kötü olanlar refah düzeyi kötü, normal, iyi, çok iyi olan personele göre ortalama puanı yüksektir. Katılımcılar engelleri arkadaşları, birlikte vakit geçirdiği sosyal grubu ile aşmaya çalıştığı söylenebilir. Ayhan'ın (2017) sporcuların rekreasyon etkinliklerine katılımlarına engel oluşturabilecek faktörlerin yaşam tatmini ve yaşam kalitesi üzerine etkisi üzerine yaptığı çalışma sonucunda refah düzeyin değişkenine göre bazı alt boyutlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Solakumur ve arkadaşlarının (2019) üniversite öğrencilerinin boş zaman engellerinin incelenmesi ile

ilgili yaptığı çalışma sonucunda çalışmamızdan farklı olarak refah düzeyi ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Personelin serbest zaman kolaylaştırıcıları ve engellerine yönelik algılarının bazı alt boyutlarında *serbest zamanı değerlendirmekte güçlük çekme durumuna göre* anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. *Bireysel psikoloji, arkadaş eksikliği, zaman* alt boyutlarında serbest zamanlarını değerlendirme durumun her zaman güçlük çeken katılımcıların hiçbir zaman, bazen, sık sık güçlük çekenlere göre daha fazla engel hissettiği tespit edilmiştir. Katılımcıların iş, aile, günlük rutin işlere zaman ayırması, aktivitelere katılacak arkadaş bulamaması, aktivitelere ayıracak zaman bulamaması gibi nedenlerden kaynaklanabilir. Serbest zaman kolaylaştırıcıları kişilerarası faktöre göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir *Kişilerarası* alt boyutta her zaman güçlük çeken personelin hiçbir zaman, bazen, sık sık güçlük çekenlere göre daha ortalama puanı yüksektir. Boş zamanlarını değerlendirmede her zaman zorluk ve güçlük çeken katılımcıların arkadaşları, benzer şeyleri yapmaktan hoşlandığı yakın çevresi ile bu durumu kolaylaştırmaya çalıştığı, daha fazla engel hisseden bu kesimin bu durumu aşmak için daha fazla kolaylaştırıcı faktörden yararlanmaya çalıştığı söylenebilir. Tolukan ve Yılmaz'ın (2014) özel yetenekle ilgili bölümlerde okuyan öğrencilerin rekreasyonel aktivitelere katılımlarına engel olabilecek unsurların belirlenmesi ile ilgili yaptıkları çalışma sonucunda boş zamanı değerlendirmede çekilen güçlük durumu faktörüne göre anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Personelin serbest zaman kolaylaştırıcıları ve engellerine yönelik algılarının *Serbest zamanı değerlendirme aktivitelerine* göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. *Tesis* alt boyutunda fiziksel aktivitelere katılan personelin açık alan, ev içi, kültürel ve turistik etkinliklere katılanlara göre daha fazla engel hissettikleri tespit edilmiştir. Bulunduğumuz il genelinde rekreasyon aktivitelerine yönelik pek fazla tesis olmadığından veya olan tesislerin beklentileri karşılamamasından dolayı kaynaklanabilir. Serbest zaman kolaylaştırıcıları kişisel ve yapısal faktöre göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. *Kişisel* alt boyutta kültürel etkinliklere katılanların serbest zaman kolaylaştırıcı algılarının ev içi, açık alan, fiziksel ve turistik etkinliklere katılanlara göre yüksek; yine *yapısal* alt boyutta ev içi etkinliklere katılan katılımcıların serbest zaman kolaylaştırıcı algılarının açık alan, fiziksel, kültürel ve turistik etkinliklere katılanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların çevre, aile, arkadaş ortamı, ait olunan

gruplarla birlikte fiziksel aktivite içeren etkinliklere katılımının daha kolay olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada serbest zaman kolaylaştırıcı algısı ile serbest zaman engel algısı arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir korelasyon olduğu görülmektedir. Siyahtaş ve arkadaşları da (2018) kolaylaştırıcılar ve engeller arasında pozitif ilişki olduğu sonucunu bulmuştur. Kişilerin serbest zaman engelleri arttıkça kolaylaştırıcıları da artmaktadır. Yani bireyler rekreasyon etkinliklerine katılımda ne kadar engel ile karşı karşıya kalırsa bu engellerle mücadele etmek için o kadar kolaylaştırıcı faktöre ihtiyaç duymaktadır. Araştırmanın bir diğer sonucu ise rekreasyon etkinliklere katılımda personelin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarının engelleyen temel faktörün tesis, kolaylaştıran temel faktörün ise kişisel kolaylaştırıcılar olduğu tespit edilmiştir. Lakot'un (2015) yaptığı araştırma sonucunda katılımcıların en yüksek engel algıları tesis alt boyutundadır. Sarol'un (2017) yaptığı araştırma sonucunda da katılımları kolaylaştıran en önemli unsurun kişisel kolaylaştırıcılar olduğu görülmüştür. Ayrıca ankete katılan personelin serbest zaman engellerine yönelik algı seviyeleri 4 üzerinden 2,80 (%70) seviyesinde, serbest zaman kolaylaştırıcılarına yönelik algı seviyeleri 5 üzerinden 3,78 (%75,6) seviyesinde tespit edilmiştir. Buradan çıkarılacak sonuçla “üniversite personelinin serbest zaman kolaylaştırıcılarına ve engellerine yönelik algıları hangi seviyededir?” sorusu yüksek seviyededir şeklinde cevaplanmıştır.

Mali durumlar, zaman yönetimi, sosyal etkenler, toplumsal ve bireysel çevre, tesis sıkıntı ve yetersizliği, ulaşım sorunları gibi unsurlar bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarını engelleyebilmektedir. Bununla beraber zamanın iyi yönetilmesi, iyileşen refah düzeyi, ulaşım sıkıntılarının azalması ve sorunların çözülmesi, az maliyetli alternatifler bulunması, tesis sıkıntılarının çözülmesi de bireyleri rekreasyon aktivitelerine katılmaya teşvik edebilmektedir. Rekreasyon aktivitelerine katılımı engelleyen faktörlerin bilinmesi ve azaltılması, ayrıca katılımı kolaylaştıran faktörlerin bilinmesi ve artırılması bireylerin rekreasyon etkinliklerinden elde ettiği fayda düzeyini arttırarak, ruhsal ve fiziksel olarak olumlu etkiler, stresli ortamlardan uzaklaştırarak dengeli ve sağlıklı bir hayat tarzına ulaşmalarına yardımcı olur. Ayrıca stresi yenen personelin moral ve motivasyonu olumlu olarak etkilenirken iş verimliliğinden elde edilen fayda düzeyi de artabilmektedir. Bununla birlikte bireyler aileleri ve arkadaşları ile kaliteli vakit geçirir ve daha kolay sosyalleşir.

Öneriler:

Sonuçlar ele alındığında sonraki araştırmalara ve araştırmacılara yönelik olarak şu öneriler geliştirilmiştir:

- Konu ile ilgili alan yazın incelendiğinde serbest zaman engellerine yönelik araştırma yapıldığı görülürken serbest zaman kolaylaştırıcılar ile ilgili çok araştırma olmadığı görülmektedir. Engellerin azaltılmasında etkili olan kolaylaştırıcılar ile ilgili çalışma yapılması ve daha büyük örneklem temeli alınarak engeller ile kolaylaştırıcıların birlikte çalışılması önerilebilir.
- Bu çalışma diğer kamu kurumları veya özel kurumlarda ve değişik iş gruplarında çalışanlara da yapılabilir.
- Konu ile ilgili örneklem genişletilerek yerel halkın düşüncelerinin tespitine yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Rekreasyon aktivitelerini engelleyen ve kolaylaştıran faktörlerin tespitinde Sinop Üniversitesi öğrencilerinin görüşleri belirlenmeye çalışılabilir.

Bu noktada araştırma sürecinin yürütüldüğü Sinop Üniversitesi ve alt birimlerine yönelik olarak şu öneriler geliştirilmiştir:

- Üniversite bünyesinde akademik ve idari personel ile öğrencilere yönelik faaliyetler gerçekleştirmek üzere kampüs rekreasyon ofisi kurulabilir.
- Spor Bilimleri Fakültesi ve Turizm Fakültesi ile çalışmalar yapılarak uygun programlar, rekreasyon faaliyetleri belirlenerek personel ve öğrencilerin aktif katılımlarını sağlanabilir. Personelin bu etkinliklerin oluşturulması, planlanması aşamalarında da görev almaları sağlanarak motivasyon ve katılım istekleri artırılabilir.
- Personele yönelik rekreasyon etkinliklerinin faydaları ile ilgili bilgilendirici sunumlar, seminerler ve ev içi rekreasyon aktivitelerine yönelik eğitim programları yapılabilir.
- Personel tarafından rekreasyon aktivitelerine katılmada en önemli engel olarak görülen tesis faktörüyle ilgili iyileştirmeler yapılabilir, ulaşım imkânları iyileştirilebilir ve diğer kurumlarla iş birliği içinde engellerin azaltılmasıyla ilgili çalışmalar yapılabilir.

- Personelin motivasyon ve iş verimliliğine olumlu katkıları olan rekreasyon faaliyetlerine katılımını teşvik edici etkinlikler, stres azaltmak amacıyla aktiviteler düzenlenebilir.
- İlçelerde olan üniversite personelinin düzenlenen aktivitelere katılımı sağlanarak tüm personelin kaynaşması sağlanarak rekreasyonun sosyalleşmeye olan etkisinden faydalanılabilir.
- Rekreasyon etkinliklerine katılım için personele özgü indirim kampanyaları, özel kartlar veya üyelik fırsatları sağlanabilir.
- Personele yönelik indirimli sualtı dalış etkinlikleri ve sualtı fotoğraf çekimi düzenlenebilir. Kulüpler kurularak doğa yürüyüşü, fotoğraf çekimi, tenis, balık tutma, tiyatro, okçuluk, vb. etkinlikler düzenlenebilir.
- Personelin rekreasyon etkinliklerine olan ilgi seviyelerinin ve katılımlarının artırılmasına ilişkin çalışmalar yapılarak etkinliklere katılımında süreklilik sağlanabilir. Ayrıca üniversite personelinin boş zamanlarında vakit kaybetmeden kampüs içinde yeni alanlar oluşturulabilir.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı ile ödüllü müsabakalar, rekreasyon bilgilendirme eğitim programları, projeler düzenlenebilir.

Araştırma sonuçları kapsamında Sinop il ve yerel yöneticilerine yönelik olarak şu öneriler geliştirilmiştir:

- İlgili kurumlarla iş birliği yapılarak spor turizmine yönelik çalışmalar ile programlar yapıp personelin de bu etkinliklerden yararlanması sağlanabilir.
- İl genelinde personelin rekreasyon aktivitelerine ve tesislere erişiminde indirimli fırsatlar sağlaması personelin aktivitelere katılımında teşvik edici rol oynar.
- Kamu personeline yönelik kurumlar arası futbol, voleybol, basketbol, vb. turnuvaları düzenlenebilir.
- Personelin hobi ve tercihlerine yönelik rekreasyon aktiviteleri ile ilgili kendi projelerini oluşturmaları için fon desteği sağlanabilir.
- Personelin doğayla olan etkileşimini artırmak ve daha fazla zaman geçirmesi amacıyla doğa yürüyüşleri, kamp ve etkinlikler düzenlenebilir.
- Sağlıklı yaşamı desteklemek amacıyla fitness programları düzenlenerek bireylerin ücretsiz yararlanması sağlanabilir.

- Rekreasyon aktivitelerinin gerçekleştiği tesisler dezavantajlı grupların da katılabileceği şekilde düzenlenip, tesislere ulaşımları da kolaylaştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Abay Beşikçi, E. Esentaş Deveci, M. & Güzel Gürbüz, P. (2021). Bir Pencere Aralamak; Kadınların Serbest Zaman Etkinliklerine Katılımları ve Kısıtlayıcıları. *FOCUSS Spor Yönetimi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-16.
- Akbulut, B. A. (2020). *Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Çalışanlarının Rekreatif Etkinliklere Katılımını Kolaylaştıran Faktörlerin ve İş Yeri Rekreasyon Farkındalıklarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Giresun.
- Akbulut, B. A. & Başkan, A. H. (2023). Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Çalışanlarının Rekreatif Etkinliklere Katılımını Kolaylaştıran Faktörlerin ve İş Yeri Rekreasyon Farkındalıklarının İncelenmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 53-75.
- Akburak, C. (2021). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarını Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021.
- Aksu H. S. (2020). Rekreasyon ve İhtiyaç Kavramı, Kayataş, İ. & Söyler, M. (Ed.), Sporda Akademik Yaklaşımlar-6, *Gece Kitaplığı Yayınevi*, Ankara.
- Akyol, C. & Akkaşoğlu, S. (2020). Gençlerin Boş Zamanlarında Rekreasyon Faaliyetlerine Katılım Engelleri Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2020, 8 (3), 2072-2089.
- Akyüz, H., Kul, M., & Yaşartürk, F. (2014). Rekreasyon Açısından Ormanlar ve Çevre. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 1), 881-890.
- Altunbay, M. (2020). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Serbest Zamanlarında Yaptıkları Etkinliklerin Kişisel ve Mesleki Gelişimlerine Etkisi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7(2), 64-77.
- Altunay, B. R., & Balcı, V. (2018). Ankara İli Keçiören İlçesindeki İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zaman Etkinliklerine Katılım Motivasyonu. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 50-63.
- Altunışık, R., Çoşkun, R., Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2007). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Spss Uygulamalı. (5. baskı). Sakarya: *Sakarya Yayıncılık*.
- Arısoy, Y. (2022). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılıklarının Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımları Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Arslan, S. (2013). *Serbest Zaman-Rekreasyon ve Serbest Zaman Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Arslan, E., Namlı, A. Y., & Doğaner, S. (2018). Üniversite Öğrencileri Neden Aktif Değiller? Katılımsal Engeller. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 140-150.
- Arslan, M. (2019). *Sınıf Öğretmenlerinin Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımlarını Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman.

- Atasever, T. & Çolak, E. (2019). Kocaeli Üniversitesi Umuttepe Yerleşkesinde Görev Yapan Akademik Personellerinin Sportif Alışkanlık ve Rekreasyon Hakkında Görüşlerinin ve Beklentilerinin Araştırılması. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 21-34.
- Ayar, H. (2021). *Park Rekreasyonu Faaliyetlerine Katılımda Rekreasyon Deneyim Tercihleri, Yer Bağlılığı, Çevresel Tutum ve Çevre Dostu Rekreasyon Davranışları Arasındaki İlişki*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, İ. (2021). Serbest Zaman Engelleri ile Serbest Zaman Kolaylaştırıcılarını Etkileyen Faktörlerin Çoklu Göstergeler Çoklu Nedenler (ÇGÇN) Modeliyle İncelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2021 9(5) 1441-1454.
- Ayhan C. (2017). *Aktif Sporcuların Rekreatif Etkinliklere Katılımlarına Engel Oluşturabilecek Faktörlerin Yaşam Tatmini ve Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Bayrak, A. (2021). *Rekreasyonel Aktivitelere Katılımın Ekolojik Tutum Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bedir, F. (2020). *Stresin Üstesinden Gelmede Boş Zaman (Rekreasyon) İnanışları ve Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Beşikçi, T. (2020). *Üniversite Kampüslerinde Rekreasyon Uygulamalarının Serbest Zaman Engelleri, Kolaylaştırıcıları ve Doyumu Üzerine Etkileri*. Doktora Tezi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Beşikçi, T. (2023). Çalışan Ebeveynlerin Rekreasyonel Etkinliklere Katılımını Engelleyen ve Kolaylaştıran Unsurların İncelenmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 189-210.
- Biröl, E. (2021). Yaşam Becerilerinin Öğrenilmesinde Rekreasyon Faktörü. *Social and Education*, 389.
- Bozdağ, Ö. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Katılım Düzeylerinin Boş Zaman ve Yaşam Tatminlerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman.
- Gürbüz, B. Öncü, E. & Emir, E. (2015). Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi*, 5-7 Kasım, Eskişehir, Türkiye
- Gürbüz, B. Öncü, E. & Emir, E. (2020). "Leisure Constraints Questionnaire: Testing the Construct Validity of Short Form", *Journal of Sports and Performance Researches*, 11 (2), 120,131.
- Caldwell, L. L. (2005). Leisure And Health: Why Is Leisure Therapeutic?. *British Journal of Guidance & Counselling*, 33(1), 7-26.
- Crawford, D. W., & Godbey, G. (1987). Reconceptualizing Barriers To Family Leisure. *Leisure Science: An Interdisciplinary Journal*, 9(2), 119-127.
- Crawford, D. W., Jackson, E. L., & Godbey, G. (1991). A Hierarchical Model Of Leisure Constraints. *Leisure Sciences*, 13(4), 309-320.

- Çağlar, N. G., & Yılmaz, B. (2007). Üniversite Kütüphanelerinde Halkla İlişkiler ve Başkent Üniversitesi Kütüphanesi. *Bilgi Dünyası*, 8(1), 1-29.
- Çapak, E. (2019). *Bingöl Üniversitesi Öğretim Elemanları ve Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlere Katılımlarını Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi (Bingöl Üniversitesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.
- Çavdar, Ç. (2019). *Lise Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlere Eğilimleri ve Rekreatif Faaliyetlere Katılımlarına Engel Olan Faktörler*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çiftçi, S. (2022). Ortaokul Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlerine Katılım Zorlukları: Mut Örneği. *Anatolia Social Research Journal*, 1(1), 80-90.
- Çetiner, H. (2019). Sağlık Rekreatyonu Kapsamında Terapötik Rekreatif Uygulamaları. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 6 (4), 405-411.
- Çetinkaya, G., Yıldız, M., & Özçelik, M. A. (2016). Açık hava Rekreatif Kapsamında Milli Park Kullanım Engelleri. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 6(1), 99-144.
- Çorlak, C. (2023). *Balıkesir Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zaman Tutumlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Dalkılıç, G. (2017). *Otel İşletmelerinde Rekreatif ve Boş Zaman Değerlendirmeleri: Yönetimsel Bir Yaklaşım*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demir, C., & Demir, N. (2006). Bireylerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılmalarını Etkileyen Faktörler ile Cinsiyet Arasındaki İlişki: Lisans Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. *Ege Academic Review*, 6(1), 36-48.
- Demirdağ, Ş. A. (2019). *Otel İşletmelerinde Rekreatif Liderliğin İş Etiğine Etkisi: Animasyon Personeli Üzerine Bir Uygulama*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Deniz, B., Kılıçaslan, Ç., & Koşan, F. (2019). Rekreatif Olanaklara Yönelik Beklentilerin Sağlıklı Kentler Yönüyle İrdelenmesi, Aydın Kenti Örneği. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2), 79-89.
- Denkel, M. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlere Bakış Açılarının Değerlendirilmesi; Trakya Üniversitesi Kırkpınar Besyo Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Dirlik, R., & Köroğlu, Ö. (2021). Açık Alan Rekreatif Faaliyetlerinin Yaşam Doyumuna Etkisi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 8(1), 48-72.
- Doğan, K. (2021). *Lise Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlere Eğilimleri ve Rekreatif Faaliyetlere Katılımlarına Engel Olan Faktörler (Malatya İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Emir, E., Küçük Kılıç, S., Gürbüz, B. & Öncü, E. (2022). Türk Kadınlarının Serbest Zaman Aktivitelerine Katılımı: Engeller ve Kolaylaştırıcılar. *Türkiye Klinikleri Spor Bilimleri Dergisi*, 2022;14(1):69-78.

- Erdoğan, A. (2022). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Boş Zaman Yönetimleri İle Boş Zaman Engelleri Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Genç, A. (2023). *Ortaokul Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlere Katılımlarına Engel Olan Faktörlerin Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- Gökçen, A. G. (2022). *Isparta İli'nde İkamet Eden Kişilerin Rekreatif Alanlarına Katılım Engelleri*. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Gökmen, Ü. C., & Şentürk, A. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Katılımları ile Boş Zaman Yönetimleri Arasındaki İlişkinin Analizi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 330-345.
- Gül, A., Keleş, E., & Uzun, Ö. F. (2016). Süleyman Demirel Üniversitesi Öğretim Elemanları ve Öğrencilerinin Yerleşke İçindeki Rekreatif Talep ve Eğilimleri. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 1(1), 26-43.
- Gül, M. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Eğilimleri ve Katılım Engelleri: Sındırgı Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Araştırma. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(36), 279-306.
- Güler, H. (2017). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Boş Zaman Engellerinin Boş Zaman Motivasyonlarına Etkisinin Araştırılması (Bartın Üniversitesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Gülyüz E, & Uzun, O. (2015). Türkiye'deki Bazı Su Yüzeylerinde (Göl, Gölet, Baraj vb.) Yapılabilecek Rekreatif Aktiviteler ve Bazı Öneriler. *III. Rekreatif Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*, Eskişehir, 5-7 Kasım 2015: 224-236.
- Güncan, Ö. (2021). Sanal Rekreatif Kavramının Özellik ve Temel Unsurlarını Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma. *Tourism and Recreation*, 3(1), 66-76.
- Güzel, E. (2021). *Rekreatif Liderlik Türlerinin Gaziantep Halkının Rekreatif Aktivitelerine Katılımları Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. & Dinç, Y. (2017). *Boş Zaman ve Rekreatif Yönetimi Örnek Animasyon Uygulamaları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Işıkgöz, M. E., Esentaş, M. & Güzel Gürbüz, P. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Yönetimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 413-429.
- İskender, A., Avcı, C., & Yaylı, A. (2015). Gençlerin Serbest Zaman Değerlendirme Aracı Olarak Rekreatif Faaliyetlere Katılım Düzeylerinin Belirlenmesi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 2(1), 36-42.
- Jackson, E. L. (1997). In The Eye Of The Beholder: 1 A Comment On Samdahl & Jekubovich (1997), "a Critique Of Leisure Constraints: Comparative Analyses And Understandings". *Journal of Leisure Research*, 29(4), 458-468.

- Jackson, E.L. (1988). Leisure Constraints: A Survey Of Past Research, *Leisure Sciences: An Interdisciplinary Journal*, 10:3, 203-215.
- Jun, J., & Kyle, G. T. (2011). The Effect Of Identity Conflict/Facilitation On The Experience Of Constraints To Leisure And Constraint Negotiation. *Journal of Leisure Research*, 43(2), 176-204.
- Kaba, İ. C. (2009). *Türkiye’de Üniversitelerde Kampüs Rekreasyonu’nun Mevcut Durumu ve Kampüs Rekreasyon Modellemesi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaçay, Z., Soyer, F., & Ayhan, C. (2023). Serbest Zaman Engelleri ve Kolaylaştırıcılar: Üniversite Öğrencileri Örneği. *Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 171-178.
- Kandemir Altunel G. (2021). *Kültürel Rekreasyon Alanlarında Unutulmaz Ziyaretçi Deneyiminin Unsurları: İstanbul Tarihi Yarımada Örneği*. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kara, T. (2022). *Orta Yaş ve Üstü Bireylerin Rekreasyon Taleplerinin Belirlenmesi ve Rekreatif Faaliyetlere Katılımını Engelleyen Faktörlerin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri, İstanbul.
- Karaçar, E., & Pashı, M. M. (2014). Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı Öğrencilerinin Rekreasyonel Eğilimleri ve Rekreasyonel Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler. *Turizm Akademik Dergisi*, 1 (1), 29-38.
- Karakan, H. İ., Ertaş Ç., Çolak O. & Yurtman S. (2021). Yerel Halkın Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımını Etkileyen Faktörlere Yönelik Bir Çalışma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 12(2), 557-569.
- Karaküçük, S. & Gürbüz, B. (2007). *Rekreasyon ve Kent(li)leşme*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karaküçük, S. (2014). *Rekreasyon ve Boş Zamanları Değerlendirme*. E-Kitap.
- Kalkay, Y. K. (2019). *Güneydoğu Anadolu Bölgesi Üniversite Öğrencilerin Rekreasyonel Faaliyetlere Katılım Düzeyi ve Engel Olan Faktörler*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Keskin, M., Akova, O., & Merve, Ö. (2015). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Rekreasyonel Etkinliklere Katılımlarının Önündeki Engellerin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 2(4), 37-45.
- Kılıç, S. (2013). Örneklem Yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), 44-6.
- Kızanlıklılı, M. M. (2014). Türkiye’deki Yükseköğretim Kurumlarında Rekreasyon Eğitiminin Yapısı. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 1),46-60.
- Kızanlıklılı, M. M., & Birinci, M. C. (2018). Türkiye’de Yükseköğretim Düzeyindeki Rekreasyon Eğitimi Yönelik Bir Değerlendirme. *Disiplinlerarası Akademik Turizm Dergisi*, 3(1), 37-50.

- Kocabıyık Önsoy, İ. (2019). *Ege Bölgesinde Yaşayan Yabancıların Rekreatif Eğilimleri ve Rekreatif Etkinliklere Katılımlarını Engelleyen Faktörlerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Kocaer, G. (2018). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ve Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum, Serbest Zaman İlgilenim ve Rekreatif Faaliyetlerine Yönelik Fayda Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Bartın İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Kocamaz, M. (2023). *Çeşitlenmiş Rekreatif Aktivitelerin ve Boş Zaman Eğitiminin Etkileri*. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Korkutata, A. (2017). Amerika ve Türkiye’de Rekreatif Öğretim Programlarının Karşılaştırılması. *Sakarya University Journal of Education*, 7(3), 515-524.
- Köse, E. & Yerlisu Lapa, T. (2018). Serbest Zaman Engelleri ile Serbest Zaman Kolaylaştırıcıları Arasındaki İlişki: Kanonik Korelasyon Analizi. *Researcher: Social Science Studies* 2018, Cilt 6, Sayı 3, s. 43-56.
- Lakot, K. (2015). *Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarında Serbest Zaman Algısı ve Engelleri*. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Lovell, P. (2011). Reframing Recreation As A Public Policy Priority. *New Directions For Youth Development*, 2011(130), 141-150.
- Ortaç, B. (2019). *Üniversite Personelinin Rekreatif Etkinliklerine Katılmasının Mutluluk ve Yaşam Kalitesine Etkisinin İncelenmesi Batman Üniversitesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman.
- Önen, L. (2023). *Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları ile Rekreatif Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörlerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özdemir Akgül, S. & Güneş, S. G. (2019). Türkiye’de Rekreatif Yönetimi Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Kariyer Beklentilerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3): 725-744
- Özel, B. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlerine Yönelik Yaşam Doyum, Tatmin ve Benlik Saygısı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.
- Özkan, S. (2018). *Kamu Personelinin Serbest Zaman Etkinliklerine Katılımlarına Engel Teşkil Eden Faktörler ile Serbest Zaman Etkinliklerine Katılımı Kolaylaştıran Faktörlerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Öztürk, Y. (2018). Boş Zaman, Rekreatif ve Turizm Kavramları Arasındaki İlişkinin Karşılaştırmalı Bir Analizi. *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 1(2):31- 42.
- Özşaker, M. (2012). Gençlerin Serbest Zaman Aktivitelerine Katılamama Nedenleri Üzerine Bir İnceleme. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 126-131.
- Raymore, L. A. (2002). Facilitators to Leisure. *Journal of Leisure Research*, 34(1), 37-51.

- Sabbağ, Ç., & Aksoy, E. (2011). Üniversite Öğrencileri ve Çalışanların Boş Zaman Etkinlikleri: Adıyaman Örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (4), 10-23.
- Sarol, H. (2017). Bireylerin Fiziksel Aktiviteye Katılımını Engelleyen ve Kolaylaştıran Faktörlerin Belirlenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 4354-4364.
- Serçek, S., & Özaltaş Serçek, G. (2015). Serbest Zaman Etkinlikleri Olarak Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılmaları ve Sosyalleşmeleri Arasındaki İlişki. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi* (51), 1-21.
- Sever, G. N., & Buzlu, M. Ö. (2015). Turizm Fakülteleri Bünyesindeki Rekreasyon Programları İçin Müfredat Kapsamı Önerisi: Bilimetric Bir Çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(2), 381-396.
- Sevinç, M. (2019). *Serbest Zaman Engelleri ve İlgilenimleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi: Sakarya Üniversitesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- Sinop Üniversitesi. (2023). Üniversitemiz Hakkında. <https://byhim.sinop.edu.tr/wp-content/uploads/sites/85/2023/12/kasim2023.pdf>, E.T.:03.11.2023.
- Siyahtaş, A., Tükenmez, A., Hocaoglu, M. & Donuk, B. (2018). Üniversitede Öğrenim Gören Bireylerin Serbest Zaman Engelleri ile Kolaylaştırıcıları Arasındaki İlişki. *International Journal of Social Humanities Sciences Research (JSHSR)* 5(24):1795-1805.
- Solakumur, A., Özen, G., Yıldız, N. O. & Ünlü, Y. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Engellerinin İncelenmesi (Bartın İli Örneği). *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 33-41.
- Şahbaz, R. P., & Gül, T. (2016). Konaklama İşletmelerinde Çalışan İşgörenlerin Boş Zaman Davranışı (Kuşadası Örneği). *Journal of Recreation and Tourism Research*, 3(1), 32-43.
- Şahin, A. (2023). *Sınıf Öğretmenlerinin Rekreasyon Faaliyetlerine İlişkin Görüşlerinin ve Rekreasyon Aktivitelerine Katılım Sıklıklarının Değerlendirilmesi (Diyarbakır İl Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Şapçılar, M. C., Kalkan, F. & Büyüksalvarcı, A. (2019). Akademisyenlerin Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımlarını Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi: Turizm Fakülteleri Örneği. *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi* Cilt 5, Sayı 7.
- Uluöz, E. (2019). *Türkiye'deki Yükseköğretim Kurumlarında Yapılan Rekreasyon Konulu Doktora Tezlerinin İçerik Analizi Yöntemi ile İncelenmesi*. Arda Öztürk, Ercan Karaçar, Ozan Yılmaz (Ed.), Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Kitabı-2.Cilt içinde (ss. 72-92). Konya, Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Ulutaş, A. E. (2019). *Serbest zaman ve Rekreasyonun Mutluluk ile İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ural, A. & Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi SPSS 10.0-12.0 For Windows*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ustalar, A., Şentürk, A., & Gümüşgül, O. (2021). Antrenörlerin Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımlarını Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 448-468.

- Uzun, F. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları ile Rekreatif Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörlerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Tayfun, A. (2019). *Millî Eğitim Bakanlığı Kurumlarında ve Özel Okullarda Çalışan Öğretmenlerin Rekreatif Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler*. Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Temir, Ö., & Gürbüz, B. (2012). Rekreatif Aktivitelere Katılımın Önündeki Engellerin İncelenmesi, *1. Rekreatif Araştırmaları Kongresi*, Antalya.
- Tokgöz, P., & Gülcan, B. (2022). Türkiye’de Rekreatif ve Rekreatif Yönetimi Lisans Eğitim Programlarının Karşılaştırmalı Analizi. *Tourism and Recreation*, 4(1), 50-57.
- Tolukan, E., & Yılmaz, B. (2014). Özel Yetenekle İlgili Bölümlerde Okuyan Öğrencilerin Rekreatif Aktivitelere Katılımlarına Engel Olabilecek Unsurların Belirlenmesi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 1), 525-539.
- Tutal, O. (2015). Üniversite Yerleşkeleri, Rekreatif ve Engelliler. *Rekreatif Araştırmaları Kongresi*, 5-7.
- Türk Dil Kurumu-TDK. (2024). *Güncel Türkçe Sözlük. Rekreatif Kavramı*. <https://sozluk.gov.tr/>, E.T.: 01.03.2024.
- Türk Dil Kurumu-TDK. (2024). *Güncel Türkçe Sözlük. Zaman Kavramı*. <https://sozluk.gov.tr/>, E.T.: 01.03.2024.
- Türker, N., Ölçer, H., & Aydın, A. (2016). Yerel Halkın Serbest Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları: Safranbolu Örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 49-62.
- Tütüncü, Ö. (2021). Rekreatif ve Rekreatif Yönetimi Lisans Programlarının Kontenjanlarının Değerlendirilmesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 32(2), 261-266.
- Yağcı, P. (2015). *Lisans Düzeyinde Rekreatif Bölümü Müfredatlarının İncelenmesi ve Örnek Müfredat Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Yayla, M. (2022). *Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Engel Tercih ve Taleplerinin İncelenmesi: Selçuk Üniversitesi Ali Akkanat Kampüsü Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yılgin, A. (2021). *Rekreatif Alanı Kullanımına İlişkin Katılım Engellerinin ve Motivasyonun Yaşam Becerisine Olan Etkisinin İncelenmesi*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

Ek: Araştırma Anketi

ÜNİVERSİTE PERSONELİNİN REKREASYON FAALİYETLERİNİ ENGELLEYEN VE KOLAYLAŞTIRAN FAKTÖRLER; SİNOP ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Sayın Katılımcı bu çalışma bilimsel çalışmalara veri sağlamak maksadıyla yürütülmektedir. Araştırma katılımcılarının bilgileri kesinlikle gizli tutulacaktır ve bilimsel yayınlar dışında kullanılmayacaktır.

1. Cinsiyetiniz? ☐ Kadın ☐ Erkek
2. Medeni Durumunuz? ☐ Bekâr ☐ Evli
3. Yaşınız? ☐ 18-25 Yaş Arası ☐ 26-40 Yaş Arası ☐ 41-54 Yaş Arası
☐ 55 Yaş ve Üzeri
4. Eğitim Düzeyiniz? ☐ Lise ve altı ☐ Önlisans ☐ Lisans ☐ Lisansüstü
5. Göreviniz? ☐ Akademik Personel ☐ İdari Personel
6. Aylık Geliriniz Ne Kadar? ☐ 15000 TL ve Altı ☐ 15001 TL ve 25.000 TL ☐ 25001 TL ve Üzeri
7. Toplumdaki kişilerin refah düzeyini düşündüğünüzde “1” en düşük basamak, “5” en yüksek basamak olmak üzere siz kendinizi bu refah düzeyinin kaçınıcı basamağında görüyorsunuz?
☐ 1 (Çok Kötü) ☐ 2 (Kötü) ☐ 3 (Normal) ☐ 4 (İyi) ☐ 5 (Çok İyi)
8. Şu an ki ikamet durumunuz? ☐ Ailemle ☐ Arkadaşım ile ☐ Yalnız
9. Serbest zaman sürenizi haftalık(saate) olarak belirtiniz.
☐ 1-5 saat ☐ 6-10 saat ☐ 11-15 saat ☐ 16 saat ve üzeri
10. Serbest zamanlarınızı değerlendirmekte ne sıklıkla güçlük çekiyorsunuz?
☐ Her zaman ☐ Sık sık ☐ Bazen ☐ Hiçbir zaman
11. Serbest zamanlarınızı genellikle nasıl değerlendiriyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
☐ Ev içi aktivitelere katılarak ☐ Fiziksel etkinliklere katılarak ☐ Açık alan etkinliklere katılarak ☐ Turistik etkinliklere katılarak
☐ Kültürel-Sanatsal-Sosyal etkinliklere katılarak ☐ Diğer (Belirtiniz)
12. Çevrenizin sahip olduğu rekreasyonel alanların yeterliliğini değerlendiriniz.
☐ Kesinlikle Yetersiz ☐ Yetersiz ☐ Kısmen ☐ Yeterli ☐ Kesinlikle Yeterli

*Boş Zaman Etkinliklerine Katılımı Engelleyen Faktörlerle İlgili Sorular

Sayın Katılımcı; aşağıda yer alan ifadelerle ilgili düşüncelerinizi (4) Çok Önemli (3) Önemli (2) Önemsiz (1) Kesinlikle Önemsiz şeklinde belirtiniz.				
İfadeler	Düşünceniz			
1. Aktivitelerin yorgunluk hissi vermesi	4	3	2	1
2. Kendini yorgun hissetmek	4	3	2	1
3. Sakatlanmaktan korkmak	4	3	2	1
4. Nerden öğreneceğini bilmemek	4	3	2	1
5. Nerede katılacağını bilmemek	4	3	2	1
6. Öğretecek kimsenin olmaması	4	3	2	1
7. Tesis donanımının yetersiz olması	4	3	2	1
8. Tesislerin yetersiz olması	4	3	2	1
9. Tesislerin kalabalık olması	4	3	2	1
10. Arkadaşlarının zamanının olmaması	4	3	2	1
11. Beraber katılacak kimsenin olmaması	4	3	2	1
12. Arkadaşlarının bu tür etkinliklere katılmaktan hoşlanmaması	4	3	2	1
13. Aile için zaman ayırmak zorunda olmak	4	3	2	1
14. Sosyal etkinlikler için zaman ayırmak zorunda olmak	4	3	2	1
15. Program zamanlarının uygun olmaması	4	3	2	1
16. Geçmişte bu tür etkinlikleri sevmemek	4	3	2	1
17. İlgili olmamak	4	3	2	1
18. Rutin programı bozmak istememek	4	3	2	1

***Serbest Zaman Kolaylaştırıcılarla İlgili Sorular**

Sayın Katılımcı; aşağıda yer alan ifadelerle ilgili düşüncelerinizi (5) Çok Önemli (4) Önemli (3)Orta Derecede Önemli (2) Az Önemli (1) Hiç Önemli Değil şeklinde belirtiniz.					
İfadeler	Düşünceniz				
1.Yenilenme fırsatım olursa serbest zaman aktivitelerine katılırım.	5	4	3	2	1
2.Eğlenme şansım olursa serbest zaman aktivitelerine katılırım.	5	4	3	2	1
3. Rahatlama fırsatım olursa serbest zaman aktivitelerine katılırım.	5	4	3	2	1
4. Olumlu geçmiş deneyimlerim varsa serbest zaman aktivitelerine katılırım.	5	4	3	2	1
5. Değerlerime (prensiplerime) uygun olursa serbest zaman aktivitelerine katılırım.	5	4	3	2	1
6. Arkadaşlarım serbest zaman aktivitelerine katılmam için beni cesaretlendirir.	5	4	3	2	1
7. Ait olduğum sosyal grup beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	5	4	3	2	1
8 Benzer insanlar ile beraber olmak beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	5	4	3	2	1
9. Hayran olduğum ünlülerin aktiviteleri, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	5	4	3	2	1
10. Güzel havalar, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	5	4	3	2	1
11 Serbest zaman aktiviteleri hakkında bilgilendirilmiş olmak, beni aktivitelere katılmaya teşvik eder.	5	4	3	2	1
12. Serbest zaman sahip olmak, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	5	4	3	2	1
13. Belirli aktivitelerle ilgili medyanın ilgisi, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eder.	5	4	3	2	1
14 Sağlıklı olmak, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eden bir faktördür.	5	4	3	2	1
15. Ulaşım imkânına sahip olmak, beni serbest zaman aktivelerine katılmaya teşvik eden bir faktördür.	5	4	3	2	1
16. Dışarıda (açık havada) olmak, beni serbest zaman aktivitelerine katılmaya teşvik eden bir faktördür.	5	4	3	2	1

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Sevda KELTEK

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu

Lise : Samsun Cumhuriyet Lisesi

Lisans : Niğde Üniversitesi, 2011

Yüksek Lisans : Sinop Üniversitesi, 2024

Mesleki Deneyim

İş Yeri : Sinop Üniversitesi, Bilgisayar İşletmeni, 2013-